

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

1 400 410

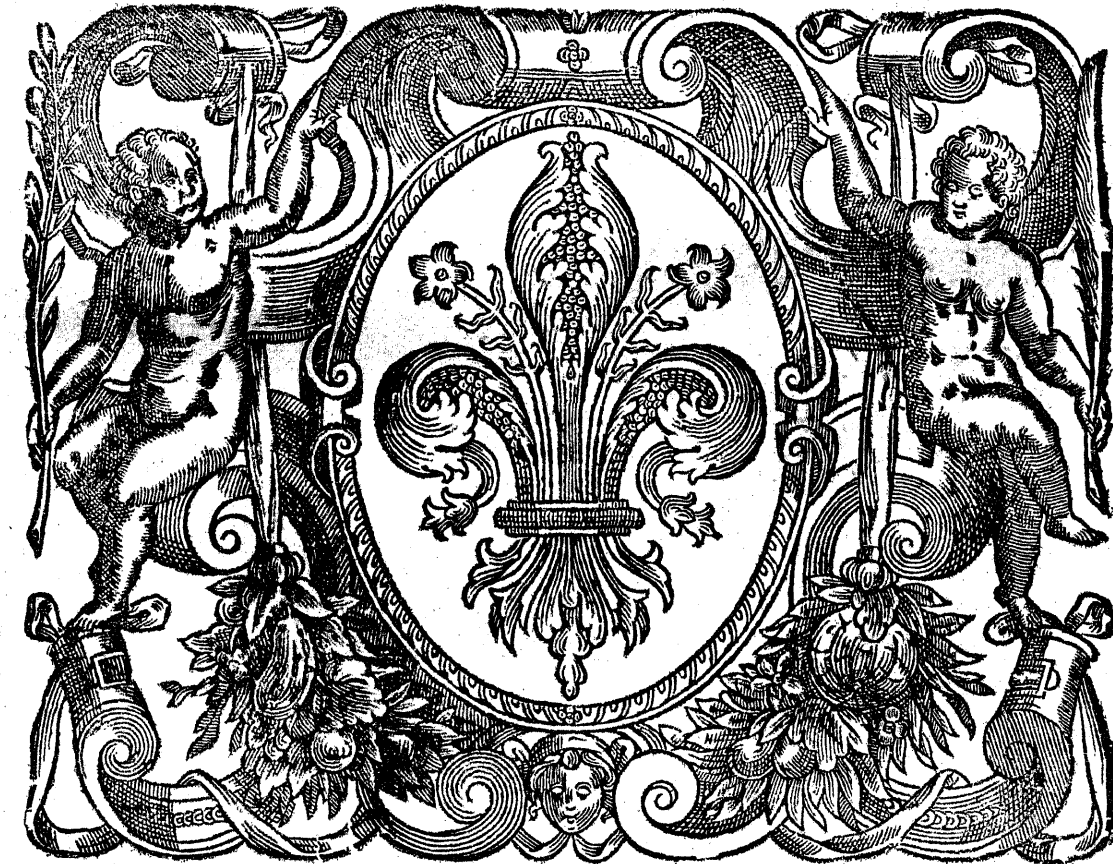

MADE IN SPAIN

D. FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,
IN REGALI CANCELLARIA
VALLISOLETANA SENATORIS,
TRACTATUS
DE LIBERTATE
BENEFICIORVM,
ET CAPELLANIARVM
RECUPERANDA;
*ET QVASIPOSSESSIONE PRÆSENTANDI
subuertenda.*

Opus non minus Prælati Ecclesiasticis, quàm vtriusque fori Iudicibus perutile;

Cum Indicibus Articulorum & Rerum notatu digniorum.

LUGDVNI,
Sumptibus LAURENTII ANISSON.

M. DC. LXXII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

INDEX

Articulorum huius Tractatus.

ART. I. **ONSUETUDO** legitime acquisita in Tribunali Ecclesiastico

exequendi sententias in prouisionibus Capellaniarum non obstante appellatione; laudabilis est, & iusta.

Et probata per actus positiuos vim legis habet.

Et ubique seruanda, tam in Tribunalibus superioribus, quam in Cancellariis, super causis ad eas delatis per viam violentiæ. pag. 1.

II. Responso ad obiectiones ex aduerso inaniter oppositas huic constanti consuetudini.

Ad consuetudinis creationem non requiruntur actus positivi iudiciales in contradictorio iudicio, ex quibus formetur; sed extraiudiciales sufficiunt.

Decreta Regia violentiæ super executione sententiarum in prouisione Capellaniarum, non sunt capacia ad detrahendum, nec interrompendum consuetudinem perfecte formatam.

Decreta violentiæ emanata super repositione executionum sententiarum, quæ aliàs de iure *nulla* sunt; non opponuntur consuetudini exequendi *validas*, appellatione non obstante.

Consuetudo exequendi sententias appellatione pendente, restringitur ad sententias validas: non tamen extenditur ad nullas. Ex quo decreta violentiæ emanata ex hoc defectu, conformia sunt consuetudinis dispositioni. p. 4. & seq.

III. Consuetudo exequendi sententias super Capellaniis latis, quantumcumque constans sit; non operatur in latis, contempto iure patronatus, seu quasiposses-

sione presentandi, legitime quaesita.

Super Capellaniis ab origine fundatis absque iure patronatus, nec quasipossessio presentandi, nec prescriptio cadere potest. p. 16.

IV. Quasipossessio presentandi ad beneficium dumtaxat attenditur inter ipsos compatronos, inter quos solum actum fuit de pertinentia iuris presentandi; sed nunquam attenditur imò potius contemnitur ipsa quasipossessio contra Ordinarium deducentem in iudicio libertatem beneficii, & impugnantem existentiam iuris patronatus.

Tuncque iuste denegatur institutio presentato per existentem in tali quasi possessione. p. 23.

V. Quasipossessio iuris presentandi ad beneficium nunquam transit in successorem, siue filium, siue heredem, nisi iste postmodum illam actualiter apprehendat per presentationem admissam. p. 27.

VI. Quasipossessio presentandi ad beneficium acquisita cum mala fide, & multo minus cum vera mala fide, ad nihilum suffragatur, etiam immemorialis. p. 29.

VII. Ordinarius repertus in ultimo statu conferendi Capellaniam praefertur quibuslibet, etiam habentibus quasi possessionem quaesitam in antecedentibus vacationibus, ex quo iuste denegatur institutio per eundem presentato.

Verba inepta sententiæ, quæ non conueniunt, nec iustificatur ex actis processus; delentur ab ea. p. 31.

VIII. Instrumenta in iudicio presentata; si de falso redarguantur, & non comprobentur; quasipossessionem presentandi non probant.

Antiqua

Index Articulorum.

- Antiqua tamen ultra centum annos à comprobatione excusantur. Instrumenta producta per sententiam contrariam remanent perpetuò reprobata. p.35
- IX.** Libri visitationis, quibus enuntiat ius patronatus, nihil probant. Et ex quibus requisitis ad iudicium deseruiant. Enuntiatiua instrumenti nihil probat, postquam de enuntiato dubitari, & controuerti contigerit. p.36
- X.** De differentia quoad successionem inter ius patronatus hæreditarium, & gentilitium. Præterdicens ius patronatus hæreditarium, tanquam gentilitium, non potest obtinere in hæditario ob non deductam hanc causam in iudicio, aut ob huius qualitatis defectum; nec in gentilitio, si in fundatione non legitur scriptum, & expressum. p.40.
- XI.** Ad ius patronatus hæreditarium si facta fuit præsentatio tanquam gentilitium per consanguineos proximiores; familiare præsumitur interim, quod ex fundatione contrarium non appareat. At semper ubi ex fundatione docetur hæreditarium, & non gentilitium esse; reducitur ad suum statum originalem: Qualibet quasi possessione antiqua contraria non refragante. p.44
- XII.** Error in apprehensione possessionis respiciens titulum, & causam possidendi, quamuis iuris effectibus careat in iudicio proprietatis; prodest tamen ad iudicium manutentionis. Error, & falsa causa in apprehensione possessionis, respiciens ipsam rem, nec suffragatur in iudicio plenario, nec in summarissimo manutentionis. p.47
- XIII.** Consensus Ordinarij requisitus; simul cum fundatione Capellaniæ, ut adquiratur ius Patronatus; nullatenus inducitur ex admissione præsentationum, & institutione facta postmodum per Ordinarium præsentantis. p.49
- XIV.** De differentia iudicij super iure Patronatus moti, nempe inter ipsos compatronos super pertinentia iuris præsentandi, & inter ipsos, & Ordinarium moti super existentia ipsius iuris Patronatus. p.54
- XV.** Omnes causæ, ex quibus impeditur à iure alicui adquisitio quasi possessionis iuris præsentandi, vel adquisita destruitur; omnes eadem influunt in præsentatum ab eo, ne institui possit. Recensetur constitutio synodalis Diocesis Compluti Regij ad eundem finem emanata. p.58
- XVI.** De inanibus tramitibus, quibus usus est aduersarius, abutendo salubri recursum violentiæ. Violentiæ decreto, & prouisione inde emanata, semel intimatis, & per Senatum Regium iustis de causis denegato complemento; si pars iterum utatur, absque Senatus nouo decreto, reus erit pænæ ob temeritatem. Super appellatione postmodum resoluta, aut renuntiata, seu aliàs nulliter interposita, recursus ad Regem per viam violentiæ cadere non potest. p.62

TRACTA

TRACTATUS DE LIBERTATE BENEFICIORVM, ET CAPELLANIARVM RECUPERANDA.

ET DE QVASI POSSESSIONE
præsentandi subuertenda.

ARTICVLVS I.

Consuetudo legitimè adquisita in Tribunali Ecclesiastico exequendi sententias in prouisione Capellaniarum, non obstante appellatione; laudabilis est, & iusta; & probata per actus positiuos continuatos vim legis habet; & ubique seruanda, tam in Tribunalibus superioribus, quam in Consilio Regio, & Cancellariis, super causis ad eas delatis per viam violentiæ.

SVMMARIVM.

- 1 *Utilitas huius Tractatus commendatur profuturi tam in iudiciis Ecclesiasticis, quam in Cancellariis.*
- 2 *Est exclusiuus quasi possessionum iuris præsentandi, dum agitur de libertate Beneficij.*
- 3 *Subtiliter hauritur ex visceribus materia iuris patronatus.*
- 4 *Hoc tractatu cessabit contagium præsentationum ad ius patronatus usurpatum.*
- 5 *Breuis proponitur species litis, ex qua Salgad. de Libert. Benef. Tom. III.*
- 7 *Appellatio à sententia lata super prouisione beneficij simplicis, est legitima quoad utrumque effectum.*
- 8 *Limitatur, nisi consuetudo Tribunalis Ecclesiastici eius executionem admittat, appellatione non obstante.*
- 9 *Consuetudini huic assistit præsumptio iuris.*
- 10 *De consuetudine exequendi sententias si constet Tribunali Regio, vim non fieri, declaratur.*
- 11 *Consuetudo potest introducere, ut sententia in casu non privilegiato possit mandari executioni, appellatione non obstante.*
- 12 *Consuetudo exequendi sententiam eius Tribunalis, ad quod fertur, est attendenda.*
- 13 *Appellatio est de ordinariis iudicijs, & attendenda consuetudo inferioris, à quo interponitur.*
- 14 *De consuetudine ad statutum valet argumentum, cum ad paria procedant.*
- 15 *Et quantum ad effectum non differt à consuetudine.*
- 16 *Consuetudo fortior est statuto.*
- 17 *Constitutione Synodali potest tolli appellatio suspensiuua in beneficijs simplicibus.*
- 18 *Consuetudo Tribunalis Abbatialis exequendi sententias latis super Capellanijs, constans est, & exuberanter probata.*
- 19 *Et pluribus causis delatis per viam violentia declaratum fuit, vim*

hauritur iste Tractatus, & n. 6.

a non

- non fieri, attentā consuetudine.*
- 20 Officialibus eiusdem Tribunalis attestantibus de consuetudine multum defertur.
- 21 Testibus etiam extraneis attestantibus de consuetudine alicuius Tribunalis datur fides.
- 22 Notariis Tribunalis attestantibus de eius consuetudine magna fides datur.
- 23 Pars contradicens consuetudini, & nihil probans, succumbit.
- 24 Idem est, non allegare, vel allegare, & non probare.
- 25 Pars, quae in una causa confessa est consuetudinem Tribunalis, & in altera negat, non auditur.
- 26 Refertur casus, quo Cancellaria detulit consuetudini exequendi sententias, & vim non fieri decreuit, & num. 17.

TRactatus iste iuridicus, atque magistralis, Tribunalibus Ecclesiasticis, nec non Cancellariis admodum utilis est, illoque consulitur libertati beneficiorum, & capellaniarum, estque exclusius quasi possessionis praesentandi ab eo acquisitae, qui iure patronatus caret: & subtiliter haustus ex visceribus, & occultis antris materiae iuris patronatus. Sumpta occasione, à quadam lite controuersa in Tribunali Abbatali Diocesis Compluti regalis inter D. Petrum de Aranda & Figueroa, presbyterum, & Fiscalem, praedictae Abbatiae. Variis quaestionibus ornatus omni commendatione, & notatu dignissimis,

4 Quo iam tractatu cessabunt dissidia assidue contingentia in recuperatione praedictae libertatis, & contagium usurpationis, atque venenum occultum quasi possessionum praesentandi decipientium viros doctos; facile, & indistincte illis deferentes. Ex hac itaque lite mire, & subtiliter exhaustae fuerunt omnes difficultates, & quaestiones, quae ad omnimodam perfectionem noui huius tractatus desiderantur.

5 D. Petrus de Aranda, praesentatus à D. Ioanna Maria de Valençuela contendit, iudicem Ecclesiasticum vim fecisse in exequendo suam sententiam, qua declarauit nullum adesse ius patronatus ad capellaniam, de qua agitur; & nominationem, & collationem eius pertinere Dignitati Ab-

batali, non obstantibus appellationibus ab eis interpositis, eo quod capellania beneficium simplex est.

Fiscalis autem Ecclesiasticus constanter praetendit, nullam adesse vim in huiusmodi sententiae executione, attentā inuiolabili consuetudine praedicti Tribunalis Abbatalis.

Principium, & regula constans est in iure; sententias latas in contradictorio iudicio super capellanis, & beneficiis simplicibus non posse exequi, nec earum virtute possessionem dari, legitima existente appellatione: haec namque utrumque habet effectum, deuolutiuum, & suspensiuum: ita ad longum praeter ceteris comprobamus in nostris commentariis de Reg. protecl. 2. part. cap. 13. per tot.

Attamen ab hac regula, inter alias limitationes, quam patitur; illa principalis, & selecta est, quotiens adest consuetudo, & stylus legitime introductus in aliquo Tribunali Ecclesiastico exequendi sententias latas in contradictorio iudicio super capellanis, & aliis simplicibus beneficiis non obstante appellatione, quo casu nullum inducitur attentatum, vt pluries declarauit Rota Romana, prout late videre est penes Lancelotum Robertum de Attent. 2. part. capit. 12. dub. 48. Hieron. Gonzalez de Alternat. glos. 9. in annotat. à num. 211. Dom. Perez de Lara de Amniuersar. & Capella libr. 2. cap. 11. num. 13. Rota decis. 1155. part. 3. diuers. Nicolaus Garcia de benefic. 9. part. capit. 4. num. 27. Resoluentes vnanimitè, huiusmodi consuetudinem exequendi sententias, & virtute earum mittendi in possessionem capellaniae, seu cuiusuis alterius beneficii simplicis, illos, ad quorum fauorem latae sunt, esse omnino tolerabilem, & laudabilem, quae reuera extante, & legitime de ea confitit, prorsus cessare attentata, & ita fuisse decisum in Rot. in una Pampilon. parochiali, 16. Iulij, anno 1557. testatur Gonzalez dict. glos. 9. in annotat. à num. 211. Et in alia Compostellana, de qua testatur Garcia de Benefic. 9. par. capit. 4. num. 27. Et ulterius stante iuris praesumptione, quam huiusmodi consuetudo in sui fauorem habet, prout videre est infra in articulo 2. ex num. 59. cum seqq.

Quapropter

- 10 Quapropter si pro huiusmodi appellationis delatione adeatur Curia Regia, si ex actis apparuerit de huiusmodi consuetudine exequendi sententias: vim nullam esse declarabitur.
- 11 Quae omnia concessimus in Tractatu nostro, de Reg. protecl. dict. 2. part. c. 13. ex n. 275. cum seqq. Et iterum, eadem 2. part. cap. 8. n. fin. ubi: *Illud non omitam, quod consuetudo potest inducere, vt sententia aliquo casu de iure communi non priuilegiato possit exequi, appellatione non obstante: Anton. Augustin. decis. 3. libr. 1. Marescot. var. resolut. part. 2. cap. 64. à num. 16. &c.*
- 12 Et quod ad effectum denegandae appellationis suspensiuae sit attendendus stylus, & consuetudo, seu statutum fori, quo prolata fuit sententia, plenè comprobatur Rota in decis. 439. ex n. 13. & seqq. inter reollectas à Ludouiso Posthio post tractat. de manutent.
- 13 Et cum appellatio sit de ordinariis iudicij, debet attendi consuetudo iudicij inferioris, à cuius sententia interposita fuit: ita per duas decisiones Rotae, tenet Riccius in collect. 5. part. collect. 2057. vers. Quartum quando, fol. 329.
- 14 Et comprobatur propositio haec, quoniam de Consuetudine ad Statutum, valet argumentum, ad paria etenim procedunt. Cyriac. controuerf. 460. n. 16. tom. 3. Alderan. Mascard. de Statut. inter. concl. 8. n. 11. ex l. de quibus, in fine, de legib. Imò Consuetudo fortior est Statuto. Gonzalez ad Reg. Cancell. glos. 45. §. 1. n. 78. Ioannes Maria Nouarius, quest. For. 103. n. 2. Quantum ad effectum, non differt ab statuto, vt plurimis DD. comprobatur Bobadilla in Polit. lib. 2. c. 10. n. 37. Et pro his omnibus plurimos congerit Giurba ad cons. Messanens. in proemio, 1. p. n. 22. D. Valençuel. Velasq. in consilio 34. n. 149. & cons. 4. n. 156. & 157. tom. 1. Surd. de alimen. tit. 8. priuileg. 56. n. 27. & in cons. 2. n. 29. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1. resolut. 1. n. 3. Scaccia de appellat. quas. 2. n. 22. Et
- 16 quod Consuetudo aequiparetur Statuto, imò Statuto fortiorem esse consuetudinem: probatur Cened. q. 8. n. 13.
- Sed sic est, quod per statutum, siue constitutionem Synodalem potest in beneficialibus, & simplicibus beneficiis tolli appellatio suspensiuā, quod sententia diffinitiuā executioni mandetur pendente appellatione, vt ad Salgad. de Libert. benef. Tom. 111.

longum per quamplures DD. & Rotae decis. comprobatur (regulam limitans) Gonzalez de Alternat. dict. gloss. 9. in annotat. ex n. 213. cum seqq. igitur consuetudo, idem disponens, eundem debet operari effectum.

Quam constans, & inuiolabilis sit consuetudo immemorialis introducta in Tribunali Abbatali Diocesis Compluti Regalis exequendi sententias diffinitiuas latas super capellanis in contradictorio iudicio, atque immittendi in possessionem nominatum, seu praesentatum, cui fit collatio, non obstante appellatione; abundè apparet probata, non solum in hoc iudicio, verum, & in aliis litibus antecedentibus, multis adhibitis Notariorum testimonij eiusdem Tribunalis, ad petitionem partium litigantium, & earum citationibus, & iudicum decretis concessis, in quibus innumerae actus positivi longissimi temporis recensentur, ex quibus qualificata dicitur consuetudo, eo quod sententiae executae fuerunt appellatione non obstante, de quibus latius infra apparebit in hoc articulo ex n. cum seqq.

Et amplius qualificatur consuetudo ex plurimis testibus eiusdem Tribunalis Officialibus nunc existentibus in eo, aliisque, qui quondam fuerunt, qui omnes deponunt de actibus particularibus, in quibus delatis per viam violentiae ad Cancellariam Granatensem, attendentem consuetudinem hanc, & stylum immemorabilem, declarauit, vim non fieri à iudice Ecclesiastico exequente suam sententiam appellatione non obstante.

Quibus Officialibus, & ministris eiusdem Tribunalis attestantibus de consuetudine eiusdem, maxima fides datur: Gratian. in dict. discept. 308. num. 16. & 17. Vbi etiam de Procuratoribus, & Aduocatis, in dicto Tribunali, cum Bartolo, Baldo, Socino, & Afflicis, probatur Viuianus de iur. pact. decis. 14. num. 2. Imò etiam quoslibet testes extraneos deponentes de consuetudine Tribunalis sufficere, probatur text. expressus, in cap. Abbate 25. de V. S. in vers. Nos igitur depositionibus testium diligenter inspectis, inuenimus esse probatum; quod à 40. annis, & infra, Monachi Alciatenses Abbatem sibi de Sancti Bertini Monasterio elegerunt: & infra &c. Et quod ad probandam consuetudinem

fuerunt alicuius Curia credatur Notariis eius, & aliis testibus, optima est Rotæ decis. 704. ex n. 4. vbi late comprobatur, per Farinac. par. 1. in recent.

23 Imò, & quod plus est, in hoc articulo huius litis, cum dict. D. Petrus contradixerit & impugnaverit hanc consuetudinem, cuius contradictio, partibus citatis, fuit admissa, imò quamvis ei assignatus fuit terminus ad probandum suam contradictionem, nullam adhibuit diligentiam, imò primo termino transacto, ad maiorem huius articuli iustificationem, nouus, & secundus sibi fuit concessus terminus ex officio, & per duo decreta mandatum, sibi tradi acta processus, quæ nec accipere voluit, nec aliquid probare intentauit contra huiusmodi consuetudinem constantem, & indubitabilem, probatio consuetudinis existentis firmissima, & securam remansit, deleta contradictione, cum idem sit non allegare, vel al-

24 legare, & non probare: l. si manumissus 2. Cod. de lib. & eorum filiis, late Galin. de v. s. lib. 5. cap. 16. ex num. 17.

25 Et quod magis est, in alia capellania, in qua dict. D. Petrus de Aranda obtinuit sententiam fauorabilem, eius executionem petiit virtute consuetudinis vigentis in hoc Tribunali, eodem modo, quo & in eadem capellania, fuisse executam sententiam ad fauorem antecessoris, appellatione in contrarium non obstante; imò introducto articulo violentiæ in cancellaria fuisse decretum, vim non fecisse Iudicem Ecclesiasticum, in exequendo sententiam; huius allegationis, & petitionis copia iudicis decreto, & parte citata autoritate notarij exhibita, & præsentata est hac in lite. De hac confessione latissime agitur infra, in art. 2. ex num. 63. vsque ad finem, vbi comprobatur.

26 Et iterum in hac eadem capellania, de qua agitur: cum litigaretur, & fuisset lata sententia in fauorem Dignitatis Abbatialis, eo, quod nullum apparebat ius patronatus, declaratum fuit, nominationem ad Dignitatem pertinere, & facta nominatione executam sententiam appellatione non obstante, & causa deducta ad Cancellariam per viam violentiæ, clarè apparuit sententiam esse, nullam, & appellationem legitimam, eo,

quod pars appellans petierat accumulationem alterius litis, quo articulo pendente dicta sententia nulla fuit, & ideo iuste Senatus protulit decretum tertij generis, que reponendo y oyendo de nuncio a las partes, no hazia el iuez Ecclesiastico fuerça, y se le remitia, &c.

Quibus nouiter auditis in contradictorio iudicio, & per exactam causæ cognitionem, idem iudex protulit sententiam, nullum adesse ius patronatus capellaniæ declarans, sed ad Dignitatem Abbatialem pertinere nominationem, quam fecit: & hac sententia executioni mandata, data fuit capellaniæ actualis possessio nominato à Dignitate, quam possessionem multis annis continuauit absque vlla contradictione, seu appellatione, sed dictæ sententiæ tanquam iustæ, & legitimè datæ acquieuerunt partes, attenda consuetudine; & per obitum huius possessoris causata fuit vacatio præsens eiusdem capellaniæ, de qua controuertitur, cum fuerit vltimus status, & huius consuetudinis iustificatio clarior apparuit ex art. 2. seq. ex n. 48. cum seqq. vbi de hoc exemplo altiùs tractatur, & aperte ostenditur, indubitanter assistere in fauorem consuetudinis habentis ex eo vltimum, & immediatum statum.

ARTICVLVS II.

Responsio ad obiectiones ex aduerso inaniter oppositas huic constanti consuetudini. Ad consuetudinis creationem non requiruntur actus positivi iudiciales in contradictorio iudicio, ex quibus formetur; sed extraiudiciales sufficiunt.

Decreta Regia violentiæ super executione sententiarum in capellaniis non sunt capacia, ad detrahendum, nec interruptum consuetudinem formatam, & perfectam.

Decreta violentiæ lata super repositione

repositione executionum sententiarum, quæ aliàs de iure nulla sunt, non opponuntur consuetudini exequendi validas, appellatione non obstante. Consuetudo exequendi sententias appellatione pendente restringitur ad sententias validas: non tamen extenditur ad nullas. Ex quo decreta violentiæ lata ex hoc defectu, conformia sunt consuetudinis dispositioni.

S V M M A R I V M.

- 1 Consuetudo exequendi sententias in capellaniis lata, concludenter probanda est.
- 2 Actus positivos, inductiuos consuetudinis, debere fieri in contradictorio iudicio, qui tenuerunt.
- 3 Horum Doctorum opinio est communiter reprobata.
- 4 Ad consuetudinem inducendam non requiruntur actus iudiciales in contradictorio iudicio, iuxta receptam opinionem multorum, & num. 5.
- 6 Actus gesti ad introducendam consuetudinem exequendi sententias, sunt iudiciales.
- 7 Decreta violentiæ an opponantur consuetudini exequendi sententias, & n. 8.
- 9 Ad consuetudinem introducendam in aliquo Tribunali, actus positivi eiusdem Tribunalis requiruntur.
- 10 Ad interruptionem consuetudinis semel formata, contrarij actus eiusdem Tribunalis requiruntur.
- 11 Et per contrarium consensum consuetudinem introducentis.
- 12 Consuetudo semel formata non tollitur, nisi eodè modo contrario, quo fuit creata.
- 13 Et cum eisdem contrariis requisitis.
- 14 Solemnitas qua requiritur in construendo, eadem requiritur in destruendo.
- 15 Decreta violentiæ non sunt capacia interruptum consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici, & num. 16.
- 17 Tribunali Regio si non constat ex processu delato, de consuetudine exequendi sententias, legitimè vim fieri decernit, absque lesione consuetudinis, & num. 18.
- 19 Constito Tribunali Regio de consuetudine, decreta violentiæ vim fieri, non tribuuntur defectui consuetudinis.

Salgad. de Libert. Benef. Tom. I I I.

20 Sed defectui substantiali processus ex variis causis, quæ assidue accidunt, impediuntibus executionem, etiam in casibus aliis priuilegiatis.

21 Sententia nulla non meretur executionem, sed permittit appellationem causantem attentatam.

22 Decreta violentiæ lata propter nullitatem sententiæ non opponuntur consuetudini, quæ etiam non admittit executionem sententiæ nulla.

23 Statutum, & consuetudo exequendi sententias appellatione non obstante, intelligitur de sententiis validis, non nullis.

24 Actus difformes si non sint inter se incompatibiles, non impediunt cursum consuetudinis.

25 Actus consuetudini contrarij, si possunt attribui alteri causa, non præiudicant consuetudini.

26 Consuetudo semel legitimè formata non interruptur per sententiæ contrariam.

27 Decretum violentiæ latum est constituto de consuetudine. Ergo consuetudo reprobatur; non valet argumentum.

28 Varij sunt casus, ex quibus potest variari dispositio legis, & consuetudinis permittentis executionem sententiæ, & n. 29.

29 Quatuor decreta violentiæ inseruntur, per quæ dicitur vim fecisse Iudicem in non deferendo appellationibus ab executionibus suarum sententiarum, ut ex causa nullitatum lata fuisse appareat.

30 Decretum primum violentiæ.

31 Decretum secundum.

32 Decretum tertium.

33 Decretum violentiæ quartum.

34 De consuetudine exequendi sententias in litibus super quibus superiora decreta violentiæ lata fuerunt, non constitit Senatui Regio.

35 Consuetudo consistit in facto, & ideo non præsumitur, nisi probetur, & n. 36.

37 Decreta violentiæ lata propter nullitatem processus, conformia sunt consuetudini pariter tunc neganti executionem sententiæ.

38 Sententia lata, termino probatorio pendente, nulla est, admittens appellationem suspensiuam. Cum iudex debuerit supersedere, ibid.

39 A Iudice procedente, tempore, quo debebat conuiescere, appellatio legitima est.

40 Decretum violentiæ latum ob nullitatem sententiæ compatitur cum consuetudine, pariter tunc negante executionem sententiæ.

41 Omnis mundi dispositio siue legis, siue hominis,

- minis, loquens de actu exequendo, intelligitur de valido, & non de nullo.
- 42 *Causa sententia nulla non includuntur in consuetudine, sicut nec in decretis violentia, quae ideo non opponuntur consuetudini.*
- 43 *Prinatio praesupponit habitum. Ademptio eius, quod in dispositione non comprehenditur, non operatur, ibidem.*
- 44 *Consuetudo exequendi sententias si non constat Superiori cognoscenti de appellatione, iuste super attentato declaratur.*
- 45 *Attentati sententia exequenda appellatione non obstante.*
- 46 *A sententia lata super negotio, quo iudex post lapsum terminum probatorium admisit testes nulla est, & admittit appellationem.*
- 47 *Et si de consuetudine in processu constaret Senatui. Et etiam in iudiciis, in quibus alius permittitur executio, praedicta nullitas appellationem suspensionem admittit, ibidem.*
- 48 *Pro consuetudine exequendi sententias super capellaniis latis, ultimus status statuit.*
- 49 *Pendente articulo accumulationis alterius litis, sententia lata nulla est, admittens appellationem.*
- 50 *Et quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius aditus per viam violentiae, & num. 51.*
- 52 *Ultimus status assistit consuetudini exequendi sententiam in provisionibus capellaniarum.*
- 53 *Decreta violentiae probata in casibus nullitatis processus solum in iisdem casibus interrumpet consuetudinem, si illos comprehenderet.*
- 54 *Actus positivi contra consuetudinem contineri debent intra suos terminos, illos non egrediendo.*
- 55 *Consuetudo est stricti iuris, in qua nihil suppleri debet ultra observantiam.*
- 56 *Consuetudine contraria, qui se vult innovare, non in genere, sed in specie illam probare debet.*
- 57 *Consuetudo non potest trahi de uno ad alium casum.*
- 58 *Lex, vel statutum reformatum in parte, in ceteris firmum remanet.*
- 59 *Pro consuetudine probata, praesumit lex eam ex iusta, & rationabili causa processisse.*
- 60 *Praesumptionem iuris, qui pro se habet, alia non eget probatione.*
- 61 *Consuetudo exequendi sententias latis*

super provisione capellaniarum est laudabilis, & numer. 62.

- 63 *Consuetudinem unius Tribunalis confitens pars in una lite, an sibi praeiudicet in alia inter diuersas partes, quaestio est controuersa.*
- 64 *Confessio partis expressa, & non tacite inducta ex aliquo actu, praeiudicat in alia lite.*
- 65 *Confessio partis principaliter, & non incidenter facta in uno iudicio, sibi praeiudicat in alio.*
- 66 *Confessio partis in uno iudicio, si ad aliud trahatur ad eundem finem, & non diuersum, sibi praeiudicat.*
- 67 *Confessio partis facta per libellum, in iudicio, prodest etiam absentibus.*
- 68 *Confessio partis in iis, quae non dependent a sola voluntate eius sibi non praeiudicat, & num. 69.*
- 70 *Confessio inter prohibitos praeiudicat, concurrentibus adminiculis, & n. 71.*
- 72 *Indignum est viro prouido, quod semel confitendo desiderauit, iterum impugnare.*

Hanc insuper constantem consuetudinem immemorabilem exuberanter, & concludenter probatam per omnia legitima media, quae in Iurisprudentia reperiri possunt, & in qua directe verificatur doctrina Gonzalez, & Nicol. Garcia supra allegatorum, artic. antecedenti, n. 8. Desiderantium veram, & concludenter probationem consuetudinis ad effectum exequendi sententiam in capellaniis, & beneficiis simplicibus non obstante appellatione; voluit aduersarius turbidam reddere ex nonnullis fundamentis, totaliter iuri, & facto huius litis contrariis.

Inquit igitur primò, hanc consuetudinem non extare probatam, eo quod actus positivi (quorum mentio fit in testimonio notariorum) non fuerunt gesti in contradictorio iudicio, facta per interesse habentes oppositione contra consuetudinem & ea non obstante declaratum fuisse in fauorem consuetudinis, ad quod citatur Salazar de usu, & consuetudine, cap. 8. num. 14. & Posthiius de manutenti. obseru. 84. n. 72.

Horum DD. doctrina, communiter est damnata, & vt falsa reprobata: Salazar etenim reprobant expressè innumerabiles penè DD. protinus allegandi pro vera opinione, communi. Posthiius verò in sui fauorem allegat Gratianum in duobus locis, in cap. 6. n. 56.

& cap. 738. sub n. 10. & seqq. Gratianus in dict. locis, nec vllum verbum tetigit, tangens, vel concernens consuetudinem, ad quam eum allegat Posthiius, ideo nec de isto D. manente absque teste, & autoritate, mentio facienda est.

Sed quando omnes tres id firment, simul eadem damnatione, qua Salazar, participes forent: nam veritas est quod ad inducendam consuetudinem, non requiruntur actus iudiciales in contradictorio iudicio, sed extraiudiciales sufficiunt, vt contra Salazar contrarium sectantem acriter insurgunt DD. agentes de interpretatione l. 5. tit. 2. p. i. post quos abundè Molina de primogeniis, lib. 2. cap. 6. n. 27. Flores de Mena variarum, lib. 1. quest. 1. n. 64. optime Gutierrez in tract. de tutel. 2. part. c. 1. 32. & 33. qui plures alios allegant, Bobadilla, in Politica, lib. 2. c. 10. n. 40. & 41. quos immitit Augustin. Barbof. in cap. Abbate 25. n. 2. de verbor. signif. idem tenens cum Flam. Paris. de resignat. beneficio lib. 3. q. 6. n. 28. Cenallos (qui pro hac parte innumerabiles penè DD. congeffit) in contra. commum. quest. 358. Bernard. Graueus ad practico. Camera Imperialis, lib. 2. concl. 31. ex num. 117. exactè tractauimus, in Labyrinth. 1. par. cap. 2. §. 1. ex num. 57. videndi omnino, ex num. 46. cum multis seq.

5 Et hanc quoque inuenio, benè disputatam à Diana, resolut. moral. 6. tom. in tract. 5. de consuetudine, resolut. 8. per totam: vbi resoluit ad acquirendam, & formandam consuetudinem, non requiri actus iudiciales, sed dumtaxat actus extraiudiciales sufficere: allegat Praeposit. Syluium, Gordonium, Granadum, Lorcam, Vasquez, Suarez, Sales, Donellum, Osualdum, & alios; & cum Abbate, Barbatia, Rocho de Curte, Turzano, & Emmanuele Xarez, idem tenet Cenedus, in quest. 45. num. 30.

6 Ex quo totaliter manet subuersum hoc falsum fundamentum: vltra quod, omnes isti actus positivi sunt iudiciales, & in iudicio quaesiti; quidam, citatis aduersariis interesse habentibus, alij allegati, & non impugnati, vt per nos loco proxime citato.

7 Aliud, & minoris substantiae, adest fundamentum, adductum per aduersarium dicentem, hanc consuetudinem non extare probatam ob varie-

tatem actuum in contrarium interuenientium, & quod vltimus actus adest contra consuetudinem.

Huic diuersitati actuum, vult pars 8 aduersa attribuire decreta violentiae emanata ex Cancellaria Granatensi, ad quam conductae fuere nonnullae causae per viam violentiae, in quibus quandoque declaratum fuit, vim non facere Iudicem Ordinarium exequendo suas sententias, in aliis verò declarasse vim facere, vt deferat, & reponat.

Hoc fundamentum somnium fuit: hinc agitur de quadam consuetudine introducta, & acquisita in Tribunali Abbatiali, exequendi sententias latis super capellaniis appellatione qualibet non obstante, & ad huius acquisitionis, & introductionis effectum praecise requirebantur actus positivi gesti in eodem Tribunali (qui sunt innumerabiles penè) sicuti manifestè apparent ex testimoniis Notariorum eiusdem Tribunalis inferius inferendis ad maiorem consuetudinis euidentiam.

Atque ideo ad destruendum, & interrumpendum consuetudinem, semel formatam, & legitime introductam, omnino, & praecise requiruntur alij actus positivi contrarij orti ex eodem Tribunali, non alterius; quia omnis res per quascunque causas nascitur, & per easdem dissoluitur: de regulis iuris, in antiquis; atque ideo per contrarium consensum consuetudinem formantis, nihil tam naturale est, quam eo modo quidquid dissoluit, quo colligatum est 36. ff. de regulis iuris; l. fere 195. ff. eodem tit. l. omnia, quae iure contrahuntur, contrario iure pereunt. 101. eodem tit.

Qua ratione consuetudo semel formata, & impleta, nullatenus tollitur, nisi eo modo, quo fuit introducta, & sic per illam contrariam consuetudinem: Salazar de usu, & consuetudine, cap. 8. num. 14. 15. & 16. Cum eisdem requisitis desideratis in consuetudine affirmatiua, & in eius actibus positivis, ex qua haec causata fuit: Rota decis. 62. num. 1. 2. & 4. apud Alexand. Ludonif. quamplures Doctores per Surdum, consil. 262. num. 80. & 81. tom. 2. & consil. 317. num. 3. & consil. 382. num. 4. tom. 3. Eadem namque solemnitas, quae requiritur in construendo, eadem requiritur in destruendo, ex Surdo, locis citatis,

l. Pomponius, §. praterea, ff. de acquirend. posses. l. item veniunt, in princ. iuncto §. 1. ff. de petit. hereditat. c. de illis 1. in princ. de despons. impuber. iuncto cap. ultim. eodem tit. lib. 6. Atque ideo decreta violentiæ emanata è diuerso Tribunali, quantumuis contraria, detrahare nequeunt consuetudini alibi introductæ.

15 Sed adhuc, quando vellemus capacitatem attribuere decretis violentiæ Regiis interrumpendi consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici, exequendi sententias latis super prouisione capellaniarum, appellatione remota, duo casus supponi debent, & necessario distinguendi.

16 Primus erit, quando lites huiusmodi deferuntur ad Tribunal Regium, & simul per eas non constat de cõsuetudine exequendi sententias appellatione postposita (quæ est exceptio regulæ, prout ad longum comprobatum remanet *supr. art. 1. à principio, & per totum*) & tunc quid mirum, quod iuxta regulam iuris dentur in Tribunali Regio decreta, vim fieri exequendo, appellatione non obstante, cum illi non constiterit de limitatione Regulæ, hoc est de consuetudine Tribunalis Ecclesiastici, quam propterea delere non intendit, nec illi opponitur, vt inferius dicetur, quo casu intacta, & illæsa remanet consuetudo, quia deficit animus illam impugnandi, sibi ignotam, nam cum consistat in facto, non præsumitur, sed debet probari, vt constat *infra num. 35. & 36.*

17 Secundus datur casus, quando simul in litibus delatis ad Cancellariam per viam violentiæ, probata accedit consuetudo exequendi sententias in prouisione capellaniarum, appellatione non obstante, & nihilominus fertur decretum vim fieri in exequendo sententiam & tunc omnino attendenda est causa, ex qua decretum istud latum sit, cum temerarium foret illam attribuere defectui consuetudinis legitimè probatæ, quam omnino obseruare debent cuncta Tribunalia superiora, tam Ecclesiastica, quam Regia, adita per viam violentiæ, prout abunde comprobatur remanet superius, *art. 1. à princ. & per tot.*

18 Et tunc accuratè perquirenda erit causa, qua motum fuit Tribunal Regium ad sic decernendum, cum facile non sit, attribuere oppositioni consuetudinis legitimæ, de qua illi consti-

tit; sed potius aliis variis accidentibus litium, quæ possunt, & assidue solent accidere, quæ illas annullant, atque sententias vitiant, & iustas reddunt appellationes, etiam in casibus aliàs à iure priuilegiatis, in quibus non admittitur appellatio; sed ea non obstante, permessa est executio: veluti in executione instrumenti guarenti-giati, in remedio *l. fin. Cod. de edicto D. Adrian. tollend.* in causis alimentorum futurorum, & in similibus, in quibus si adest defectus substantialis in modo procedendi, sententia est nulla, & prorsus amittit priuilegium executionis, quod aliàs de iure habebat, ex quo iusta redditur appellatio, quoad vtrumque effectum, iustè que datur decretum, *vim fieri*, ad latissimè cumulata in *commentariis nostris, de Regia proteet. 3. p. c. 9. à princ. & per tot.* Manente legis dispositione illæsa ad alios casus non patientes nullitatem, cum hæ causæ accidentales possint adesse, & abesse, absque legis, consuetudinis, seu statuti corruptione, & læsione.

19 Iis enim in casibus accidentalibus decreta violentiæ non feruntur contra legem, nec eidem, aut consuetudini opponuntur, sed potius consuetudini conformia sunt: etenim, stante defectu processus, & nullitate sententiæ, nullatenus admittit, nec permittit executionem eiusdem, quia hæc est limitatio constans, qua creatur consuetudo, lex, vel statutum, quoties generaliter disponunt, in aliquibus casibus sententias exequi appellatione non obstante, vt intelligantur de sententia *valida*, sed non de *nulla*: iuxta text. expressum, in *l. 4. §. condēnatum, ff. de re iudicata*: Atque abunde comprobata per nos, in *tr. de Regia proteet. 3. p. d. c. 9. ex m. 7. & seqq. & ex n. 201. cum seqq.*

20 Cum igitur hæc decreta violentiæ latæ ex diuersis causis admittentibus de iure appellationem suspensiuam 24 compatiantur, cum consuetudine illam pariter admittente, quia actus difformes, si non sunt inter se incompatibiles, non impediunt cursum consuetudinis, prout probat Decius in *conf. 11. num. 1. 2. vers. & aduertendum est*, cuius doctrinam secuta fuit Rota in *decis. 396. n. 4. part. 1. in recent. Farin. fol. 323.* Oliuerius Beltramin. ad Alexand. Ludouic. in *decis. 192. num. 4.*

Et mirabiliter comprobatur, quoniam actus consuetudini contrarij, quando

Decreta violentiæ.

ET vt consuetudo hæc fortior, & efficacior appareat, quatuor inferuntur decreta, in quibus determinauit Senatus Regius, vim fecisse Iudicem Ecclesiasticum, in non deferendo appellationibus interpositis à sententiis latis in prouisione capellaniarum, vt iuxta factum processum delatorum ad Senatum Regium constet manifestè, fuisse decreta lata ex defectibus substantialibus, impediens de iure executionem, & permittentibus appellationem, quoad vtrumque effectum; admodum conformia consuetudini id ipsum appetenti.

Primum Decretum.

DA testimonio Agustini Guerrero, Notario desta Audiencia, como en el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundo Bartolome de Silo, a que se opusieron don Antonio de los Rios, y D. Francisco Mazuelos, à cuyo fauor se se sentenciò; y auendosi apelado de ello, se hizo la colacion, y diò la possession a dicho don Francisco Mazuelos, en 12. de Enero de 1632. el qual pleyto se lleuò por via de fuerça, a pedimento del dicho don Antonio de los Rios, y en la Chancilleria à 26. de Febrero de 1632. se declarò, que en no otorgar el Iuez Ecclesiastico las apelaciones interpuestas, haze, y comete fuerça, aunque aqui fue por una nullidad notoria, como es pendiente el articulo de prouea passo el Iuez Ecclesiastico a pronunciar sententia, como consta del mesmo auto de la Chancilleria, que està en el pleyto viejo, fol. 112.

Secundum Decretum.

EL segundo es vn testimonio, que dà Christoual Nuño de Medrano, Notario de esta Abadía, como en el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundò Miguel de Mora, à que se opusieron los Licenciados Bernabè Cubero, y Pedro Duran, en que se diò sententia à fauor del dicho Bernabè Cubero, a quien se hizo la colacion, y diò la possession y auiendo apelado, y ganado letras del señor Nuncio, el dicho Pedro Duran pidió se reuocasse por atentado lo despues de de echo, y executado de las apelaciones interpuestas, y auendolo repuesto, y dado por atentado el Iuez de apelacion, ape-

25 quando possunt attribui alteri diuersæ causæ, non præiudicant consuetudini nec contra eam tanquam æquiuoci probant, Rota *decis. 28. num. 4. in posthumis Farinac. tom. 1. fol. 269.*

26 Imò, & quod plus est, quod consuetudo semel legitime causata, & introducta, non interrumpitur per sententiam contra eius dispositionem latam, sicuti nec legem, iuxta doctrinam singularem Glossæ in *l. cum consuetudinis, ff. que sit longa consuetudo*: sequitur Bonifacius, in *peregrin. verbo, consuetudo, fol. 102. colum. 2. ad fin.* Bobadill. in *Polit. lib. 2. cap. 10. num. 42.* consonat Gloss. in *l. nemo, §. temporales, ff. de regul. iur. Cancerijs variar. resolut. lib. 1. c. 4. de testamentis, n. 122. ad fin.*

27 Quibus suppositis non valet argumentum; *latum fuit Regium decretum violentiæ consilio de consuetudine: ergo videtur reprobata*, quoniam latum fuit ex causa diuersa, non impugnata à consuetudine, sed huic conformi, & iuxta illam, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse: *1. ad probationem 2. C. de probat. l. non hoc, C. unde legitimi, c. in presentia, de probationib.* Cum varij sint casus, ex quibus variari potest dispositio consuetudinis, sicut & legis, qui omnes virtualiter comprehensi sunt in consuetudine, & lege, concedentibus executionem sententiæ apellatione non obstante.

28 Et quod diximus de decretis violentiæ latis in Regio Tribunali, idem potest contingere in ipso Abbatali Tribunali, absque consuetudinis læsione; Iudex namque eiusdem, potest sententiæ à se latæ executionem denegare, eo quod apparet nulla ex defectu processus, quod prorsus conforme est ipsi consuetudini.

29 Tota hæc iuridica consideratio mirè conuenit quatuor decretis Regiis, in quibus, vim fieri, decreuit Senatus, quorum mentionem faciunt Notarij; & quæ sibi minus attente vult aduersarius adaptare: Sed vt euidenter appareat, in nihilo opitulari consuetudini exequendi sententias latis super capellaniis in Tribunali Abbatali, ad literam inferuntur, & causæ, ex quibus lata fuere, examinantur, & variis iuris fundamentis exornantur, ne amplius aduersarius occasionem sumat illam turbandi,

lo de ello el dicho Bernabé Cubero, y lo lleuò por via de fuerça à la Chancilleria, y se declarò en ella en 7. de Enero de 1628. el Iuez no hazia, ni cometia fuerça en no otorgar las apelaciones interpuestas de auer dado por atentado lo executado despues de auer apelado, consta del pleyto viejo, fol. 108.

Tertium Decretum.

DA testimonio Iuan Nuño de Medrano, Notario, como en el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundò Pedro Fernandez de Alcaraz, à que fueron opositores don Pedro de Aranda, y don Alvaro de Valençuela, a quienes hizo colacion, y diò la possession sin embargo de apelacion, que interpuso el dicho don Pedro de Aranda, el qual lo lleuò por via de fuerça, y se declarò en la Chancilleria, hazia, y cometia fuerça el Ecclesiastico en no otorgar las apelaciones al dicho don Pedro, que las otorgasse, y repusiese lo despues de ellas hecho, y executado, consta del pleyto viejo, fol. 106.

Quartum decretum.

EN el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundò Diego Monte, sobre que es el pleyto, en la vacante antecedente, a que se opusieron don Diego Claujo Chiuco, y el Licenciado Alonso Coladrero, auiendo dado sententia à fauor de la Dignidad Abacial, y por deuoluta la dicha Capellania, y hecha la colacion, y dado la possession al nombrado por la dicha Dignidad: se apelò, y dixo de nulidad, por aduerse pedido acumulacion de un pleyto al pendiente, sobre que se formò articulo, y sin auerse hecho la acumulacion, ni pronunciado sobre este articulo, ni citado para la sententia à las partes; passò à pronunciar sententia difinitiva, y a su execucion: se lleuò por via de fuerça, a pedimento del dicho don Diego Claujo; se declarò en la Chancilleria, que reassumiendo ensi el Ecclesiastico la iurisdiccion, oyendo de nueuo a las partes, no hazia, ni cometia fuerça; lo contrario haziendo, va hazia: assi consta del dicho auto en el pleyto viejo, fol. 194.

Omnia hæc quatuor decreta violentiæ, quando in se fuissent capacia impugnandi consuetudinem com-

pletam, & formatam per immemorabile tempus in Tribunali Ecclesiastico (quæ non sunt, vt per varia fundamenta remanet probatum *suprà*, in hoc 2. art. ex num. 15. cum sequentibus.) nihilominus omnia vna solutione, & responsione generali omnibus conueniente, dissoluntur, eadem nempe, vt in nulla eorum lite delata ad Cancellariam, constitit Senatui de consuetudine, nec in vlla fuit allegata, nec probata, prout apparet ex eisdem certificationibus, & testimoniis Notariorum, quibus vtitur aduersarius: Consuetudo enim consistit in facto, quæ non præsumitur, sed præcisè debebat probari, vt nota esset Senatui Regio: vt *suprà* hoc art. 2. ex n. 17. absque qua iustissimè præ oculis habuit ius commune admittens regulariter appellationem à sententia super capellania lata, habente vtrumque effectum, deuolutiuum, & suspensiuum; vt *suprà* art. 1. à principio: ex quo defecit animus se opponendi consuetudini contrarium dictanti ex defectu scientiæ, & notitiæ, *l. si per errorem, ff. de iurisdic. omn. iudic. cum vulgaribus.*

Sed vltra hanc generalem & communem responsionem, singula decreta speciale, & particulare habent responsum, prout breuiter per quodlibet discutietur: in quibus etiam data, & supposita notitia Senatus Regij consuetudinis exequendi sententias appellatione non obstante: eo quod quilibet processus delatus per viam violentiæ, consuetudinis Tribunalis Ecclesiastici probationem simul continebat: Adhuc decreta præfata violentiæ consuetudini non opponebantur, imò cum ea compatiebantur, eo quod etiam in illis casibus consuetudo negat executionem sententiæ, & admittit appellationem, tanquam legitimam ob processuum defectus insanabiles, & sententiarum nullitatem, iuxta ea, quæ vigiliter comprobata remanent *hoc eodem art. 2. ex n. 20. cum seqq.* quæ omnia verificantur in eisdem violentiæ decretis, prout ex quolibet apparebit de iure, & de facto.

Et quantum attinet ad primum, de quo *suprà* num. 30. super processu inter D. Antonio de los Rios, & D. Francisc. Mazuelos, iustè censuit Senatus vim fecisse Iudicem Ecclesiasticum in exequendo,

exequendo, & non deferendo, eo quod tulerat sententiam diffinitiuam pendente termino probationis, ex quo nullitas sententiæ manifestè apparebat, cuius executio euidenter attentata erat, atque appellatio legitima, quoad vtrumque effectum, cum termino pendente debebat iudex superfedere, iuxta textum *in l. si sine pars, C. de dilationib.* quam in iis, in quibus versamus, terminis, exactissimè exornat Sebastian. Vantius de nullitat. sentent. ex defectu iurisdiction. Ordinar. ex num. 157. vsque ad num. 161. & nos in tractat. de protect. Regia, 3. part. cap. 9. num. 31. & 32.

Et quoniam à Iudice procedente, tempore, quo debebat conuiescere, appellatio legitima est, quoad vtrumque effectum, cum processus, & sententia interim lata, sint nulla ipso iure, & causent attentata, magnam Doctorum cateruam congestimus in *Labyrinth. 1. part. cap. 10. ex num. 97. cum seqq.* vbi memorantur alia tria loca nostra in huius doctrinæ comprobationem, procedentis in iudiciis quantumcumque priuilegiatis, & alijs, nullitate cessante, non admittentibus appellationem suspensiuam, vt in *dist. cap. 9. ex num. 99. cum sequentibus.*

Hoc igitur violentiæ decretum iustissimè latum, tantum abest, quod opponatur consuetudini, quin imò conforme prorsus est consuetudini, quæ pariter negat executionem sententiæ nulliter latæ, & appellationem suspensiuam admittit, prout probatum remanet *suprà*, ex num. 20. & seqq. & quia omnis mundi dispositio, siue legis, siue hominis, loquens de actu exequendo, intelligitur de valido, non de nullo, amplissimè egimus in tractatu de protect. Regia, 3. part. cap. 9. ex num. 9. cum multis sequentibus.

Comprobatur hæc vniuersitas inter decreta violentiæ, & consuetudinem; nam si casus sententiæ nullæ, non comprehenduntur, nec includuntur in consuetudine, imò ab ea prorsus excluduntur, eodem modo, quo decreta violentiæ; impossibile est, vt consuetudini opponantur, contra text. *in l. decem 117. ff. de verbor. obligat. l. Titio vsusfructus ff. de conditionib. & demonstrat. l. remitti, ff. de iur. iurand. l. manumissiones, ff. de iust. & iur.* Nam priuatio præsupponit habitum, &

ademptio eius, quod in dispositione non fuerat comprehensum, nihil operatur, nec detrahit; *l. legata inutiliter 14. l. cum seruus 15. l. & si transferam 20. & l. 21. ff. de adimendis legatis.* Quare hæc decreta violentiæ omnino vniuersalia sunt consuetudini, & cum ea compatiuntur, manente consuetudinis dispositione illæsa, & intacta ad cæteros casus in ea comprehensos, omni cessante repugnantia, prout remanet hæcenus comprobatum.

Quantum ad secundum decretum violentiæ, de quo *suprà* num. 31. nihil ad nos pertinet, nec percutit punctum, de quo agitur; nam super sententia collationis illius capellaniæ, executioni mandatæ per Ordinarium, non fuit causa delata ad Senatum per viam violentiæ, sed tantum per appellationem deuoluta fuit ad Nuntij Tribunal, quam delegauit cuidam iudici, coram quo de attentato dictæ executionis dictum fuit per appellatorem; altera verò pars non allegauit, nec probauit consuetudinem vigentem in Tribunali Abbatiali, nec aliter de ea ex processu constitit Iudici: ideo Iudex sequendo iuris regulam, de qua *fursum, arti. 1. ad principium*, iustè executionem sententiæ collationis attentatam declarauit; nam si de consuetudine hac sibi constitisset, eam omnino sequi tenebatur; ad late comprobata in *artic. 1. ex num. 7. cum seqq.*

Ab hac attentati sententia fuit appellatum, quam nihilominus idem iudex delegatus executioni mandauit, & delata causa ad Cancellariam per viam violentiæ, iustissimè Senatus decreuit violentiam abesse à iudice delegato exequente suam sententiam attentati: clari namque iuris est, sententiam affirmatiuam latam super attentato, de iure tanquam priuilegiatam exequi posse appellatione non obstante, prout latissimè post longam disputationem comprobamus, in tract. de Regia protect. 2. part. cap. 12. per totum: Quapropter decretum istud violentiæ, nihil conducit, nec punctum, de quo agimus, percutit, cum latum fuerit in casu omnino diuerso super sententia attentati tantum, iustè lata per iudicem, cui non constitit consuetudo Tribunalis Abbatialis.

Ad tertium decretum violentiæ, de quo *supra*, num. 32. accedamus, in quo asseuerandum erit, eiusdem esse qualitatis, cuius, & primum, licet ex diuersa causa: nam licet notarius, in suo testimonio, dumtaxat meminerit sententiæ collationis, & possessionis traditæ capellanæ, super qua litigabatur; appellatione pendente interposita ab alio litigante, à quo delatus fuit processus ad Cancellariam per viam violentiæ, vbi decretum fuit, Iudicem Ecclesiasticum vim fecisse in exequendo, & non deferendo: Attamen in hac relatione notarius omisit causam, super qua fundabatur principaliter querela violentiæ, atque processus circumstantiam, quæ omnino iustam reddebat appellationem (quantumuis de consuetudine constaret) ea est etenim, prout ex eodem processu constat, nam causa ad probationem inter ligantes recepta cum certo termino, eo iam transacto, iudex ipse Ecclesiasticus alios vnus partis nouos testes recepit, altera contradicente, & impugnante; in quo causæ statu, iudex ipse protulit sententiam super causa principali, quam executus fuit appellatione interposita non obstante; delatoque processu ad Cancellariam per viam violentiæ, iuste decreuit, vim fieri, eo quod sententia nulla erat manifestè, & ab ea appellatio legitima fuit causans attentionem euidentis: nam à sententia lata super negotio, quo iudex admisit testes post lapsum terminum probatorium, tanquam ab inordinato processu, legitima est appellatio quoad vtrumque effectum, vt per plures DD. Scaccia de appellationibus q. 17. limit. 17. membr. 7. num. 40. & 41.

Quæ doctrina æqualiter procedit, quamuis ex processu constaret de consuetudine Tribunalis Ecclesiastici exequendi suas sententias appellatione remota, & pendente, (de qua non constabat, vt ex eodem processu apparet) adhuc tamen prefata doctrina locum habet in omnibus iudiciis priuilegiatis, in quibus cessante nullitate processus, permittitur executio sententiæ, appellatione non obstante: vt in terminis firmat Bald. in l. post sententiam 9. num. 7. & 8. Cod. de sentent. & interloqu. omn. iudic. Aufrelius ad Capellam Tholosan. decis. vlt. num. 3.

Ozascus decis. Pedemontan. 25. sub n. 14. vers. contrarium: Vestrius in Praxi Romana Curia. lib. 7. cap. 1. sub num. 8. vers. Et quamuis: Cæsar Contardus, in l. vnica, limitat. 5. num. 13. C. si de momen. possess. Scaccia, dist. quæst. 17. limit. 7. membro 7. ex num. 41. & seqq. Ex quibus patet, dictum decretum violentiæ, latum non fuisse in contrapositionem consuetudinis, sed ex nullitate, & defectu processus, & sententiæ, cuius nec consuetudo admittit executionem: ad latè comprobata circa primum decretum, ex num. 38. & superius, ex num. 16. Et quo actus iste positius euanescit ex eisdem fundamentis, quibus & primus.

Accedat quartum decretum, de quo *supra* n. 33. quod pro se iuste adduxit Dignitas Abbatialis, quamtumuis pars aduersa pro se, & in sui fauorem altius illud extollat, asseuerans, esse actum positium vltimi status contra consuetudinem, cui standum. Cum potius sit directè contrarium suæ intentioni, absque vlla ponderatione, sed fideliter relato factò processus iuxta attestationem notarij illud referentis, & prout fideliter retulimus, *supra*, articulo 1. ex num. 26. & seq.

Pendente articulo cumulationis alterius litis petitiæ ab vno ex litigantibus cum debita pronuntiatione, eo quod substantialis esset negotio principali, de quo agebatur, & in qua Pars præcipuè ius suum fundabat, super qua cumulatione iudex tenebatur cognoscere, & prius pronuntiare, supersedendo in iudicio principali, præcipitanter, & inordinate, iudex sententiam definitiuam protulit, quam (cum nulla fuisset ipso iure ex latè deductis superius ad primum decretum, ex num. 38. & ad tertium, ex num. 46.) executioni mandauit appellatione non obstante.

Delato processu ad Cancellariam Regiam per viam violentiæ latum fuit decretum tertij generis, que *reponiendo el Inez, y oyendo de nuevo a las partes, no hazia fuerça y se le remitia el proceso, y no lo haziendo, la hazia que otorgesse, y repusiesse.* Iudex acceptans primam partem alternatiuæ decreti, audit nouiter partes cum plena causæ cognitione, qua legitime conclusa, sententiam definitiuam protulit, declarans

declarans, nullum ius patronatus ad Capellaniam adesse, sed ad collationem pertinere Dignitatis Abbatialis, quam sententiam iuxta Tribunalis consuetudinem, executioni mandauit, termino ad appellandum pendente in fauorem Clerici nominati per Abbatem; prouisus quietè possedit per multos annos, quousque per eius obitum causata fuit præfens capellanæ vocatio.

Dicat nunc aduersa pars, quid reperiet in hoc decreto violentiæ, quod suæ intentioni assistere possit? Quidue ex eo deduci, quod in minimo repugnet consuetudini? Decretum remisit causam eidem Iudici Ecclesiastico, vt nouiter procederet & audiret litigantes, atenta nullitate primi iudicij, cui etiam consuetudo resistebat, & pariter negat sententiæ nullæ executionem, atque ideo tantum abest, quod ex dicto decreto violentiæ possit induci contrarietas cum consuetudine, sed potius omnimoda vniformitas inter se: iuxta latissimè comprobata in hoc 2. articulo.

Attento igitur progressu præfatis litis, clarè, & manifestè ex eo deducitur, vltimum statum assistere consuetudini, & eam fauere, eò quod iudex legitimè in causa denuo procedens protulit suam sententiam, & illam executioni mandauit pendente termino ad appellandum, atenta dispositione consuetudinis, quibus omnibus aquieuerunt litigantes, nulla facta contradictione, nec delatione processus per viam violentiæ ad Senatam Regiam, sed immisus in possessionem capellanæ, eandem quietè possedit per multos annos, vsque ad obitum, atque ideo vltimus hic status qualificat consuetudinem, & illi euidenter assistit.

Et ad perfectionem prædictorum, & maiorem stabilitatem huius inuolabilis consuetudinis, non est omitenda alia subtilis consideratio; nam quando vellemus dare capacitatem decretis violentiæ ad interrumpendam consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici (quod viriliter negatur ex supra dictis, ex n. 9.) & insuper vellemus in consuetudine admittere comprehensionem, etiam sententiæ nullæ, ita vt simul, & indistinctè consuetudinis dispositio locum habeat, &

Salgado Tom. 111.

executionem permittat, & attribuat, tam sententiis nullis, quam validis, & legitimè latis (quod iniquissimum, & nefandum foret) adhuc decreta præfata violentiæ non possent in totum destruere consuetudinem, sed in illa tantum parte, qua consuetudo admisisset executionem sententiæ nullæ, eius dispositione illæsa manente, quoad sententias validas; manifestè probatur; nam decreta violentiæ dumtaxat expedita fuere in casibus, quibus detegebatur nullitas sententiarum, prout hactenus apertè vidimus; ergo isti actus (quando eos vellemus admittere, vt positiuos in contrauentionem consuetudinis) solum possent operari, & opitulari consuetudini respectu sententiarum nullarum, quas falso supponimus in eius dispositione esse comprehensas, & simul inclusas.

Nam isti actus violentiæ positiuus, consuetudini repugnantes, debent restringi, & se continere intra terminos suæ obseruantia; debetque limitari contraria hæc consuetudo intra terminos positiuos, ex qua voluit formari, absque eo, quod eorum terminos egrediatur; iuxta text. in cap. fin. de consuetudine, Alex. cons. 110. Ad eo grauis, num. 15. vol. 6. & ex Bart. in l. 2. vers. Si quis hoc interdicto, ff. de itinere, actûque priu. tradit Rolando, à Valle cons. 94. n. 19. vol. 2. cap. quoad translationem, vbi Abb. nota fin. de offic. legati. Menoch. de ret. poss. remed. 5. num. 62. Greg. Lopez in l. 24. tit. 11. part. 4. gloss. 1. Ant. Gabr. lib. 6. conclus. tit. de præscript. conclus. 2. num. 14. quia vt tradit Bald. in l. illud, num. 9. C. comm. vtriusque iudicij; Consuetudines restringuntur per actus ex quibus inducuntur, vt proprios facti terminos non excedant, ex l. 1. §. Iulianus, ff. de itinere, actûque priu. Bald. sequitur Rolando, à Valle cons. 69. numer. 31. volum. 3. Menoch. vbi proxime, num. 63. D. Valençuela Velas. in consil. 8. num. 24. 25. 26. & seqq. tom. 1. Et idem dixit Rota, apud Alexand. Ludouif. decis. 162. ex Bart. vbi proximè, & ex Bald. cons. 275. circa fin. lib. 2. Narra cons. 555. post n. 5. Aimon. consil. 30. num. 5. Quod consuetudo sit stricti iuris, & in ea nihil suppleri debeat ultra obseruantiam, & vbi non disponit consuetudo, nec nos disponere debemus. Consuetudo etenim non

non debet habere maiorem potestatem, quam vsus ei concefferit, Socin. Iun. *conf.* 101. num. 23. lib. 2. post Bald. in *cap. 1. in princ. colum.* vlt. *versic.* Adde quod actus: de his, qui feudum dare possunt. Gratian. *discept.* tom. 1. *cap.* 88. num. 18. Et ipsemet Bald. in *consil.* 27. volum. 2. dixit: Quod consuetudo tantum habet de potentia, quam de actu, & vsu habet. Surd. *consil.* 325. num. 13. Pedemont. *decis.* 29. num. 16. Felin. in *cap. auditis*, num. 5. de *rescrip.* quos referens sequitur Rota, penes Farinac. *decis.* 288. num. 4. part. 1. in *recent.* Mantica *decis.* 10. num. 10. & 11. Tondut. *quest. car.* tom. 2. p. 3. *quest.* 142. n. 9.

Hincque est, quod qui consuetudine contraria se iuuare voluerit, eam non in genere, sed in specie probare tenetur, ita vt percutiat eundem casum controuersum, per plures Rotæ *decis.* Alexand. Ludou. *decis.* 62. num. 1. 2. & 4. vbi Oliuerius, num. 15. & *decis.* 45. num. 6. & ibi Beltramin. num. 8. Surd. *consil.* 313. num. 32. & *consil.* 371. num. 2. *consil.* 382. num. 4. D. Valençuela *dict. consil.* 8. ex num. 24. cum *seqq.* tom. 1. & in *consil.* 34. num. 163. & in *consil.* 4. num. 44. & *consil.* 8. n. 29. Gratian. *discept.* tom. 1. *cap.* 79. num. 10. quia non potest trahi de vno casu ad alium casum, Marefcot. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 100. num. 4. Caualer. *decis.* 638. num. 3. Tondut. *dict. quest.* 142. num. 9. & *quest.* 146. num. 9.

Ex quibus manifestè sequitur, quod hæc decreta violentiæ (quando capacia forent controuertendi consuetudinem) deberent se continere intra suos limites, & omnino restringi ad sententias nullas, dumtaxat reformantia in eisdem casibus consuetudinem generalem Tribunalis Ecclesiastici (dato casu, quod in ea includerentur, & super illis indistinctè consuetudo disposuisset) manente ipsa illæsa, & intacta in cæteris, quoad sententias validas, in quibus, vt dictum est, dumtaxat disponit.

Quia quando lex, vel statutum reformatur, seu reuocatur in parte, in cæteris firmum remanet, plurima conessimus, in *tract. de reuoc. Bul.* 2. part. *cap.* 31. ex num. 101. cum multis *seqq.* pro quibus est text. elegans, in *l. alumnae*, §. *qui filias*, ff. de *adimen. leg.* ibi: Non à tota voluntate recessum videri, sed ab his tantum rebus, quas reformasset: l. tri-

buimus, §. *in ff. de milit. test. text. in l. cum hic status*, §. *si ambo in fine*, ff. de *don. inter vir. & uxor.* ibi: Qui quasdam res ex his, quas donauerat, legasset, quasdam non videbitur cæteras res ad uxorem voluisse pertinere, l. *si ex toto*, in *princ. ff. de leg. 1.*

Ex quibus omnino præseruata remanet consuetudo Tribunalis Abbatialis, ad exequendum sententias validas, latas in prouisionibus capellaniarum, appellationibus non obstantibus, absque decretorum violentiæ impedimento.

Et vt consuetudo hæc omni careat scrupulo, & vt in totum maneat præseruata, satisfaciendum erit aliis inanibus oppositionibus per aduersarium consideratis: inquit igitur, in consuetudinis probatione defecisse probare, eam rationabilem esse; non attendens viuas replicationes; vna erit, quod consuetudine probata præsumitur ius ex iusta, & rationabili causa processisse, Bald. in *l. de quibus*, ff. de *legib.* Alexand. *conf.* 123. num. 2. vol. 5. Dom. Valençuel. *conf.* 146. num. 15. vol. 2. & *conf.* 47. n. 4. & 5. tom. 1. Gratian. *discept. Forens.* tom. 1. *cap.* 184. n. 22. & 23. Et qui pro se habet præsumptionem iuris, non eget probatione, l. *in princ. in principio*, ff. *quod metus causa*: l. *siue nuptura*, in *fin. ff. de iure dotium*, l. *siue possidetis*, Cod. de *probationib.* cum *vulgaribus*.

Altera erit, nam Doctores omnes loquentes, admittentes hanc consuetudinem exequendi sententias super capellaniis latas; expressè affirmant, esse laudabilem, iustam, & rationabilem, ob detrimentum notissimum, quod beneficia, & capellaniæ ex longa vacatione recipiunt; vt in iis terminis notarunt Hieronym. Gonçal. Nicol. Garc. & alij, qui in indiuiduo allegantur, in *commentariis nostris, de Regia protect.* 2. part. *cap.* 13. num. 275. & num. 276. Et vt talem qualificauit hanc consuetudinem, Rot. Romana in *duabus decisionibus adductis*, d. n. 275.

Et nullibi potest esse huiusmodi consuetudo tam rationabilis, & iusta, quam in Tribunali Abbatiiali Compluti Regij, vbi capellaniæ totius Diocesis sunt adeo reuocæ, vt vix aliqua ascendat ad centum ducata, oneribus deductis, & generaliter decem ducatorum, & inferioris multò valoris sunt, maximo Missarum onere grauata, quarum sententiæ si executioni non

non darentur; omnes causarum prosecutionem desererent, si obligarentur prosequi appellationes ad possessionis consecutionem post tres sententias conformes, quorum summa paupertas, nullo modo potuisset supportare intolerabiles litium expensas: ex quo capellaniarum causaretur perpetua vacatio; & per administratores, seu Oeconomos gubernarentur in notissimum earum detrimentum: qua ratione attentata, iustissimè fuit introducta consuetudo hæc exequendi sententias ritè, & rectè latas.

Dicitur insuper per aduersarium, confessionem super existentia consuetudinis Abbatialis Tribunalis factam, & expressè allegatam à D. Petro de Aranda in alia capellaniæ lite, petente executionem sententiæ in sui fauorem lata, & apprehensionem possessionis, quam obtinuit, & sibi data fuit non obstante appellatione, vt apparet *supra*, in *art. 1. ex n.* 26. Nullatenus posse sibi præiudicare, duplici ratione; prima, quia confessio partis facta in vna lite, sibi in alia inter diuersas personas non præiudicat: allegat Mascard. de *probationib. conclus.* 368. n. 25. (qui quidem in hoc puncto, nec verbum vllum adducit) nec non Petrum Surdum in *conf.* 368. n. 116. qui obiter id dixit, qui tamen *Surdus*, magis attente, & exactè disputans hanc quæstionem, acerrimè contrarium defendit, in *decis.* 309.

Sed vt veritas agnoscat, dicendum erit; hanc quæstionem, an confessio facta in vno iudicio noceat confitenti in alio diuerso inter diuersas partes, esse admodum controuersam, vt agnoscit Noguero. *alleg.* 29. n. 48. Surd. *dict.* *dec.* 309. n. 7. 23. & 24. & per totam, & est videre per Hodiernam ad *dict. decis.* 309. *Petri Surdi.*

Nihilominus affirmatiua sententia; confessionem scilicet præiudicare confitenti in aliquibus casibus, in quibus plane, & absque contradictione, & controuersia currit, qui omnes procul dubio adaptantur huic confessioni D. Petri de Aranda: primus sit, quando confessio fuit expressa, & non tacita, ex aliquo actu inducta, & illata, vt ex complurib. DD. firmat Noguero. *dict.* *alleg.* 29. num. 50. Et confessio D. Petri de Aranda facta fuit per libellum à se

in iudicio exhibitum, quæ nec magis expressa, nec magis clara, nec magis qualificata esse potest.

Secundus casus, quando confessio facta fuit non incidenter, sed principaliter, prout ista quæ est emanata ad effectum, vt sententia pro se lata executioni mandaretur, & assertiuè firmavit, consuetudinem ita esse Tribunalis Abbatialis exequi sententias appellatione non obstante, quæ confessio contra profitentem pariter probat in alio iudicio, vt post plures ipse Noguero. *dict. alleg.* 29. n. 48.

Tertius casus est, quando confessio in primo iudicio emanata, ad secundum iudicium trahitur ad eundem finem, & effectum, & non ad diuersum primi; quod verè verificatur in casu præsentis, cum ad eundem finem, vt exequatur sententia appellatione non obstante: emanauit confessio in illo iudicio, quod & in isto idem prætenditur, & ideo confitenti verè præiudicat; sic post alios plurimos declarant Cyriacus *controuers.* tom. 3. *controu.* 447. num. 33. & 34. Petrus Surd. *conf.* 423. num. 24. Mascard. de *probat. conclus.* 33. num. 39. & *seqq.* idem Surd. *conf.* 250. ex num. 6. & *seqq.* Gratian. tom. 1. *discept.* 51. ex n. 14.

Quartus casus est, quod cum hæc confessio D. P. fuisset facta per libellum in iudicio à se præsentatum, tantæ est efficacitæ, vt etiam absentibus proficiat, & ab eisdem in alio iudicio eadem possit opponi, & partes ea se iuuare possint, vt per *l. iubemus. & ibi* notata, C. de *liberali causa*, l. *cum antea*, §. *in l. de arbitris*, l. *generaliter*, C. de *non numerata pecun. & cap. per tuas*, de *probationib.* tenent. Alexand. *conf.* 13. incipit, Ex *his quæ*, num. 1. vol. 1. Cephal. *conf.* 100. n. 17. tom. 1. quos sequitur D. Valençuel. Velazq. in *conf.* 169. num. 83. & 84. Ex quibus inuitabile, & inexcusabile remanet præiudicium confessionis factæ per aduersarium.

Proteruè insistit aduersarius in se excusando à præiudicio præfatæ suæ confessionis; asserens, tunc non præiudicare confessionem; quando id, quod confitetur, non dependet à sola voluntate confitentis, ad quod nulla adducitur doctrina, nec poterit, quæ casui nostro adaptari poterit.

Verum est, quari postremo, & speciali casu tantum in confessio eius, non, coi 2. quod

quod non pendet à potestate confidentis, non valet, nempe inter personas prohibitas donare, & disponere ad Tertij præiudicium, latissimè Dom. Valençuela *in conf.* 174. *ex numer.* 13. *vsque ad num.* 28. & nos, *in Labyrinth.* 2. *part. cap.* 10. *ex n.* 33. & *ex n.* 51. Quæ doctrina extra nostrum casum est, & nullo modo applicari potest.

Sed & adhuc in prædicto casu, quando cum confessione inter prohibitos concurrunt alia adminicula, valida est confessio, & probat inter illos, vt ex Noguero, *allegat.* 10. *ex num.* 23. *cum seqq.* & *alleg.* 20. *num.* 68. & *allegat.* 71. *num.* 23. & 24. Et quando in terminis huius doctrinæ versaremur; nulla confessio poterit inueniri tam adminiculata, quam ista aduersarij, in qua virtute consuetudinis, quam allegauit, adeptus est executionem suæ sententiæ fauorabilis, & possessionem capellaniam actualem, termino appellationis pendente, adminiculata etiam innumerabilibus actibus posituis comprobatis, & multitudine testium Officialium eiusdem Tribunalis, & aliorum affirmantium, huiusmodi consuetudinem vigere in dicto Tribunali à tempore immemoriali, vt *in art.* 1. & *in hoc* 2. omni contradictione cessante comprobatum remanet efficaciter.

Et certe indigna res est viri prouidi, velle nunc impugnare id ipsum, quod suo ore semel confessus est, & petiit, & sibi concessum fuit: contra quem acriter insurgit, & merito, text. *in l. generaliter* 12. §. *sed iuramento*, in hæc verba: *Quis enim ferendus est, ad appellationis veniens auxilium in iis, quæ ipse facienda procurauit?* & paulo post, ibi: *Cum nimis crudele sit, parti, quæ hoc detulit, propter hoc ipsum, quod index eius petitionem secutus est, superesse pronocationem, C. de rebus creditis, text. in l. non eris* 5. §. *dato, ff. de iurciuran.* quæ iuralatè exornamus post plurimos Doctores, *in tract. de protect. Regia, 2. part. cap. 1. ex num.* 165.

Ex quibus omnibus hæc consuetudo omnibus suis partibus constans, & ab omnibus impugnationibus, defensa, securè currere debet, & inuiolabiliter obseruari, cum iuste admittat executionem sententiarum in capellanis appellatione non obstante.

ARTICVLVS III.

Consuetudo exequendi sententias super capellanis latis, quantumcumque constans sit; non operatur in latis contempto iure patronatus, seu quasi possessione præsentandi, legitimè acquisita.

Super capellanis ab origine fundatis, absque iure patronatus, nec quasi possessio præsentandi, nec præscriptio cadere potest.

Quantumuis immemorialis sit, si de origine libertatis ex foundationis instrumento apparuerit.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia nulla non includuntur in consuetudine permittente executionem, sed ab ea excluduntur.
- 2 Sententia collationis lata, spreto iure patronatus, & quasi possessione præsentandi legitimè acquisita, nulla est ipso iure.
- 3 Et ab ea appellatio admittenda, quoad vtrumque effectum.
- 4 Nisi appareat nullum adesse ius patronatus ab origine executionis capellaniam.
- 5 Quasi possessio præsentandi non admittitur contra Ordinarium agentem de libertate beneficij, & capellaniam, & num. 6.
- 7 Factum litis breuiter refertur, & quo iure prætendentes ius præsentandi, comparuere.
- 8 Contradictio fiscalis negans existentiam iuris patronatus, & per consequens, nec esse posse gentilitium.
- 9 Probatio, quæ non percutit casum, & punctum, de quo agitur, nec prodest, nec suffragatur, & num. 10.
- 11 Ad iuris patronatus existentiam, & pertinentiam attendendus est tenor instrumenti foundationis capellaniam.

- 12 Clausula foundationis inserta, & numer. 13.
- 14 Ex simplici clausula foundationis, absque alia solemnitate, prætere quæ possessionem præsentandi inane est, & num. 15. & 16.
- 17 In hac capellaniam ab origine foundationis defuit ius patronatus.
- 18 Ius patronatus non acquiritur ex sola foundatione, absque Ordinarij consensu, & approbatione, & numer. 19.
- 20 Ius patronatus non assumit initium à foundatione, sed à consensu Ordinarij.
- 21 Ius patronatus non præsumitur creatum in foundatione, nisi expressè ex ea appareat.
- 22 Interim remanet in iuris terminis simplicis donationis, aut legati pij cum onere Missarum.
- 23 Ius patronatus non accedente auctoritate Episcopi non potest dici esse in hereditate fundatoris.
- 24 Ius patronatus non probatur ex foundatione sola, nisi accedat consensus Ordinarij.
- 25 Consensus Ordinarij requisitus ad creationem iuris patronatus, non inducitur ex amissione presentationum ab eo facta.
- 26 Rei non existentis in rerum natura quasi possessio acquiri non potest.
- 27 Nec Seminarij nondum erecti.
- 28 Super non ente, nec possessio, nec præscriptio cadere possunt.
- 29 Contra actionem nondum natam præscriptio dari nequit.
- 30 De libertate beneficij quandocumque constiterit, præscriptio de nihilo seruit.
- 31 Etsi sit immemorialis.
- 32 Præscriptio non prodest præscribenti ius patronatus, docto de contrario initio libertatis.
- 33 Vltimus status iuris præsentandi non attenditur, constituto de origine libertatis beneficij.
- 34 Verum esse non potest, quod falso nititur fundamento.
- 35 Non entis nulla sunt qualitates & qualitas non potest esse sine subiecto.
- 36 De non ente ad ens non potest fieri transitus.
- 37 Ius patronatus an præscriptione acquiri possit, quæstio est controuersa. Salgad. de Libert. Benef. Tom. III.
- 38 Negatiuum quis tueretur.
- 39 Contrariam, præscriptione acquiri posse, qui teneant? Tertia opinio distinguens verior, communis, & receptior est, ibidem.
- 40 Ius patronatus à principio creatum auctoritate Ordinarij, vt tunc contra patronum admittatur præscriptio.
- 41 Ius patronatus ab initio non ortum, nec creatum ex defectu consensus Ordinarij, nulla præscriptione queri potest.
- 42 Nisi accedat tempus immemoriale cum continuatis presentationibus, & bona fide.
- 43 Præfatam distinctionem sequuntur innumerabiles penè Doctores, & numer. 44.
- 45 Quasi possessio, nec præscriptio nulla potest cadere super iure patronatus, ab origine non creato.
- 46 Quotiescumque ex instrumento foundationis constiterit, ab initio non fuisse ortum ius patronatus, præscriptio immemorialis nihil prodest, & num. 47. & 48.
- 49 Adducitur ad idem Rotæ decisio, alias etiam referens.

Vellet fortasse aduersa pars asserere, quod quantumcumque consuetudo exequendi sententias appellatione non obstante, firma sit, & constans; nihilominus si sententiæ ipsæ ex aliquo substantiali defectu nullæ appareant, eo quod non ritè, nec rectè latæ fuerint, nullo modo executioni tradi valent, appellatione obstante, quia sententia nulla, nullam meretur executionem; ex textu expresso *in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudicat.* quam limitationem exactè examinauimus, & exornauius, *in tractat. de protect. Regia, 3. part. cap. 9. à principio, & per tot.* Imò tales sententias nullas nullatenus inclusas esse in consuetudine, sed ab ea prorsus repulsas, & non admittas abunde resolutum fuit *art. 2. ex num. 20. cum seqq. & ex n. 64. cum seqq.* quod verissimum, & innegabile est: Sed sic est, quod hæc sententiæ, de qua agitur in hac lite, & collatio capellaniam facta ab Ordinario Ecclesiastico est nulla, eo quod capellaniam sit iuris patronatus, sitque Domina Ioanna Maria in quasi possessione præsentandi, necnon eius pater, vt clarè constat ex

actis: Ergo sententia, & collatio Ordinarij, nulla est ipso iure, spreto iure patronatus, & quasi possessione patronorum: textus est expressus in cap. *decurimus*, 16. *quæst.* 7. *cap. cum Berzoldus*, de re iudicata, plurimis Doctoribus exornamus, & comprobamus, in tractat. de protest. Regia, 3. *part. dict. capit. 9. ex numer. 129. cum multis sequentibus*: ubi etiam ex hac nullitatis causa iustam, & legitimam esse appellationem, quoad utrumque effectum, Iudicemque Ecclesiasticum, vim committere notoriam illi non deferendo.

Hoc argumentum verissimum est in se, sed non adaptabile casui, ac terminis huius litis, cum ex ea euidenter constet, hanc capellaniam non esse iuris patronatus, nec adfuit, nec adest patronus, qui habeat, nec habere possit quasi possessionem præsentandi, & quando aliquam forte adquisisset; de facto, hæc non posset impedire Ordinariu in Ecclesiasticum, quo minus iure proprio capellaniam collationem faceret, facta contradictione iuris patronatus, & eius existentiam, constitutoque de libertate capellaniam, manifestè, cum ab origine suæ creationis nulli subiecta fuerit oneri patronatus, nec impostero præsentata patrona, nec eius predecessores, nec ius patronatus, nec quasi possessionem iuris præsentandi consequi, nec adquirere potuerunt, & per consequens iustissimè denegata fuit præsentato per illam institutio. Ex quibus sequitur, sententiam, nec non collationem factam ab Ordinario in extraneum, non posse nullitati præfata subiecti, nec appellationem interiectam suspendere eius executionem, attenda dispositione consuetudinis Tribunalis Abbatialis, inuolabilis.

Hæ omnes huius responsionis ad argumentum ad principium huius 3. *Articuli*, per nos consideratæ particulæ illæ, & inoffenso pede currunt, ac singulæ inuincibiliter probabuntur ineuitabilibus iuris fundamentis, prout clarè apparebit in hoc 3. & aliis articulis sequentibus, qui omnes diriguntur in defectum iuris patronatus, & eius existentiam, nec non in totalem ruinam quasi posses-

sionis præsentatæ, & allegatæ ab asserta patrona.

Ad quæ in primis, supponendum erit, in facto huius litis, ut vacante hac capellania per obitum D. Didaci Clauixo, nominati à Dignitate Abbatiali, virtute sententiæ translata in rem iudicatam, & edictis appositis, D. Ioanna comparuit asserens, esse patronam, esseque in quasi possessione præsentandi, eo quo pater eius in duabus vacationibus præcedentibus præsentauerat ad hanc capellaniam, & propterea eadem, tanquam consanguineæ proximiori fundatrici, ius patronatus pertinere, sicuti de facto præsentauit D. P. de Aranda. Comparuere insuper alij, asseuerantes sibi, tanquam consanguineis proximioribus, ius patronatus, & præsentandi pertinere, & ad hunc effectum omnes partes exhibuere, & præsentarunt in iudicio clausulas foundationis, protinus inferendas.

Comparuit Fiscalis Ecclesiasticus, Dignitatis Abbatialis nomine allegans, nullum adesse ius patronatus in hac capellania, quod prætere posse consanguinei fundatoris, cum capellania à sua origine creata fuisset cum sua libertate, absque onere, & seruitute iuris patronatus, & dato casu, quod aliquod ius patronatus inesset (quod viriliter negabat) id non poterat esse ius patronatus gentilitium, nec ad generationem fundatoris spectare, prout partes comparentes prætendebant.

Causæ cognitione plene adhibita, partes singulæ probare certarunt consanguinitatem, erga fundatricem, sed non curarunt verificare iuris patronatus existentiam, acerrimè negatam à Fiscali Ecclesiastico: ac simul ultra existentiam probare debebant, ius patronatus esse gentilitium, familiæ fundatricis relictum, tanquam principale fundamentum suæ intentionis, & in quo consistit tota litis difficultas: & ideo probatio, quæ non percutit casum, & punctum, de quo agitur, nihil prodest, nec suffragatur. Rota per Marefcorum, *variæ. resolut. lib. 1. c. 11. n. 18.* Salicetus, in *l. matrem, Cod. de probationib.* Bartol. in *l. non solum, §. sed ut probari, ff. de noui oper. nuntiati.* Iason, Zucardus, & alij,

in Rubri. C. qui admitti: Decius, in cap. in præsentia, n. 13. de probation. Aymon. *conf. 6. n. 106.* Riminald. Iunior. *conf. 39. num. 28. 29. libr. 1.* Mascard. de probationib. *concl. 824. num. 16.* Surdus, *decif. 75. num. 10. & conf. 135. num. 55. lib. 1.* Gratianus, *tom. 5. disceptat. 874. n. 43. & 44. & cap. 721. n. 33. tom. 4.*

Prædictarum partium præsentio hæc semper exasperata visa fuit, & à toto iuris fundamento aliena, cum capellania hæc à sua origine creata fuit libera, & liberæ collationis, & absque onere, & umbra iuris patronatus, & casu negato, quod aliquod adesse potuisset, nec est, nec esse potuit gentilitium, nec reseruatum generationi, & familiæ fundatrici, & ut hæc, & dicenda, clariùs, & fundamentaliter appareant, Clausulæ foundationis ad litteram inseruntur, quibus nituntur partes aduersæ, quas in iudicio ipsæmet præsentarunt.

In hac etenim materia iuris patronatus existentiam, & pertinentiam, ad vnguem attendendus semper erit tenor instrumenti foundationis, ut aduertit Bald. in *conf. 322. libr. 2.* Alexand. in *conf. 170. n. 5. & seqq.* Alban. *conf. 5. ex num. 4. cum seqq.* Ricc. in *praxi fori Ecclesiast. decif. 211. num. 270.* Iulius Viuianus, in *praxi iuris patron. lib. 4. c. 2. num. 3.* & ex aliis decisionibus, animaduertit Rota, penes Farinac. in *recentior. tom. 1. decif. 496. n. 12.*

Clausula Petri Montis.

HE pagado, è cumplido todo lo que yo mando por este mi testamento, mando, que el remanente que fucare de mis bienes, assi muebles, como rayzes, que los tenga, è se mantenga con ellos Vrraca Alonso de Aranda, mi señoa, y madre, para su vida en que se mantenga, è despues de su vida, todos los bienes que de mi quedaren, sean dotados con alguna parte, è otra de sus bienes, que ella nombrare, y señale para una Capellania, segun, y en la forma que lo ella mandare, è ordenare en su testamento de postrimera voluntad, è en su vida, à la qual mi señoa pido que lo assi haga, è cumpla: para lo qual la encargo la conciencia, para que ella con mis albaceas nombren, y certifiquen la dicha Capellania, en que forma se ha de servir: y si la dicha mi señoa madre de

sus bienes no diere, y dotare para la dicha Capellania, mando, que mis albaceas se apoderen en fin de los dias de la mi señoa madre, en los bienes que à mi pertencieren, è de mi quedaren, è los doten para la dicha Capellania, nombrando las Missas que se han de dezir. E mando, que dichos mi señoa madre no pueda vender, ni empenar cosa de los dichos mis bienes.

Clausula matris, in qua capellaniam fundat.

Mando, que por quanto yo tengo de mi hijo Pedro Monte, que Dios aya, los bienes que le pertencieron auer de su padre, que Dios aya, que de ellos y de los mios, que se haga toda la hazienda un cuerpo, è el quinto de todo ello, è se de para una Capellania è mando, que se saquen de ello la pia causa de mi anima, è mandas è lo otro que lo den al Capellan que seruire la dicha Capellania, y mando que se haga un Calix conque se sirua la dicha Capellania, è se pague de mis bienes, è assi confio por la clausula del dicho testamento.

Ex hac simplici clausula, absque alia autoritate, & solemnitate certant aduersæ partes, sibi pertinere, ius patronatus ad præfatam capellaniam, & quod illius adquisierunt quasi possessionem, eo quod præsentauerant duabus vicibus in capellaniam vacationibus.

Qualificatumque mansisse ius patronatus ex duabus visitationibus ad dictam capellaniam factam per Visitatorem Ecclesiasticum.

Et quod ab hac sua quasi possessione, nec ceciderunt, nec illam amiserunt ob sententiam contra se latam in antecedenti vacatione, qua declaratum fuit, nullam habuisse quasi possessionem præsentandi, sed ius nominandi capellanum ad Dignitatem Abbatialem pertinere, ea motæ ratione, quod dicta sententia lata fuit ob ius deuolutum, quæ pro sola illa vice potuit præsentis patronis præiudicare, non tamen in vacationibus subsequentibus, prout ista est.

Cunctæ hæ allegationes aduersæ partis euanescent, quia omni iuris fundamento carent, in hac etenim capellania à sua origine, numquam adfuit ius patronatus, super quo potuisset

tuisset cadere, nec acquiri quasi possessio, nec ex hac formari, aut nouiter creari ius patronatus, etiam per longissimum tempus plurimis ornatum actibus positius.

Nam licet verum sit, quod ex fundatione, & dotatione capellaniam potuit adesse capacitas formandi, & acquirendi ius patronatus fundatori, id tamen dumtaxat intelligitur quando cum fundatione, & dotatione, concurrat simul consensus, & licentia Ordinarij, illam authorantis, & non aliter, vt ex quamplurimis Doctoribus, & Rotæ decisionibus comprobant, nemine reluctante, August. Barbof. in tractat. de officio, & potestate Episcopi, tom. 2. allegat. 70. num. 20. & post plurimos alios Iulius Viuianus, de iure patronat. lib. 2. cap. 1. ex num. 8. cum seqq. vbi reddit rationem, quia cum ius istud sit spirituale, non potest laicus propria auctoritate spiritualia sibi attribueret.

Et cum hæc capellaniam fundatio reperitur simplex, absque auctoritate, licentia, & consensu Ordinarij Ecclesiastici nunquam potuit creari ius patronatus, quod fundatori adquiratur: ita Felinus, in cap. ex parte. et 2. num. 2. de rescriptis, cum aliis per Rotam, decis. 361. num. 13. part. 2. recentior. Lotterius, de re beneficiis, lib. 1. quas. 5. num. 56. cum seqq. Barbof. vbi proximè, dict. allegat. 70. sub num. 35. vers. Illud demum pro complemento.

Et quod fundatio capellaniam, & adquisitio iuris patronatus non assumat initium ante consensum, & approbationem Ordinarij, probat Rochus de Curte, de iure patronat. in verbo, pro eo, quod Diocesani, num. 1. vers. Hinc aliis; Lambertinus, in eodem tractatu, lib. 1. part. 1. quas. 2. art. 11. num. 3. vers. Quarto elicitur, quos referens comprobatur Rota apud Farinacium, decis. 561. num. 3. in recent. tom. 2. fol. 440.

Cum maximè verum sit, quod dum expressè non constat de iuris patronatus creatione, & existentia; nullatenus præsumitur creatum in fundatione: ita vt bona relicta pro capellania libera, & absque onere iuris patronatus præsumantur: vt probat Rochus de Curte, de iure patronat. verb. & dotauit, Lambertin. in eodem tractat. lib. 1. art. 1. quas. 6. num. 3.

Cephalus, conf. 680. num. 2. tom. 5. quos sequitur Mieres de maioratu, 4. part. quas. 10. num. 15. Seraphinus, dec. 1353. num. 1. & 2. August. Barbof. de officio Episcopi, tom. 2. allegat. 72. sub num. 20.

Interim verò remanet in terminis meris cuiusdam simplicis donationis, & simplicis legati pij grauati oneribus Missarum, & Anniuersarij perpetui, Rebuffus, in prax. tit. qua res instituunt beneficium, num. 10. Lotterius, de re beneficiis, dict. quas. 5. num. 55. & 56. Barbof. dict. allegat. 70. sub n. 35. vers. Illud demum.

Quod & in tantum procedit, vt interim dum licentia, & auctoritas Ordinarij Ecclesiastici non interuenit, hoc ius patronatus non dicitur esse in hæreditate fundantis capellaniam, cum à die consensus, & non antea initium assumat; vt rectè affirmat Lambertin. de iure patronat. quas. 2. art. 11. num. 2. Viuianus, eodem tractat. lib. 2. cap. 1. num. 14. quos sequitur Barbof. dict. allegat. 70. num. 24. & probant cæteri Doctores, proximè allegati ex num. 18. & seqq.

Et ad hoc propositum multum confert Rota decis. 360. apud Cardinal. Manticom, quas. n. 5. ita ait: Nec ad rem pertinet, quod testator voluerit quandam capellaniam dotare: quia debet probari dictam capellaniam fuisse dotatam, hoc est, bona ei fuisse assignata; & Episcopi consensum accessisse: v. nobis, & ibi omnes, de iure patronat. Rochus de Curte, de iure patronat. in verb. pro eo quod diocesanus, num. 2. & in quas. 10. num. 19. & c.

Et iste consensus, & Ordinarij approbatio, nullatenus inducitur ex eo solo; quod Ordinarius admiserit præsentatos ab asserto patrono, dando illis titulum, & institutionem, atque Capellaniam possessionem: nam adhuc ex iis actibus non inducitur consensus & approbatio iuris patronatus, prout ad longum, & efficaciter comprobatur inferius, artic. 14. per totum. Quare hæc capellaniam fundatio semper ab origine mansit cum libertate, & absque præciso, & omninò necessario requisito ad creationem iuris patronatus.

Ex quo euidenter inferitur, quod si in huius capellaniam fundatione à sua origine deficit iuris patronatus creatio,

creatio, & ortus; vana erit prætentio partis aduersæ assueuerantis, se acquiri ius quasi possessionem iuris patronatus, cuius existentia si deficit, quia in rerum natura non est; impossibile est acquirere quasi possessionem aliquam, l. Pomponius, §. fin. vbi Arcetinus, in princip. ff. de acquirend. possess. Bald. in Rubric. de causa possess. & propriet. num. 11. & 13. Paz. de Tenet. num. 33. vltra quos idem probant in terminis Nicol. Garcia, de benef. part. 12. cap. 2. num. 190. & seqq. Hieronym. Gonzalez, in regula 8. Cancellaria, gloss. 5. §. 7. num. 68. & seqq. Rota, decis. 835. part. 3. in recent. & decis. 361. num. 3. 4. & 5. part. 2. in recent. Dicentes, quod possessio non potest acquiri Seminarij nondum erecti, argumento textus, in l. quidam referunt, §. 1. ibi: Quia hæres, ad quem sermonem conseruat, in rebus humanis non est. Et in principio, ibi: Nullus momenti est, ff. de iure codicillor. text. in cap. ad Audientiam, ibi: Cum nulli Canonici, adhuc ibidem existant, quibus priuilegium concedatur: de Eccles. adifican. cap. Abbate sane, §. nec pro eo, ibi, Prefertim, quia Monasterio, quod nondum erat, aliqua donatio fieri non valebat: de sentent. & re iudic. lib. 6. conducit Rota in decis. 332. Alexand. Ludouis. ex num. 1. ibi impossibile est enim, sepulturam, que non est in rerum natura, possideri. Et loquendo in iure patronatus, quod non existit, pulcherrimè loquitur decis. 381. per totam; eiusdem Alexand. Ludouisij.

Et quemadmodum super non ente non cadit possessio, ita nec præscriptio, l. sicut, Cod. de præscript. 30. vel 40. annor. Censius, de censib. quas. 98. n. 59. Decianus conf. 13. num. 51. lib. 2. Bart. in l. pignori, ff. de usufructibus, Azeuedus in l. 6. num. 8. tit. 15. lib. 4. recopilat. nos, in Labyrinth. credit. part. 3. cap. 1. §. vnic. num. 28. Quia sine possessione præscriptio non procedit, ex regula iuris.

Quibus adde Doctores in l. filius familias, §. diui, ff. de legatis 1. Dicentes, quod præscriptio dari non potest contra actionem, quæ nata non est; exornant Castrenf. in conf. 466. n. 2. & 3. lib. 2. Baldus, de præscriptionibus, 1. part. 6. part. principalis, num. 15. & 16. Alexand. conf. 101. num. 21. lib. 7. Molina de primogeniis, lib. 4. cap. 16. num. 3. Peregrinus de fideicom. art. 41. num. 16.

& 17. Surd. conf. 276. num. 11. lib. 2. Gratianus discepta, 577. num. 44. qui multos allegat, Cyarlinus controuers. forens. cap. 107. num. 62.

Et hinc est, quod quandocumque constiterit de initio libertatis beneficij, & capellaniam, eo quod ab origine non fuit affecta iure patronatus, sed in statu libertatis creata; præscriptio de nihilo deseruit, & quandocumque potest impugnari dictum ius patronatus, Rotæ decis. 254. n. 9. p. 3. lib. 3. diuersorum, Abbas in conf. 61. sub num. 6. vers. Item antiquitas facti, Decius conf. 400. num. 8. optimè Grauert conf. 248. sub num. 13. versiculo, Respondeo, quod præmissa. Menochius conf. 409. num. 8. Lotterius de re beneficiis, lib. 2. quas. 7. ex num. 31. cum seqq. vbi reddit rationem, ex numer. 35. in hæc verba: Ratio distinctionis est, quia dum prætentitur ius patronatus de iure communi ab immemoriali, & simul supponitur status libertatis ab initio, resultat manifesta contradictio in obiecto: quod est intolerabile, vbi plurimis comprobatur, qui num. 38. & 39. ita profertur: Ridiculum enim est, beneficium ab immemoriali esse patronatum, & simul constare de libertate; non minus quam si quis eandem mulierem, & eodem tempore, vt liberam, & nuptam admittat: prout ait Pomponius, in l. Titia 99. vers. Ridiculum est enim, ff. de conditionib. & demonstration. atque ita hoc casu nullius est momenti probatio per testes super immemoriali, tenuit Rota apud Seraphinum, decis. 1367. sub num. 1. vers. Illud maxime urget: & consuluerunt, etiam in vna Cenciachensi Episcopatu. Boteratus 2. Maij 1616. coram bona memoria Buratto, & c.

Et insuper, quod iuris patronatus præscriptio, nunquam profertur præscriptio, quoties constiterit de contrario principio, seu præcedenti statu libertatis beneficij, probant per Burattum decis. 172. num. 2. Barbof. ad Concil. Trident. sess. 25. de reformatione, cap. 9. num. 21. & n. 16. Et in comprobationem huius singularis doctrinæ plurimi alij Doctores, & Rotæ decisiones adducuntur infra, ex num. 37. cum seqq.

Et quod dispositio text. in cap. consultationibus, de iure patronatus, per quam admittitur, & præfertur is qui habet vltimum statutum, & quasi possessio

possessionem præsentandi ad beneficium; locum non habeat, nec procedat, quando constat de statu beneficij antecedente, ac de vera eius origine, firmat Valascus *in axiomat. litera 7. num. 153. & ex num. 151. per Rotæ decis. 188. num. 1. part. 1. in recent. eandem limitationem assignat. Augustin. Barbof. axiom. 219. num. 3.* Nam verum esse non potest, quod falso nititur principio; *l. cum filius, §. heres, ff. de legatis 2. Craueta conf. 1000. pro Genere, num. 37. Anton. Monachus decis. Florentin. 48. n. 6.*

Quibus fauent iura, & axiomata vulgaria, quod non entis, nullæ sunt qualitates, & quod qualitas non potest esse sine subiecto, nec accidens sine substantia, de quibus Barbofa *in axiomat. verb. Qualitas, & c. lemo, Accidens, & verbo, non entis: quia de non ente ad ens, non potest fieri transitus, Nos, in tractat. de supplication. ad sanctiss. 2. part. cap. 54. num. 8. ad quod non est omitenda doctrina nostra, in labyrin. 2. part. cap. 10. num. 96. & 109. pluribus comprobata Doctoribus videntur.*

Ad omnia, & singula, quæ dicta sunt *in hoc articulo. 3.* mirabiliter conducit illa quæstio admodum inter Doctores controuersa, an ius patronatus præscriptione acquiri potest? Negatiuam validissimis fundamentis amplectitur Archidiaconus *in cap. hortamur, 71. distinction. quem alij sequuntur.*

Contrariam tamen, imo ius patronatus quæri posse præscriptione, acriter defendit Ioannes Andreas *in cap. querelam, super verbo, populis, de electione, & in cap. vnic. in fin. eodem titul. lib. 6. & plenius in regula, quod alicui gratiose conceditur, de regulis iuris in 6.* Contrariis fundamentis respondens, sicuti vtriusque opinionis Doctores plenè recensent Rochus de Curte *in tractat. de iure patron. in verbo, ipse, vel is, quæst. 36. ex num. 82. per multas column. nec non Ioan. Francif. Balbus, in tractat. de præscriptionibus, 1. part. 5. part. princip. q. 9. per totam.*

Tertia tamen opinio est inter præfatas distinguens, (quæ, & verior, & magis communiter recepta est.) vt scilicet, aut ius patronatus fuit à principio formatum, & creatum, & in esse iam productum auctoritate,

& consensu Episcopi, vt tunc contra patronum possit ab alio præscribi, & consuetudine cum bona fide per Tertium adquiri.

Aut ius patronatus non fuit ab initio creatum, nec natum ex defectu auctoritatis, & consensus Episcopi ad illud de iure requisiti, ita vt ab initio beneficium, seu Capellania fuerit erecta, & fundata in libertate; vt tunc nullo tempore præscribatur patronatus, nisi accedat tempus immemorabile cum pluribus, ac continuatis præsentationibus cum bona fide.

Hanc distinctionem firmavit Ioannes Andr. *in locis proximè relatis: Ioann. Andream sequuntur Anto. & communiter omnes Doctores. in dict. c. querelam, Cardinal. Florentinus in Clementin. plures, in 5. quæst. de iure patronat. & subdit ita tenuisse in dict. ca. querelam, eandem distinctionem sequitur Abb. Panormit. in cap. sanè, de priuilegiis. referens Ioann. Andr. in dict. cap. quod alicui, idem tenet ipse Abb. in conf. 76. incipit, Inuocato Christi auxilio, in vers. Circa primum, vol. 2. dicens, quod ista opinio Ioan. Andr. tanquam communis seruetur in iudicando: eandem distinctionem sequitur Felinus *in tractat. quando litera Apostolica nouant patron. Ecclesiarum, in vltima columna: dicens in consulendo, & iudicando non esse recedendum ab opinione Ioan. Andr. sequitur Ludouic. Romanus in conf. 368. Alexand. in conf. 74. volum. 4. fuit etiam opinio Speculatoris in tit. de iure patronatus, & Franc. Aretin. hanc distinctionem, & plures Doctores referens, latè comprobat Rochus de Curte *in tractat. de iure pat. dict. verbo, ipse vel is, quæst. 46. ex num. 82. & ex num. 84. concludit, quod vbi constat, Ecclesiam esse iuris patronatus, benè posse currere possessionem, & præscriptionem contra patronum; secus vbi Ecclesia sit libera, vel dubitetur; quia tunc creari, & acquiri ius patronatus per laicum, tanquam res spiritualis non potest, nisi per tempus immemorabile, per quod supplentur solemnitates, & requisita substantialia.***

Eandem distinctionem post longam disputationem sequitur Balbus *de præsc. 1. part. 5. part. principalis, quæst. 9.*

quæst. 9. à principio; eandem sequitur distinctionem, Viuian. *de iure patron. 1. part. lib. 2. cap. 9. ex num. 10.* Post Lambertin. *lib. 1. quæst. 30. art. 5. n. 74.* Et referendo opiniones Doctorum in hac distinctione, & opinione, vt veriori, & magis communi, residet Cardinalis Dominicus Tusch. *litt. 1. conclus. 604. per totam, Couarruu. in cap. possessor, 2. part. §. 10. per totum, de reg. iuris in 6.*

Qui omnes licet in comprobationem plures adducant rationes: tamen nulla aptior, quam ea, quæ in hoc tertio articulo fuit viriliter scripta, vt nec possessio, nec præscriptio possit dari nec admitti in iure patronatus, quod ab initio non fuit creatum, nec formatum, quæ omnes doctrinæ in secundo distinctionis membro mirabiliter conueniunt, cum in eisdem terminis loquantur.

Et quamuis præfati Doctores in hoc secundo distinctionis membro, quando ab initio nempe non fuit creatum, nec ortum ius patronatus, admittant præscriptionem immemorabilem: illud tamen mirabile, & memoria tenendum, simul limitant, & probant, vt quotiescumque per instrumentum foundationis constiterit, Ecclesiam fuisse ab initio liberam, & non fuisse creatam cum seruitute iuris patronatus; immemorialis præscriptio nihil prodest; sed vt reducatur beneficium ad suum pristinum statum libertatis: probant Alexand. *conf. 75. num. 38. lib. 4. Boërius conf. 6. maxime, num. 8. Felinus in dict. cap. causam, column. 3. de præscript. Balbus vbi proximè sub num. 9. Rochus de Curte dict. verbo, ipse, vel is, dict. quæst. 36. num. 85. ad finem, Afferens, quod quando ex instrumento foundationis apparet, non interuenisse consensum Episcopi, & per consequens, nec ius patronatus; immemorabilem nihil prodesse contra libertatem beneficij: idem tenet Cardinalis Tusch. *litt. 1. dict. consil. 604. num. 7. & ex Cardin. in Clement. plures, num. 5. in fine, & ex Lambert. idem tenet Viuianus de iure patronat. 1. part. lib. 2. dict. cap. 9. num. 10.* Dicentes, quod immemorialis nunquam admitenda erit, si ex authentico instrumento constaret Ecclesiam à principio fuisse liberam, in cuius doctrinæ comprobationem plurimæ aliæ con-*

geruntur, idem affirmantes hoc eodem tertio articulo, ex num. 30. vers. Et hinc est, quod quodocumque constiterit de initio libertatis beneficij, &c. Atque ideo cum in nostro casu euidenter appareat, hanc capellaniam fuisse simpliciter fundatam absque auctoritate Ordinarij, in ea vti libera nec possessio, nec ius patronatus potuit villo tempore quantumcumque longissimo acquiri.

Idem probat Rota *in vna Lucana iuris patronatus 10. Ianuarij 1645. & quæ congerit Diana tom. 8. ad finem, fol. 545. dum in versiculo, minus potest dubitari, firmat post alias Rotæ decisiones, quod ius patronatus acquiri potest per immemorabilem præscriptionem, limitat tamen, nisi constet de contrario initio libertatis.*

ARTICVLVS IV.

Quasipossessio præsentandi ad beneficium, & capellaniam, dumtaxat attenditur inter ipsos compatronos, inter quos solum actum fuit de pertinentia iuris præsentandi.

Sed nunquam admittitur, sed potius contemnitur ipsa quasi possessio contra Ordinarium deducentem in iudicio libertatem beneficij, & capellaniam, & impugnantem existentiam iuris patronatus.

Tuncque iustè denegatur institutio præsentato per existentem in tali quasipossessione.

S V M M A R I V M.

- 1 Error plurimorum attribuentium indistinctè, & promiscuè robur quasipossessionibus iuris præsentandi, adnotatu.
- 2 Quasipossessio iuris præsentandi legitime

- 24 *rimè quaesita iuxta iuris regulas attenditur inter ipsos praesentantes.*
- 3 *Et eius praesentatio inter ceteros praefertur.*
- 4 *Quasi possessio iuris praesentandi de nihilo seruit contra Ordinarium contententem libertatem beneficij.*
- 5 *Nec adhuc tunc prodest possidenti ad manutentionem.*
- 6 *Nisi agatur de patronatu Regio, & num. 7.*
- 8 *Quasi possessio praesentandi admittitur, quando ius patronatus non renouatur in dubium.*
- 9 *Adducitur ad idem pulchra decisio Rota.*
- 10 *Quasi possessio praesentandi attenditur, quando iudicium non tractatur cum Ordinario.*
- 11 *Vbi apparet de non existentia iuris patronatus quasi possessio iuris praesentandi ad nihilum reducitur, & n. 12. & 13.*
- 14 *Quando agitur de libertate beneficij, institutio denegatur praesentato per existentem in illa quasi possessione.*
- 15 *C. consultationibus, de iure patronatus, non habet locum, quando agitur de libertate beneficij.*
- 16 *De libertate beneficij agitur, quando adest Fiscalis negans existentiam iuris patronatus.*
- 17 *Pertinentiam praesentandi debet praecedere probatio existentia negata.*
- 18 *Vbi agitur de libertate beneficij, principaliter agitur de iure patronatus.*
- 19 *Eandem quasi possessionem prodesse contra compatronos, & non prodesse contra Ordinarium, repugnantiam pati videtur.*
- 20 *Potest quis iuste possidere, quoad unum, & iniuste quoad alios.*
- 21 *Vbi concurrunt diuersa iura respectu diuersarum personarum, eadem res potest diuerso iure censerè.*

Resolutioni fundamentali, descriptae in articulo antecedenti 3. attribuenda erit quaedam admirabilis doctrina (admodum conducens rei, de qua agimus) plurimis, etiam doctis viris ignota, errorem patientibus in attribuendo robur quasi possessioni iuris praesentandi promiscuè, & indistinctè, & absque casuum discrimine: nempe quod quasi possessio iuris

praesentandi ad beneficium, & capellaniam, legitime quaesita iuxta iuris regulas, tunc attenditur, & suos effectus operatur, quando agitur dumtaxat de pertinentia iuris patronatus inter ipsos compatronos, & cui eorum pertineat praesentatio, beneficio vacante; quo casu cum inter ipsos non dubitetur, nec controuertatur ius ipsum patronatus, sed potius supponatur eius existentia, & entitas, attenditur; & admittitur praesentatio eius, qui legitime contra alios compatronos acquisiuit hanc quasi possessionem praesentandi, cuius etiam praesentato facienda erit institutio à Praelato, ad text. cum materia, in consultationibus, de iure patronatus, & latè adducta per Nogueroi. allegat. 28. ex num. 37.

At verò, quoties dubitatur, & controuertitur entitas, & existentia ipsius iuris patronatus, si adest, vel abest; & lis agitur cum Ordinario Ecclesiastico negante existentiam iuris patronatus, & contentente libertatem beneficij, seu capellaniam (cui iuris praesumptio assistit) & sic ad suam liberam prouisionem, & collationem spectare; tunc quasi possessio praesentandi quaesita inter compatronos ad nihilum reducitur & nullius est momenti respectu Ordinarij, cui praetendenti libertatem beneficij, & capellaniam, nihil officit, nec prauidicat. Imò tunc talis quasi possessio manet annihilata, cum non cadat super vera, & certa existentia iuris patronatus, quod non est in rerum natura; in tantum, vt nec adhuc proficit ad manutentionem in prauidicium Ordinarij, ac libertatis beneficij, seu capellaniam, contra quam nunquam adquiri potuit, quae nunquam litigauit, nec adfuit liti, seu litibus controuersis inter ipsos compatronos, contententes inter se solos de pertinentia iuris praesentandi, prout pluries determinauit Rota, hanc distinctionem praeculis semper habens, vt ex plurimis constat decisionibus congestis à Ludouic. Post. in tractat. de manutentione, obseruat. 32. num. 4. & 5. in haec: *Quasi enim possessio iuris praesentandi in beneficiis iuris patronatus proualeat inter patronos ius praetendentes: Viuiamus, de iure patronatus lib. 5. cap. 4. num. 69. & ibi Rota decis. 78. num. 8.*

Rota

Rota in Pisana Capellania, Coram Cardinali Blanchetto apud Marquesanum de commissionibus, part. 1. fol. 438. numer. 1. & attenditur etiam in terminis Concil. Tridentini, vbi non controuertitur patronatus, sed eius pertinentia, Rota recent. decisio. 274. numer. 11. part. 2. Rota recent. decisio. 179. numer. 2. decisio. 319. Buratti numer. 17. &c. & ipse Posth. num. 26. ita prosequitur in haec: Quotiescumque vero non agitur inter patronos de pertinentia patronatus, sed controuertitur ipse patronatus, & agitur de libertate Ecclesiae, & libera collatione, eo casu post Concil. Tridentinum, non suffragatur pro manutentione sola quasi possessio praesentandi, nisi agatur de iure patronatus Regio: Rota in Bracarensi de Ganfer. coram Cardinali Sacrato, apud Marquesanum de commissionibus, part. 1. fol. 1054. num. 2. & part. 2. fol. 488. numer. 2. Casanlerius decis. 609. numer. 5. &c. Viuiamus, de iure patronatus lib. 5. cap. 2. num. 36. ita loquitur: Tunc autem attenditur quasi possessio, quando constat de existentia iuris patronatus: sed controuertitur pertinentia; secus quando dubitatur de eius existentia; quia tunc sola quasi possessio non suffragatur, nisi verificato iure patronatus cum causa cognitione ad formam Concilij Tridentini & sufficit, ita semel fuisse verificatum, vt in Firmiana, iuris patronatus 17. Iunij 1588. coram Cardinal. Pamphil. & in Volaterrana capellania 23. April. 1595. coram Cardin. Blanchetto, & in Comensi, iuris patronatus 20. Iunij 1601. coram Cardin. Seraphin. &c. Et iterum ipse Viuiamus, idem per eadem verba; & per easdem decisiones, repetit eodem lib. 5. cap. 4. sub numer. 69. versic. Item procedit, quando constat de existentia iuris patronatus, & solum dubitatur ad quem pertineat; secus quando non constat de iuris patronatus existentia, quia tunc sola quasi possessio non suffragatur, nisi prius verificato iure patronatus, cum causa cognitione, &c.

Et quod quasi possessio praesentandi quaesita per unum contra alium patronum proficit ad praescriptionem, intelligatur, nisi de initio libertatis beneficij appareat, probat Burattus in decisio. 172. numer. 2. & in Salgado Tom. III.

decisio. 338. numer. 1. quas sequitur Barbof. ad Tridentin. sess. 25. de reformat. capit. 9. sub numer. 21. versic. Et primo probatur, ad finem, & sub. num. 30.

Et quod quando ius patronatus non reuocatur in dubium, vt tunc dumtaxat proficit quasi possessio praesentandi ad beneficium; optima est decisio Farin. tom. 1. in recent. 374. numer. 3. fol. 342. vbi idem saepissime ita determinasse Rotam, affirmat, & in decisio. 697. numer. 2. eodem tom. 1. & in decisio. 548. num. 2. tom. 2. eandem distinctionem attingit Menoch. consil. 90. num. 128. tom. 1.

Quibus addit pulchram Rotae decisionem apud Farinacium in posthumis, tom. 1. decisio. 179. quae ita ait: *Et non obstat dispositio sacri Concil. Tridentini, sess. 24. de reformat. tollens quasi possessionem iuris patronatus: Quia non habet locum, quando non dubitatur de existentia iuris patronatus, sed agitur tantum de pertinentia inter ipsos patronos, inter quos nihil voluit Concilium innouare, &c. satis patet sacrum Concilium voluisse prouidere solum in casum, quo ageretur de libertate beneficij, & sic de ipsa substantia iuris patronatus; non autem de pertinentia inter ipsos patronos, &c. Eadem Rota apud Farinacium in posthumis, dict. tom. 1. decisio. 132. numer. 6. illic: Rota resoluit coram Antonio Augustino, quasi possessionem praesentandi contra Ordinarium apponi non posse, nisi appareat legitime de existentia iuris patronatus, & coram Gropperio decisio. 157. inter manuscriptas diuersorum, &c.*

Hanc doctrinam etiam obiter attingit Nogueroi. allegat. 28. vbi postquam fundauit quasi possessionem sui clientuli iuris patronatus gentilitij, & ex num. 37. quod per eum praesentato debetur institutio, vt doctrina secure curreret, & absque dubio, ita dixit in numero seq. 38. & cum haec causa non sit cum Ordinario, sed inter praesentatos à patronis, non est necessarium existentiam patronatus fundare, cum hoc omnes praesentati fateantur, vt per Barbosam de iure Ecclesiastico, lib. 3. cap. 12. n. 24. &c. Qui clarè agnouit distinctionem hactenus fundatam in hoc articulo 4. Vt non suffragetur quasi possessio praesentandi contra Ordinarium, postquam

c

liti

liti se opposuit pro libertate beneficij recuperanda.

Hæc doctrina profus destruit intentum D. Ioannæ Mariæ, & per eam præsentati; tum quia evidenter apparet de non existentia iuris patronatus, cum ab origine foundationis huius capellanæ defecisset consensus, & autoritas Ordinarij; super quo non potuit cadere quasipossessio, vt firmiter manet comprobatur in articulo precedenti 3. per totum.

Adhuc tamen cum quasipossessio, quam habere prætendit Dom. Ioanna, fuerit acquisita inter alios patronos, inter quos non fuit deductum, nec controuersum ipsum ius patronatus, nec eius defectus, nec de eius existentia actum, tunc hæc quasipossessio eidem suffragari poterat aduersus cæteros compatronos, contra quos fuit acquisita, agendo solum de pertinentia iuris præsentandi.

At verò postquam in hac, & antecedenti vacatione capellanæ, comparuit Fiscalis Dignitatis Abbatialis pro libertate capellanæ, negans, & impugnans existentiam iuris patronatus, asseuerans esse meræ collationis pertinentis de iure, Dignitati Abbatiali, non potest contra eam allegare, & opponere quasipossessionem ex tot Rotæ expressis decisionibus, & maxima Doctorum allegatione, in hoc 4. art. & insuper vberimè dicendis.

Merito igitur in hac præsentati, & in præcedenti vacatione contempta fuit præfata quasipossessio præsentandi, & simul præsentati exclusi ab institutione per eos prætensa, nam quando agitur de libertate beneficij, non debetur institutio præsentato ab existentibus in quasipossessione præsentandi, nisi prius plenè, & cum causæ cognitione probetur existentia iuris patronatus, & ad possessores prædictos pertinere, prout in iis terminis declarauit S. Congregatio, Concil. Tridentin. & pluries determinasse Rotam, ipsa testatur, in decision. 444. numer. 2. post tractatum Ludouicij Posthij: & quod caput consultationibus de iure patronat. non habeat locum in isto casu, ex alijs probatur, articulo 3. prope finem,

quod facere non curauit, nec Dom. Ioanna Maria; nec ab ea præsentatus, nihilominus quod per Fiscalem Ecclesiasticum instantissimè negatum fuit ius patronatus.

Et tunc dicitur tractari de existentia iuris patronatus, quando aliquis compareret in lite pro defensione libertatis beneficij, seu capellanæ, negando ius patronatus adesse, quo casu prætendens sibi competere, allegans quasipossessionem, clarè, & apertè tenetur probare plenè existentiam: nam dum hæc controuertitur, & de ea dubitatur, quasipossessio, quæ illam supponit, nihil suffragatur; quia interim contra se habet præsumptionem iuris, assistentem libertati beneficij, & negantem fuisse onere iuris patronatus grauatum, prout probatur superius, articulo 3. numer. 21. nam præsentationem pertinentiæ necessariò debet præcedere existentia cognitio, & probatio, quoties negatur: pulcherrima adest decisio Rotæ, Alexandr. Ludou. decision. 381. per totam prout ibi, numer. 2. 3. 4. & 5. ita ait: *Vbi simpliciter fuisse actum de pertinentia iuris patronatus, in necessarium antecedens fuit supposita eius existentia; quia sicut qualitas non potest stare sine subiecto, & substantia, leg. eius qui in prouincia, &c. ita etiam ad cognitionem qualitatis debet præcedere cognitio substantia, cum secundum Philosophum, primò queratur, quid sit? postea quale sit. Bald. in l. 2. sub numer. 1. vers. Glossa tenet contrarium, ubi etiam Castrenf. sub numer. 3. vers. Glossa reprehendit, Cod. de honor. possess. secundum tabulas, nec potest dici probata qualitas, si prius non fuit probata substantia, lastè Bald. consil. 465. numer. 1. cum multis sequentibus. ad numer. 4. Decius consil. 508. numer. 5. Aymon consil. 21. post numer. 5. unde cum de existentia iuris patronatus partes non sint concordēs; de ea prius est agendum, &c.* Hactenus de celebri decisione, iis quæ dicta sunt in hoc articulo consonante.

Quia in hoc casu, quo defenditur libertas beneficij, principaliter agitur, & cum plena causæ cognitione ius ipsum patronatus, vt per plura comprobatur Lotterius de re benefici,

ficiali, lib. 2. quest. 13. ex num. 114. cum multis seqq.

Sed prius quàm hinc abeamus, difficultas ingens circa prædicta à principio huius 4. articuli, se offert dicendi: tot Rotæ decisiones, nec non tot Doctorum autoritates, constanter affirmant; quasi possessionem iuris præsentandi acquisitam contra compatronos super pertinentia, contra illos possessori prodesse. Eandem tamen possessionem contra Ordinarium tractantem de libertate beneficij nullatenus suffragari, nam eadem possessio sibi ipsi videretur repugnare, cum vna, & eadem res non debeat diuerso iure censi, l. cum qui ades, ff. de usucapionibus, cap. quia circa, de privilegijs.

Cui difficultati facilè respondes, si consideras, quod potest quis iuste possidere quoad vnum, & iniuste, & vitiosè quoad alium, l. fin. ff. de acquirend. possess. l. 1. §. fin. ff. de iur. iudic. l. 2. eodem tit. l. res alienas, Cod. de rei vindicat. Marta consil. 94. numer. 2. Noguierol. alleg. 31. numer. 56. & 57. Ludou. Posth. de manutent. obseru. 40. ex numer. 169. Marefc. variat. resolut. lib. 2. cap. 121. num. 6. Scaccia de appell. quest. 17. limit. 6. membr. 4. numer. 63. & 92. Nos, in tractat. de prosect. Regia, 4. part. cap. 8. numer. 97. Nam contra compatronos existentes in lite, & se defendentes iusta iudicatur possessio: contra Ordinarium verò & libertatem beneficij iuste iniusta dicitur, cum contra Ordinarium, & libertatem beneficij non potuit acquiri, cum non fuerit in lite nec de libertate beneficij aliàs controuersum fuit: ac sic nihil mirum, quod eadem possessio diuersimodè operetur, quia vbi concurrunt diuersa iura, & separata respectu diuersarum personarum, eadem res potest diuerso iure censi, vt post alios Gonçalez ad regul. 8. de Alternatijs, §. 8. proemiali, numer. 65. & 70. Giurb. ad constitut. Messanens. cap. 9. gloss. 10. ex numer. 5. Fufarius de substitut. quest. 297. numer. 24. ad numer. 28.

Salgado Tom. III.

ARTICVL. V.

Quasipossessio iuris præsentandi ad beneficium, seu capellaniam, nunquam transit in successorem, siuè filium, siuè hæredem, nisi iste postea illam actualiter apprehendat per præsentationem admissam.

S V M M A R I V M.

- 1 Tres instantie dantur, quarum quælibet destruit quasi possessionem præsentandi, etiam supposita existentia iuris patronatus.
- 2 Quasi possessio præsentandi quantumcumque legitime acquisita per patrem, non transfertur in filium, etiam hæredem.
- 3 Nisi ipse possessionem actualem apprehendat, præsentando in aliqua vacatione subsequuta.
- 4 Cum hæredes facti sumus, omnia iura ad nos transeunt, præterquam possessio, quæ nisi actualiter apprehendatur, ad nos non transit.
- 5 Animus, quo retinetur possessio, extinguitur cum defuncto.
- 6 Quasipossessio præsentandi non transit in successorem, etiam filium, etiam stante statuto, vt possessio transferatur in successorem ipsa iure. Quia tale statutum non admittitur contra Ecclesiam, nec in foro Ecclesiastico, ibidem.
- 7 Ex præsentatione facta per filium non admissa, nulla acquiritur quasipossessio.
- 8 Actus quasipossessionis ad sui essentiam requirit, vt sortiatur effectum.
- 9 Actus præsentandi, qui dedit causam liti, non est in consideratione.
- 10 Filia, quæ nittitur præsentationibus patris, post cuius mortem non præsentauit, nihil agit. Etiam si ipsa filia se hæredem sui patris probet, ibidem.
- 11 Possessio patris alia est, alia possessio filia,

filia, etiam hæredis.

- 12 Quasipossessio præsentandi transit in successorem, si ius patronatus sit annexum dignitati, vel maioratus, & de ratione.
- 13 Alia est possessio patris, alia filij.

IN articulo 4. antecedente prorsus destructam reliquimus quasi possessionem iuris præsentandi ad hanc capellaniam oppositam per D. Ioann. Mariam, & ab ea præsentatum: nunc insuper aliæ tres instantiæ dandæ sunt in hoc 5. articulo, & in duobus articulis sequentibus 6. & 7. & ex quolibet manifeste apparebit, quod etiam supposito, ius patronatus ortum fuisse ab origine foundationis, (quod negatur) eiusdem D. Ioannæ quasi possessio nihil prodesse potest in capellanæ vacatione, ipsa namque prætendit patri suo acquisitam fuisse quasipossessionem, ex duabus præsentationibus, & sic in eandem, siue ut filiam, siue ut hæredem transiisse, quæ quidem præsentatio vana est.

Nihil etenim in iure constantior, & probabilior regula est, quam negatiua sententia in hoc puncto, communiter comprobata, & à nemine contradicta, quod quasipossessio præsentandi ad beneficium, seu capellaniam quantumcumque legitime acquisita per antecessorem, non transeat, nec transferatur in successorem, etiam hæredem, nec etiam in filium, nisi ipse successor, seu hæres per se postea possessionem actualem, & cum effectu apprehendat, præsentando nempe ad beneficium in aliqua vacatione, præsentatione admissa, & effectum sortita: & ut in vno, quamplurimos Doctores referam, accuratè, & plenissime de hoc tractantem Ludouicum Posthium adduco in tractat. de manutenzione, obseruatione 55. à princip. omnino ad longum, videndum, & signanter de quasipossessione præsentandi ad beneficium legitime acquisita per Authorem, ut non transferatur ad successorem, ex numer. 23. cum multis sequentibus. quamplurimos allegantem Doctores antiquos, & modernos, ac insuper decem & sex decisiones Rotæ, quæ alias plures recensentur, iuxta text.

in l. cum hæredes facti sumus, omnia iura ad nos transcunt, præterquam possessio, quæ nisi naturaliter apprehendatur, ad nos non transit. ff. de acquir. possess. Nam cum possessio animo retineatur, animus in successorem non transfertur, quia cum defuncto animus extinctus fuit, & cum eo simul possessio extincta, ideo nulla remansit, quæ transferri possit in successorem, siue filium, siue hæredem, ad quod plura iura, Doctores, & Rotæ decisiones videre est per ipsum Ludouic. Posthium dict. obseruat. 55. ex numer. 25. vsque ad numer. 32. amplissime etiam in nostris terminis Cyarlinus controuersiar. capit. 107. ex numer. 25. cum sequentibus.

Quæ constans doctrina æqualiter procedit, & operatur, etiam stante statuto, aut lege mandante transferri possessionem defuncti in hæredes, vel successores ipso iure: quia non admittitur contra Ecclesiam, & in foro Ecclesiastico: ut post innumerabiles penè Doctores, & decem & septem Rotæ decisiones, probat Posthius loco proxime citato, ex numer. 33. latissime Cyarlinus controuersiar. capit. 107. ex numer. 32. & sequentibus.

Quomodo igitur poterit D. Ioanna Maria se iuuare possessione quæ sita per patrem suum, cum ipsa pro se nullam apprehendisset in aliqua capellanæ vacatione, quæ licet in præcedenti præsentare tentauerit, non fuit admissa, sed potius expressè repulsa, & ab ea præsentato iustè negata institutio, constituto de libertate capellanæ, non subiectæ oneri patronatus; & ideo collata fuit ab Ordinario assistente liti, & impugnante illud ius patronatus, ab eoque prouisus quietè capellaniam possedit vsque ab obitu nemine contradicente, nec reclamante, ut videre est infra in articulo 7.

Cum actus quasi possessionis præsentandi, ad sui essentiam, & validitatem præcisè requirant, ut sortiti sint effectum, capit. querelam, de election. capit. consultationibus, de iure patron. plures per Viuian. de iure patronat. libr. 5. capit. 2. numer. 12. Ludou. Posthius de manutenzione. obseruat. 15. numer. 8. Imò ista præsentatio D. Ioannæ

9 D. Ioannæ dedit causam liti motæ per fiscalem illi se opponenti pro libertate capellanæ, & actus, qui dererunt causam liti, non sunt in consideratione ad quasi possessionem quærendam, Posthius obseruat. 17. numer. 44. Alexand. Ludou. decis. 669. numer. 4. vbi Oliuerius Beltraminus lit. C, adducit plures Rotæ decisiones concordantes.

10 Et ultra supra dicta non omittenda erit doctrina Cyarlini dict. controuers. 107. tanquam aptissima nostro casui, ex numer. 25. in hæc: In quo tamen possessorio D. D. Galinganus bene probauit se possidere dictum beneficium, & D. Episcopum esse in quasi possessione conferendi illud: ita D. Iulia male probauit, se esse in quasi possessione præsentandi, quoniam ipsa nunquam præsentauit, sed tantum nititur præsentationibus paternis, ut colligitur expressè ex eius capitulis, de quibus in processu: & propterea cum ipsa nunquam præsentauerit, non potest dici quod fuerit in quasi possessione præsentandi, & sic non potest iuuari beneficio ma-

11 nutentionis, &c. Quod ad longum prosequitur multis comprobans, videndus ex numer. 30. & 25. qui numer. 27. ita prosequitur ad immediatum casum nostrum, nec obstant præsentationes à dicto eius patre; cuius dicta D. Iulia fuit hæres; cum ipsa nunquam habuerit usum præsentandi, & possessio defuncti ad præsentandum non transit ad hæredem sine apprehensione, & actu facti, &c. adducit plura iura, plures Doctores, & Rotæ decisiones; & numer. sequentibus videndus, quia alia est possessio patris, alia filij, ut dixit Rota in vna Bracarensi de Ganfer. 16. Iunij 1604. coram Sacro, & apud Marquesan. de commiss. appell. in poss. Saluan. part. 1. §. 2. decisio. 43. numer. 2. fol. 1054. Cyarlin. dict. capit. 107. numer. 29.

13 Præfati tamen limitant hanc regulam, & eius doctrinam, ut non procedat, quando ius patronatus est annexum alicui dignitati, vel maioratus, quoniam cum dignitas possideatur, cuius possessio non extinguatur per obitum possessoris dignitatis, & maioratus; semper remanet, & continuatur in ipsa dignitate, cuius nomine successor potest agere: ad latissime cumulata Salgado Tom. III.

per Ludouic. Posth. dict. obseru. 55. ex numer. 99. vsque ad numer. 102.

ARTICVLVS VI.

Quasi possessio præsentandi ad beneficium acquisita cum mala fide, (& multominus cum vera mala fide) ad nihilum suffragatur, etiam immemorialis.

S V M M A R I V M.

- 1 Quasi possessio iuris præsentandi nunquam acquiritur cum mala fide, & numer. 2.
- 3 Præscribens contra instrumentum, quod penes se habet, dicitur esse in vera mala fide, excludente quasipossessionis acquisitionem, & numer. 4.
- 5 Præsentato per existentem in quasi possessione præsentandi cum mala fide, denegatur institutio.
- 6 Et datur præsentato à vero patrono habente ius in proprietate iuris patronatus.
- 7 Habens scientiam foundationis disponentis in fauorem hæredis, & præscribens, ut gentilitium ob malam fidem, præscriptio non probat.
- 8 De mala fide præscribentium quotiescumque constitit, aut aliter de iniusto principio appareat, etiam possessio immemorialis iuris patronatus non suffragatur.
- 9 In materia iuris patronatus ad obseruandam quasi possessionem præsentandi, idem est constare de proprietate per instrumentum authenticum, quod per rem iudicatam, vel confessionem partis.

Alio modo inexcusabili probatur defectus, & totalis ruina quasi possessionis præsentandi præsentæ à D. Ioanna Maria, & patre suo; nam ut ius præsentandi acquiri possit, inter cætera requisita, præcipuum, & magis essentialis est, bona fides; taliter ut hac deficiente, nunquam potuit acquiri quasi possessio; copiose

per Viuian. *de iure patronat. part. 2. lib. 5. cap. 2. num. 12.* melius & latius, *cap. 4. num. 30. cum sequent.* Garcia *de benef. part. 5. cap. 5. num. 67. & sequentib.* Gratianus *discept. cap. 310. num. 78. & sequent.* Gonzalez *de Alter. gloss. 45. §. 2. num. 53.* Posth. *de manut. cap. 32. num. 27.* Merlin. *in decis. 870. num. 21.* Sed sic est, quod D. Ioanna Maria, eiusque authores erga presentationes ad capellaniam hanc, non solum reperiuntur in mala fide, sed etiam in vera mala fide, ergo ab ea presentatus exclusus est ab institutione, quæ sibi iuste denegata fuit, destructa quasi possessione presentandi ob veram suam malam fidem.

Probat manifestè, quia titulus instrumentalis foundationis (ex quo pretendebant patronatum gentilitium) semper penes eam, & patrem sterit, illique illum exhibuerunt, & presentarunt in litibus, & illo nitentur; ex quo non solum non constat de tali patronatu gentilitio, sed nec de patronatu aliquo relicto etiam hæredibus fundatoris, prout ad longum manet verificatum in *articul. 3. & articul. 4.*

Ex quo resultat vera iuris resolutio, quod is, qui penes se habet titulum, & instrumentum, si vult præscribere contra contentum in eo, dicitur habere veram malam fidem, & non potest præscribere tanquam mala fidei possessor; multis comprobant Petr. Barbof. *in rubric. Cod. de prescript. 30. vel 40. annorum, ex numer. 341. vsque ad num. 348.* sequitur, & simul comprobat Castill. *in tract. de tertius, c. 26. ex n. 30.* apud quos plurima fundamenta in corroborationem videntur erunt huius singularis doctrinæ.

Vnde mirificè inferitur, quod quævis aliàs presentato per repertum in quasi possessione presentandi debeat regulariter fieri institutio, iuxta dispositionem *capit. consultationibus, de iure patronat.* tamen quando constat de mala fide presentantis; negatur institutio per eum presentato, & datur presentato per habentem ius in proprietate patronatus, vt ex Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. part. 2. q. 3. art. 6. n. 8.* quando ex instrumento foundationis resultat ius pro proprietario, vt in terminis probat Rota apud Farinatum *in posthum. decis. 180. ex n. 1. &*

per totam, tom. 1. fol. 172. vbi n. 3. firmat hanc sententiam sæpissimè Rotam fuisse secutam: referunturque ibidem vndecim decisiones Rote pro securitate huius verissimæ doctrinæ. Vnde possessio prætenfa à presentato per D. Ioannam Mariam vndique inuenitur annihilata, & prorsus destructa, & sine effectû; & absque vllò impedimento est ius Ordinarij ad meram collationem, & liberam huius capellaniam prouisionem.

Et ad prædicta, celebris est Rotæ alia decisio, penes Merlinum, 750. *tom. 2. quæ, ex n. 6. 7. & 8.* ita determinat: *Verum, quatenus etiam prescriptio probata fuisset, non suffragaretur Stephano: Tum quia Ioannes tertius, à quo Stephanus ius suum deducit, sciebat, ius patronatus, esse hereditarium, & ad hæredes spectare; nam in presentatione anni 1581. dixit se presentare ex fundatione Lambertini, in qua expressè legitur, patronatum fuisse pro hæredibus preseruatum, &c. qua posita scientia, & mala fide, nullo modo ius presentandi prescribere potuit: Rota decis. 150. num. 5. part. 4. & decis. 373. n. 5. part. 5. recent. & coram bona memoria Cardinali Ceualerio, decis. 69. num. 7. ac decis. 91. num. 10. & 11.*

Et quod quodcumque constet de mala fide præscribentium ius patronatus, vel aliter de iniusto principio appareat, immemorialis prescriptio, quantumuis legitimè probata fuerit, nihil eis suffragetur; cum tunc cesset prescriptio, quam regulariter pro se habet Immemorialis, traditur per Hierony. Gonç. exactè tractantem, *de Alternat. gloss. 18. n. 48. & 49.* Piasequium *in praxi noua Episcop. cap. 5. num. 7.* Aloff. Riccium *in prax. fori Ecclesiast. resol. 129.* quos refert Barbof. *in tract. de offic. Episcop. tom. 1. alleg. 72. numer. 29.*

Comprobatur vltèrius, quod etiam data vera, & legitima quasi possessione in hac prætenfa patrona, eo ipso, quod per instrumentum foundationis apparet ad se non pertinere consanguinitatis iure, sed ad hæredes fundatoris, vel ad alium quemlibet, sua quasi possessio resoluitur: in hac enim materia, vt scilicet constet de proprietate iuris patronatus: ad excludendam quasi possessionem; idem est de illa constare per instrumentum foundationis, quod per rem iudicatam, vel

vel confessionem partis; vt per alias decisiones Rotæ comprobatur Merlin. *decis. 450. ex num. 4. cum seqq.* alij DD. & Rotæ decisiones allegantur ad hoc idem, *inferius, articulo 14. num. penult. & final.* Atque igitur iustissimè denegata fuit institutio presentato per huiusmodi quasi possessionem, de cuius mala fide euidenter apparet.

ARTIC. VII.

Ordinarius repertus in vltimo statu conferendi capellaniam præfertur quibuslibet; etiam habentibus quasi possessionem quæsitam in antecedentibus vacationibus, ex quo iustè denegatur institutio presentato per eum. Verba inepta sententiæ, quæ non conueniunt, nec iustificantur ex Actis processus; delentur ab ea.

S V M M A R I V M.

- 1 Vltimus status pro Ordinario collatore interrumpit quasi possessionem presentandi antecedentem.
- 2 Status vltimus Ordinarij attenditur, & præfertur cuiuslibet quasi possessori, antecedenti.
- 3 Quasi possessio presentandi sicuti unico actu contrario amittitur.
- 4 Ordinarius acquirit quasi possessionem contra patronum, si constat eum contulisse beneficium tanquam liberum.
- 5 Sententia declarans beneficium esse libera collationis, à qua non fuit appellatum, bene probat.
- 6 Ex actu vltimo libera collationis, denegatur institutio presentato per habentem quasi possessionem antecedentem.
- 7 Sententia lata iure deuoluto non parat perpetuum præiudicium quasi possessori, sed pro illa vice tantum.
- 8 Quasi possessio Ordinarij ex sententia

lata iure deuoluto non est perpetua, sed pro illa vice deuolutionis.

- 9 Sententia negans absolute ius patronatus, applicatio prouisionis facta postea Ordinario pariter debet esse absoluta, & sine limitatione aliqua.
- 10 Sententia negans ius patronatus, alia applicatione non facta Ordinario, tacitè includit collationem Ordinario pertinentem de iure.
- 11 Beneficium esse iuris patronatus, & libera simul collationis; Contraria sunt, quæ non concurrunt.
- 12 Iuris patronatus impedimento sublato, beneficium recuperat libertatem ipso iure.
- 13 Verba iudicis debent intelligi secundum mentem iuris.
- 14 Sententia verba debent impropriari, vt rei de qua agitur conueniant.
- 15 Et ne mutent substantiam rei.
- 16 Sententia verbum vitiosum, non conueniens actus processus, tanquam ineptum deletur ab ea.
- 17 Sententia recipit declarationem ex Actis processus. Et secundum naturam actus intelligenda, etiam eius verba impropriando, ibidem.
- 18 Non omne verbum iudicis in sententia prolatum vim sententiæ habet.
- 19 Iudex in sententia dicens, per hanc nostram sententiam diffinitiuam, non ideo dicitur diffinitiuam, si sui natura est interlocutoria.
- 20 Inepta iudicis assertio in sententia, non est attendenda.
- 21 Iudex reseruans in sententia sua persona taxationem expensarum, expresso nomine proprio, deletur, quia contrarium est iuri.
- 22 Sæpe superuacanea verba scribi solent sine virtute aliquid operandi.
- 23 Non nomen fictum impositum actui, sed effectus actus, qui geritur, attendi debet.
- 24 Inhibitioni habenti effectus perpetuæ, si à iudice imponatur nomen temporalis, & supersefforia, non attenditur.
- 25 Deuolutio capellaniam non causatur, si presentatus aliàs incapax dispensationem ostendat.
- 26 Patronus laicus plures accumulatiuè presentans, si primus sit incapax, vni ex aliis institutio facienda erit.

27 *Sententia applicans prouisionem Ordinatio ex causa deuolutionis, quæ ex actis, non apparet, inepta causa deletur, manente dispositione illa.*

Quando ex tot capitibus quasi possessio D. Ioannæ undique impugnata, non maneret destructa, sed potius illaesa, & integra; adhuc infingeret alia instantia, ex qua prorsus efficitur contemptibilis; si ultimum, & immediatum statum huius capellaniam attendamus. Nam hæc quasi possessio (cui D. Ioanna, & ab ea presentatus inaniter innititur) interrupta remansit ex sententia contra se lata in proxime antecedenti vacatione, ex qua declaratum fuit, D. Ioannam carere possessione ob defectum probationis, & quod nominatio Capellani pertinebat Dignitati Abbatiali, quæ suo iure utens, ad illam nominauit, & contulit D. Didaco Clauixo, qui adeptus est titulum, & possessionem quietam huius capellaniam, qua vsus fuit vsque ad sui obitum, aliis aduersis partibus non impugnantibus, nec appellantiibus à dicta sententia, nec eius possessione data, sed patientibus eam transire in rem iudicatam, prout constat ex actis illius vacationis huic processui accumulatis.

Ex quo sequitur, ultimum statum, & quasi possessionem omnino præuolare, & præferri debere cuilibet alterius anteriori possessioni, ad latè congesta per Ludouicum, Posthium de *manutention. obseruation. 71. & n. 50. cum multis seqq. & obseruat. 73. ex num. 1.* Nam possessio iuris presentandi, sicuti vnico actu acquiritur, vnico actu similiter amittitur, vt ex aliis, Viuian. *de iure patronat. lib. 5. cap. 4. num. 63.* Ludouic. Postius *obseruatione 18. num. 49.* Augustin. Barbof. *voto 47. num. 212. & num. 205. lib. 2. tom. 1.* Et quia quasi possessio presentandi amittitur, semel cassata presentatione per Episcopum, Innocentius in *cap. 2. num. 2. de rescriptis*, Viuianus *de iure patronat. lib. 5. c. 4. n. 42.*

Ordinariusque acquirit quasi possessionem contra patronum, si constat contulisse beneficium, vt liberum; Hieronym. Gabriel *consil. 185. lib. 2.* Viuianus *ubi proximè, num. 55.* Et sen-

tentia declarans beneficium esse liberæ collationis, si ab ea non fuerit appellatum, & ex actis iustificetur, plene probat: Barbof. *voto 112. ex num. 20.* Quod vtrumque verificetur in nostro casu, adest sententia declarans ius Dignitatis, non appellata, sed translata in rem iudicatam, & executioni mandata, cuius iustitia manifestatur & iustificatur ex actis huius processus, & ex illi accumulatis, ex quibus notoriè constat de iure Dignitatis, & de notorio defectu iustitiæ partis aduersæ, & ex mirabiliter comprobatis, *art. 3. 4. 5. & 6. & in hoc 7. cum seqq.* quibus nihil ob stare ostensum fuit.

Et optimè ad propositum conducit Rota *decis. 444. num. fin. & ex num. 2.* Ludouicij Posth. *post tractatum de manutentio.* in hæc: *De anno tamen 1577. aderat collatio Ordinarij capellaniam, tanquam de libera, quæ fuit effectiuata, & erat vltima, hodie per mortem prouisi ab Ordinario; capellania vacauerit, & sic vltimus status erat libera collationis, ex his fuit conclusum, Ioannem Baptistam presentatum, non esse instituendum, &c.* Quæ decisio videtur emanata pro hoc casu, & lite, de qua agimus in presententi *7. art.* ex qua simul contemnitur ius presentandi præcedens, sed denegatur etiam institutio presentato.

Arguit forsan aduersarius, & dicit, adstringor solutionibus præcedentibus, *ex art. 3. cum seqq.* huic tamen contentæ in *hoc 7.* facile responderem, cum ex eadem sententia confret, non mansisse perpetuè interruptam quasipossessionem suam, cum nec condemnatio, nec applicatio iuris conferendi fuit perpetua, & absoluta, sed limitata tantum ad illam vacationem, cum fuerit lata in causa, & casu deuolutionis illius prouisionis ad Dignitatem Abbatialem, vt expressè constat ex eiusdem sententiæ verbis, ibi: *Que deno de declarar, y declaro, que el derecho de presentar toca por esta vez à la Dignidad.*

Atque ideo illa quasipossessio Dignitatis fuit temporalis, & momentanea, quæ tantum durauit pro vita D. Didaci Clauixo ab Ordinario prouisi, & pro illa vacatione dumtaxat, cum verbis sententiæ sit standum habentis ex sui naturâ strictam interpretationem, ex *vulgaribus.*

Cui facile satisfit, quoniam sententia à principio adiudicauit absolute prouisionem Ordinario, cum absolute etiam neget ius patronatus omnibus illud prætendentibus, quia applicatio facta Ordinario (ad quem de iure pertinet beneficiorum prouisio, cessante iuris patronatus impedimento) debet correspondere absolute negationi iuris patronatus: cum non deberet prouisio capellaniam in aere manere in vacationibus futuris; sed deuenire omnino ad eum, qui de iure potestatem habet beneficia vacantia conferendi: ad quod sufficeret sola negatiua sententia iuris patronatus, & eius existentiam, vt tacite includeretur pertinentia prouidendi ad Ordinarium, cuius ad hoc assistit, quia exclusio vnus ex contrariis, est inclusio alterius; *l. cum Prator. ff. de iudic. l. maritus 11. C. de procuratorib. l. quamuis, C. de pignorib. l. ait Prator, §. sed quod Papinianus, ff. de minorib. text. in capit. nonne, de presumptionib.* quemadmodum contraria simul stare non possunt: prout foret, si beneficium esset iuris patronatus, & liberæ collationis; ita per remotionem vnus, sequitur admissio alterius; *l. si inter, ff. de except. rei indicatæ. l. hæc verba, ille, aut ille, 124. ff. de verbor. signif. & vno admissio, remouetur alterum; Surdus decis. 24. num. 10. & decis. 92. num. 11. Gonzalez ad regul. 8. Cancel. lar. gloss. 54. num. 24. & gloss. 57. num. 6. Gratian. tom. 5. discept. 891. num. 18.* Et impedimento iuris patronatus sublato, res redit ad suam primæuam naturam, & libertatem, prout loquendo in iurisdictione Ordinarij recuperata sublato impedimento, scitu dignissima videnda erunt in *Commentariis nostris, de supplicatione ad Sanctiss. 2. part. cap. 25. ex num. 37. cum multis seqq.*

Quare ne hæc sententia sibi ipsi videatur repugnans, ex *cap. inter dilectos, §. ceterum, de fide instru.* vel interpretanda ad sensum iuris, vt, *pro illa vice*, non excludat cæteras vacationes futuras, cum non loquatur taxatiuè, quia verba iudicis debent declarari, & interpretari secundum sensum iuris, ad latissimè adducta per nos in tractatu de *protecl. Regiu. 4. part. cap. 10. ex num. 49. cum seqq.* Et ne sententia iniua, & iniusta detegatur,

ex eadem parte, *ibidem, num. 50.* Et de utroque latius in eadem *4. part. cap. 12. ex num. 62. cum multis seqq.* Et impropriari debent verba, vt rei, de qua agitur, conueniant, *§. nunc autem admonendi*, vbi gloss. verbo, *dederint, Institut. quibus alienare liceat, vel non, l. si verò, in principio*, vbi glossa, Bartolus, & Bald. *ff. locati, cap. constitutus, de Religios. domibus.* Et verba ita intelligenda, ne mutent substantiam rei, *l. cum falsa, C. de iuris & fact. ignorant. 15.* Menoch. *conf. 372. ex num. 18.* Vel si velimus eam intelligere literaliter, & prout sonat verbum illud *por esta vez*; adeo ineptum est, vt à sententia sit delendum: nam prædictum verbum solum cadit super iudicio deuolutionis, de qua nec vllum verbum tractatum fuit in illo iudicio, nec quidquam aderat in eo, vt verificari, vel cadere possit deuolutionis sententia, vt ex actis exactè visis apparet manifestè; atque ideo quando in aliqua sententia reperitur aliquod verbum superfluum, & vitiosum, non conueniens, nec applicabile actis processus, & eius probationibus; tanquam ineptum à sententia deleri debet; cum ex eisdem ineptitudo detegatur. Hæc est Bartoli doctrina, in *l. demonstratio, in princip. quest. 7. num. 15. ff. de condition. & demonstr. Socin. in l. si quis in fundi vocabulo, n. 3. ff. de legat. 1. Cephal. in conf. 422. num. 14. Bertazzola in conf. civil. 60. num. 10. & ex num. 6. & seqq.* vbi affirmat, quod ex eo, quod sententia recipit declarationem ex processu, & actis, quia sententia debet interpretari secundum naturam actus, super quo lata est, vbi alios allegat; etiam verba impropriando; Craueta *conf. 131. num. 7.* idem tradit Menochius in *consil. 80. n. 44. & consil. 130. num. 33.* quos sequitur Bertazzola *dict. conf. 60. num. 7.* plura per Ozascum *decis. Pedemontana 64. num. 3. & seqq.* Vnde fit, quod non omne verbum iudicis in sententia prolatum vim sententiæ obtinet: ita per Caputaquens. firmat Rota *diuersor. decis. 34. Conclusum, num. 12. versic. et non omne verbum, part. 2. Cæsar. Contard. in l. vnic. limit. 2. §. 5. num. 19. C. si de momentar. poss. Sigismundus Scaccia de appell. lib. 3. cap. 2. quest. 17. limit. 6. membro 9. num. 9.*

Hinc optimè Felinus in *capit. significauit,*

19 *fecit, de rescriptis, versic. Similiter:* reddit exemplum, quod licet iudex dicat in sententia, *per hanc, nostram sententiam diffinitiuam*, non ideo dicitur sententia diffinitiuam, si sui naturâ est interlocutoria; quem referens sequitur Crauea *in consil. 186. num. 5. Magonius decis. Lucens. 18. num. 28. & seqq.* Benintendi *decis. 79. n. 16. & 17.* inter reollectas per Tamburinum *post tractat. de iure Abbatiarum*, optimè Rotæ *decis. 639. ex num. 22. cum seqq. in reollectis per Posthium post tractatum, de manutent.* quia substantia iudicij, non contextura verborum, attendi debet, ex Rotæ decisione, quam allegat, & Seraphino, & *ex dict. decis. 639. num. 24.*

20 Et quod inepta iudicis assertio in sententia nullum ius tribuat, nec ad aliquid sit attendenda, probat Rot. *in decis. 206. sub num. 7. Alexand. Ludouif.* vbi alia ad idem allegatur decisio, quas secuta est Rota *in decis. 115. sub num. 3. part. 1. in recent. teste Oliuero Beltramin. in annotat. ad Alexand. Ludouif. in dict. decis. 106. litera C.*

21 Hinc si iudex in sententia referuauit sibi, & suæ personæ, expresso nomine proprio, expensarum taxationem, cum inepta sit referuatio, cum sit materia concernens iurisdictionem, & non personam; deletur à sententia, & non attenditur; post alios Nos *in tractat. de prosect. Regia, 4. part. cap. 12. num. 10. & 11.*

22 Nam vt inquit Menochius *in consil. 179. num. 20.* Sæpe superuacanea verba scribi solent, & stant sine virtute aliquid operandi, ex Iason. *in l. petens, num. 8. C. de pact. & in l. cum proponas, num. 3. C. de transact.* Crauea *consil. 80. num. 11. & aliis à Menochio citatis.*

23 Et insuper, nam, vt dictum est superius, cum dicta sententia à principio adiudicauerit absolutè ius conferendi hanc capellaniam Dignitati Abbatiali, denegato iure patronatus, quod omnino conuenit, & conforme est actus processus, quibus vtrumque verificatum, & comprobatum apparet; si postmodum illam iustam applicationem nominauit *deuolutionem*, nullo modo cadentem, nec adaptabilem actis; nullatenus attendi, sed contemni debet; quia non nomen appositum, sed effectus, actus, qui

geritur, attendendus est, *l. insulam 6. ff. de præscriptis verbis, l. si uno, ff. eodem tit. l. in leg. 3. eodem; l. cum dotem 10. C. de iure dotium*, quæ iura latissimè exornamus post plurimorum allegationes, *in tractatu de supplicatio. ad Sanctissimum, 2. part. cap. 7. ex num. 21. cum multis seqq.* vbi ad nostrum propositum accurate comprobamus, quod quando inhibitioni Iudicis habenti effectus *perpetuæ*, Iudex attribuit nomen *temporalis*, & superfloriarum; nullo modo sit attendendum nomen fictè à Iudice impositum, sed effectus *perpetuæ* inhibitionis, quos operatur.

Voluit aduersarius colorare hanc deuolutionem, ad effectum applicandi verbum illud sententiæ ineptum, *por esta vez*, dicens, Don Rodericum de Valençuela, tanquam consanguineum proximiorum fundatrici capellaniam ad illam præsentasse D. Ludouisum Alfonso de Aranda, qui à Religione professus exierat, & factus incapax capellaniam, & ex hac incapacitate fuit causata deuolutio. Quod in facto conuincitur euidenter, quia ex processu constat, D. Ludouisum præsentatum fuisse habilitatum, & dispensatum à Sede Apostolica, cuius dispensationem exhibuit, & in processu præsentauit, quo etiam hodie patens est.

Et iterum ex alio capite conuincitur affectata deuolutio, eo, quod D. Rodericus de Valençuela alios duos *26* accumulatiuè præsentauerat; quo casu, quando adesset defectus in primo, vni ex accumulatis præcisè debebat fieri institutio, consilio de iure præsentantis, vt abundè per Garciam *de benef. 5. part. cap. 9. ex num. 211. cum seqq.* Barbofa *de officio Episcopi, part. 3. allegat. 73. num. 151. Viuian. de iure patronat. 2. part. lib. 1. cap. 1. ex n. 1.* Ex quo nulla aderat causa, ex qua induci potuisset deuolutio; sed perpetua applicatio meræ collationis Ordinario, cum ex processu constabat, nullum adesse ius patronatus, cui possit attribui quasipossessio præsentandi, prætensa per dictum D. Rodericum; & propterea iustè lata fuit sententia in fauorem Dignitatis liti assistentis pro libertate Capellaniam, ad latissimè comprobata superius articulo *3. 4. & seqq.*

Vnde si totaliter apparet, nullam adesse

adesse in actis processus causam, ex qua deduci possit deuolutio: verba sententiæ illam enuntiantis, prorsus debent deleri, & non attendi, manente sententiæ dispositione illæsa, ineptitudine sublata, & detracta: argumento text. *in l. 1. §. si ex fundo fuisse aliquis solus hæres institutus, valet institutio, detracta fundi mentione, ff. de hæredib. instituend. l. si alterius 10* ibi: *Sabinus scribit, perinde habendum, ac si nec fundum, nec partes nominasset, ff. eodem titul. l. si quis ita fuerit hæres institutus ex certo fundo eodem titulo, l. quoties, C. de hæredib. instituend. quæ iura latè exornamus in Labyrinth. creditor. 1. part. cap. 2. §. vnic. ex n. 13. cum multis seqq.*

ARTIC. VIII.

Instrumenta in iudicio præsentata, si de falso redarguantur, & non comprobentur; quasipossessionem præsentandi non probant.

Antiqua tamen, ultra centum annos, à comprobatione excusantur.

Instrumenta producta per sententiam contrariam remanent perpetuè reprobata.

S V M M A R I V M.

- 1 Instrumenta præsentata, & de falso redarguta, si non comprobentur, nihil probant, & num. 2.
- 3 Instrumenta antiqua, & si redarguantur de falso, non egent comprobatione.
- 4 Requiritur ad hoc, vt sint antiqua, quod excedant centum annos, aliter non excusantur à comprobatione.
- 5 Instrumenti data, de falso redarguti, non attenditur ad eius antiquitatem.
- 6 Ex tempore, & data instrumenti antiqui, deducendum est tempus, quod durauit lis.
- 7 Ad instrumenti antiquitatem plura ultra tempus requiruntur, remissiuè.

8 Vt quasipossessio præsentandi ex instrumentis probetur, debent esse clara, vt nullam patiantur contradictionem.

9 Instrumenta in vno iudicio præsentata per contrariam sententiam perpetuè manent reprobata. Idem de confessionibus in eodem iudicio factis, ibidem.

Cuncta, quæ hætenus scripta sunt in destructionem quasipossessionis iuris præsentandi prætensiæ à D. Ioanna Maria, & per eam præsentato ad hanc capellaniam per tot articulos præcedentes, superflua videntur, quando pars aduersa illam voluit probare per instrumenta ficta, & apparentia, duos nempe titulos præsentationis antè factæ à parte D. Ioannæ Mariæ, quos statim Fiscalis Dignitatis redarguens falsi, & falso fabricatos dixit, & instanter allegauit, pars autem aduersa redargutioni acquiescens nunquam tractauit, nec diligentiam aliquam adhibuit, ad illa instrumenta comprobandum, & vera, & certa esse verificandum, merito timens, & effugiens difficultatem, & acere periculum imminens, nec ad comprobationem petiit à iudice terminum, vt ex ipsis actis patenter apparet.

Ex quo præfata instrumenta consecuta fuere suam iustam iuris presumptionem falsitatis, quæ omnino impedit illorum fidem, ne facere possint aliquam probationem, iuxta *l. 11 §. tit. 18. part. 3.* vbi Gregorius Lopez; plures Doctores per Noguero. *allegat. 25. ex num. 233.* & cum Parladorio, Hieronym. Gonzalez, & aliis, Pareja *de instrument. editione, tit. 1. resolut. 3. §. 2. num. 33. lib. 1. fol. 33.* Ex quo quasipossessio iuris præsentandi paterna, cui nititur D. Ioanna Maria, remanet destituta omni genere probationis, eo quod huic, nec potest, nec debet ita maculatæ, & vitiosæ deferri, nec fides aliqua adhiberi.

Conuicta pars aduersa, volens effugere hoc inuitabile periculum, prorsus, & radicatus euellens suam intentionem; ad debile remedium confugit, asserens, hæc instrumenta esse antiqua, & comprobatione non egere.

Quæ doctrina in se vera est, sed non

non applicabilis casui nostro: nam ad hoc vt instrumentum de falso maculatum excusetur, & euitet comprobationem illius, requiritur esse antiquum, excedens centum annos, vt ex pluribus Doctoribus cumularis, probat & sequitur Noguero. *allegat. 25. n. 255.*

Hæc autem instrumenta (quando eorum data fides danda foret, quod esse non potest, cum eadem facilitate, quæ ea falso fabricauit quisquam, eandem potuit attribuere datam sibi magis conducibilem, & quam magis voluerit, ac ideo ex eorum data, nullo modo comprobari potest antiquitas eorum, nam cum redarguantur de falso, omnia in eis contenta infecta remanent, & falsitatis suspitioni subiiciuntur; ad late comprobata per eundem Noguero. *in dict. allegat. 25. n. 255.*)

Adhuc tamen ex ipsorum instrumentorum data non deducebatur antiquitas iure requisita: nam data prioris instrumenti est anni 1558. quæ non ascendit ad centum annos, sed tantum ad octoginta, & vnum: ex quibus adhuc deducendi sunt viginti & octo anni, ex quo caput litigari, prout inferius in articulo 14. ex n. 12. latius apparebit: quamplura alia requisita concessit Noguero *loco proxime citato*, quæ præcisè requiruntur præter tempus, quæ concurrant in instrumento antiquo simul ad hoc, vt excusari possit à falsitatis oppositæ præsumptione, & à fidei instrumenti comprobatione; quæ omnia deficiunt in casu huius litis.

Et insuper, nam vt ex præsentationibus constare possit quasi possessio præsentandi: præcisè requiritur, vt illæ sint claræ, & tales, vt nullam patiantur contradictionem, vt per Hieronym. Gonzalez *in regul. 8. Cancellar. gloss. 45. §. 2. num. 38. cum seqq.* & ex Rotæ *decis. in Vicenti. benefic. 6. Februarij*, 1637. firmat eadem Rota *in decis. 1. vers. Præterea ad effectum*, inter recollectas per Dianam *post tom. 8. fol. 547.*

Et vltimo, quando dicta instrumenta effugerent tot repugnantia, & manerent in forma probanti (quod toto corde negatur) adhuc pars aduersa eis vti non posset ad suæ quasi possessionis inanem comprobationem;

ad hunc etenimmet effectum fuerunt exhibita, & præsentata in antecedentis vacationis litigio, contra quæ lata fuit sententia translata in rem iudicatam (vt sæpè dictum fuit) ex qua quidem, eadem instrumenta remanserunt perpetuò reprobata: atque etiam omnes confessiones in illo iudicio emanatæ, eneruatæ simul, & reprobatæ intelliguntur per sententiam in contrarium latam, iuxta text. *in cap. subortam, de re iudicata, illic. Nimirum si præfatum Innocentij privilegium Alexandri in iudicio fuit præsentatum, & ipse tulit sententiam contra illud, intelligitur reprobasse, vbi glossa verb. reprobasse, ait: Tale instrumentum viribus euacuat manere, l. Lucius, ff. de his qui notantur infamia, l. 1. C. si ex falsis instrument. cap. dilectus, de ordine cognit. per quæ iura ita constanter affirmant innumerales penè Doctores relati, & secuti per nos, in *Labyrinth. credit. 3. part. cap. 1. §. vnic. ex num. 10. vsque ad num. 14.**

ARTIC. IX.

Libri visitationis, quibus enuntiatum ius patronatus, & eius pertinentia; nihil probant, & ex quibus requisitis ad iudicium deseruiant.

Enuntiatiua instrumenti nihil probat, postquam de enuntiato dubitari, & controuerti contingit.

S V M M A R I V M.

- 1 Quasi possessio patris non transfertur in eius filiam heredem, quæ actualem non apprehendit per se possessionem.
- 2 Visitator capellania an possit approbare enuntiatuam factam à possessore dicente se ad præsentationem cuius eam possidere.
- 3 Ex libris visitationis enuntiantibus ius patronatus ad aliquem pertinere, ius patronatus non probatur.
- 4 Libri visitationis enuntiantes pertinentiam iuris præsentandi, probant inter

inter ipsos compatronos, non tamen deseruiunt ad probandam iuris patronatus existentiam.

- 5 Libri visitationis, vt faciant aliquod iudicium pro existentia iuris patronatus, quæ requirantur.
- 6 Enuntiatiua iuris præsentandi emanata à Capellanis visitatis, & non à Visitatore ipso, nihil probant.
- 7 Enuntiatiua emanata ab habentibus interesse, nihil probant.
- 8 Enuntiatiua nihil probant, quoties de enuntiato contingit controuerti.
- 9 In patronatus in aliquo instrumento enuntiatum non probat, postquam de ipso patronatu oritur controuersia.
- 10 Instrumentorum enuntiatuæ nihil probant in quacumque materia, quoties de enuntiato principaliter controuertitur.
- 11 Maxime si controuertitur enuntiatum cum eo, qui non interuenit in instrumento enuntiante.
- 12 Visitator nullam habet potestatem approbandi, vel reprobandi ius patronatus enuntiatum per visitatos.
- 13 Confessio Prælati attestantis aliquod beneficium esse iuris patronatus, & ad aliquem pertinere, nec sibi, nec libertati beneficij præiudicat.
- 14 Si confessio Prælati emanauit absque causa cognitione, & num. 15.
- 16 Beneficium à sua origine creatum in libertate, non potest postea Prælati iuri patronatus illud subiicere.
- 17 Dispositio qualibet sub causa, quæ creditur vera, resoluitur & annullatur, si appareat falsa ex defectu consensus.

Instrumenta, quibus D. Ioanna Maria nitebatur, ad probandam quasi possessionem præsentandi ad patrem suum pertinuisse, prorsus reprobata remanent in articulo antecedenti. Nunc tractandum de duabus partitis deductis ex libro visitationis, quibus per Capellanos huius Capellaniæ visitatos enuntiatum reperitur, se illam possidere ad præsentationem duorum ascendentium D. Ioannæ, ex quibus ipsa probare conatur pertinentiam iuris præsentandi, & ultra quod quasi possessio antecessorum non potest transire in successorem, qui ea se iussit Salgado Tom. 111.

uare non potest quando actualem per se non apprehendit, vt infallibiliter probatur superius, artic. 5. per totum.

Adhuc restat subuertere probationem iuris patronatus deductam ex dictis libri visitationis partitis. Dum igitur Visitatores accederent ad visitandam dictam Capellaniam, & compellendum possessores ad complementum Missarum, vnus dixit se illam habere ad præsentationem Leonardi de Aranda: alius dixit, illam possidere ad præsentationem D. Roderici de Valençuela, quos suos ascendentes dicit D. Ioanna Maria, inferens ex hac enuntiatiua, quod cum Visitatores tunc non impugnarunt ius patronatus enuntiatum, illi tacite assensisse, approbasse, & ratificasse videntur.

Sed vana est hæc intentio, cum constans, & vera resolutio sit, libros visitationis ad diuersum finem destinari, & non ad examen iuris patronatus, ideo quamuis in eisdem libris enuntietur, pertinere ad aliquos; non inde probatur ius patronatus, vt plerumque Doctores constanter affirmant, Riccius *in praxi Episcopali, part. 2. capit. 5. numer. 7.* & Viuianus *de iure patronat. part. 2. lib. 11. cap. 5. num. 19.* idem Riccius *in praxi fori Ecclesiast. resolut. 125. num. 2.* Molfesius *in summa Theolog. moralis; tractat. 6. capit. 5. num. 45.* Augustin. Barbof. *in pastorali, tom. 2. allegat. 72. numer. 48.* Lotterius *de re beneficiar. lib. 2. quest. 13. num. 151.*

Quod solum procedere potest, dum tractatur de pertinentia iuris præsentandi ad illam probandam inter ipsos compatronos; non tamen respectu existentia iuris patronatus, quod non controuertitur inter ipsos, vt latè probat *decis. 403. num. 1. & num. 7. & numer. 8.* Merlini *rom. 1.* idem firmat idem Merlin. *in decis. 689. ex numer. 6. tom. 2.* In qua aliæ plures decisiones ad idem allegantur; vt secus sit quando ipsum ius patronatus controuertitur, vt statim probabitur.

Imò, & ad hoc vt libri visitationis inducant aliquod adminiculum, seu iudicium iuris patronatus, præcisè requiritur, vt fiat visitatio hac qualitate expressa, quod beneficium visitatur tanquam iuris patronatus, & quod ista qualitas clarè exprimat in ipso visitationis libro, ita vt aliter, d liber

liber ad nullum adminiculum pro-
bet, Barbof. *dict. allegat. 72. numer. 42.*
Lotterius *de re benef. dict. quest. 13.*
num. 151.

Quod totum deficit in huius libri
partitis, quibus dumtaxat fuit enun-
tiatum ius presentandi per ipsos Ca-
pellanos visitatori; & non per visita-
tores ipsos, de quorum intentione
non docetur, se visitare dictam Capel-
laniam tanquam de iure patronatus,
nec etiam scire iuris esse patronatus,
prout in istis terminis probat elegans
Rotæ *decif. vt per Farinacium in recent.*
333. num. 4. fol. 308. in hæc: *Minus vise-*
fuerunt ob stare allegata assertiones Ordina-
riorum in antiquis visitationibus: quia
aliqui ex Dominis dicebant, si bene atten-
datur, esse potius assertiones Rectorum Ec-
clesiæ ad interrogationes Ordinarij visitan-
tiis, &c. Ex quo destruuntur partitæ
libri visitationis ab altera parte præ-
sentatæ, cum in illis fiat tantum men-
tio assertionum Capellanorum volun-
tariè, & absque interrogatione visita-
toris factarum, circa quod nihil ope-
rari potuerunt visitatores, & fictum, &
incertum est, dicere, illis fuisse exhi-
bitam foundationem, & titulos, de quo
nullibi apparet, sed imò contrarium
ex ipsis partitis testantibus de nudis,
& simplicibus Capellanorum enun-
tiationibus.

Et omnia constanti opinione, quod
plures enuntiativæ non probant, nisi
in antiquis, si non fuerint emanatæ
ab eis, qui interessè habent, prout
erant isti Capellani, quorum ius de-
pendebat à iure presentandi perti-
nente iis, qui eos presentarunt, vt plu-
rimi asserunt DD. & est videre per
Augustin. Barbof. *Trident. sess. 25. dere-*
form. cap. 9. num. 24. & 25.

Tamen fortior est illa doctrina, vt
enuntiativa nullo tempore prober,
quoties de enuntiato principaliter
dubitatur, & controuertitur. Cum igitur
in hac vacatione, & in antecedenti
comparuerit Fiscalis Ecclesiasticus,
contendens de libertate Capellani-
æ, & opponens nullum adesse, nec
ab origine foundationis adfuisse ius
patronatus, quod & verissimum est,
& constanter probatum remanet in
articulo 3. & articulo 4. latissimè: prorsus
evanesceat enuntiativa relata in li-
bro visitationis, & de vento feruit.

Hanc doctrinam, quod quoties de

enuntiato principaliter controuertatur
enuntiatio nihil probat, nec proficit,
vt loquendo in patronatu enuntiato
in aliqua scriptura, postea principa-
liter controuerso, probant Paul. Parisius
consil. 94. num. 19. Puteus *decif. 381.*
num. 2. lib. 1. num. 19. Seraphinus *de-*
cif. 1278. n. 3. firmat Rota in *una Fir-*
miana Alaris 20. Iunij 1614. quam re-
fert Viuianus, *post tractat. de iure pa-*
tronat. decif. 16. num. 13. fol. 23. idem
firmat Rota in *una Constanti iurisdictionis*
16. Nouembris 1607. inter recol-
lectas per Ludouic. Posthium *post tra-*
ctat. de manutation. decif. 438. quæ nu-
mer. 4. ita ait: *Tum etiam, quia enuntia-*
tiue non probant, vbi de veritate enun-
tiationi contingit principaliter dubitari. Pu-
teus *decif. 381. num. 3. lib. 1. fuit dictum*
in Lucens. 4. Martij 1596. coram Illustris-
Cardinali Pamphilio, &c.

Quæ doctrina vniuersaliter vera
est in quacumque materia, vt instru-
mentorum enuntiativa nihil prober,
quoties de enuntiato dubitari con-
tingit, & principaliter controuer-
ti, quæ est communis, & receptissima
sententia, Riminald. Sen. *con-*
sil. 480. num. 12. volum. 3. Mazolius *con-*
sil. 89. numer. 32. lib. 1. Cephalus *con-*
sil. 540. num. 34. vbi infinitos Docto-
res cumulat, *lib. 4.* Riminald. Iun. *con-*
sil. 507. num. 3. in 5. volum. Gabriel
consil. 40. num. 20. volum. 1. Francisc.
de Ponte *consil. 30. numer. 14. & 15.*
Bursat. *consil. 80. numer. 23.* Menoch.
consil. 81. numer. 23. Surd. post plures
Doctores *consil. 5. num. 16.* Raudens.
consil. 25. num. 96. tom. 2. Gargarius *pa-*
tronic. 5. num. 5. Mancinus *de iuramen-*
part. 4. effectu 151. num. 1. Capicius *de-*
cif. 71. num. 2. Cacherannus *decif. Pe-*
demont. 76. numer. 12. Farinacius *de-*
cif. 166. numer. 2. Mascard. post alios
conclus. 916. num. 14. amplissima plu-
ra adducens exempla Genua *de ver-*
bis enuntiativis, lib. 1. quest. 4. per totam.

Qui *num. 13.* hanc receptissimam
opinionem multo fortius procedere
dicit quando de enuntiato disputari
contingit cum aliis, qui non interue-
nerunt in instrumento enuntiante;
cum Riminald. Iunior. *in consil. 365. n.*
19. & n. 20. tom. 4. Quæ doctrina, & am-
pliatio quadrat nostro casui, cum ca-
pellania, nec Ordinarius ad quem
principaliter tangit defensio libertatis
capellaniæ, & impugnatio iuris patro-
natus,

natus, non interfuerint in visitationi-
bus, & libri partitis, quibus ius præ-
sentandi enuntiatum à Tertio, nullam
potestatem habente.

Euacuata igitur fide partitarum li-
bri visitationis, non est curandum de
assertione partis aduersæ, inferri nem-
pe approbationem, & consensum vi-
sitatoris non impugnantis enuncia-
tionem iuris presentandi per Capel-
lanos emissam: nam Visitator nullam
habet potestatem approbandi, vel
reprobandi, tangendi, nec se intro-
mittendi super iure patronatus, vel
presentandi; cuius officium limita-
tum est, & tantum destinatum ad
complementum Missarum, & onerum
à defunctis impositorum operibus
piis, & hoc extraiudicialiter, nulla
adhibita causæ cognitione iudiciali,
sed absque figura iudicij, vt probant
Doctores superius adducti ad *princi-*
pium huius art. num. 3.

Quod & efficacius patet: nam si
confessio expressa Prælati affirman-
tis, aliquod beneficium esse iuris
patronatus, & ad aliquem pertine-
re; probationem, nec approbationem
inducit, nec suæ Dignitati, &
libertati beneficij præiudicat; vt te-
stantur Iulius Viuianus *de iure patron.*
p. 2. lib. 11. cap. 5. num. 23. & numer. 25.
Lotterius *de re beneficiar. lib. 2. quest. 13.*
num. 14. & per Rotæ decisionem idem
Lotterius *numer. 140.* Quando sci-
licet eadem prælati confessio ema-
nauit absque plena causæ cognitio-
ne, & extra contradietorium iudi-
cium, vt per eandem Rotæ decisio-
nem vt notauit Lotterius *dict. quest. 13.*
d. n. 140. & Viuianus *d. cap. 5. ex n. 65.*

Quanto minus dicendum erit de
Visitatore, qui nec expressè, nec ta-
cité potest approbare, nec tractare
de iure patronatus, & iure confere-
ndi, vt ex sua taciturnitate valeat in-
ferri consensus, & approbatio eius-
dem obiter asseuerati, & enuntiatum à
Capellanis.

Et iterum, si capellaniam, & be-
neficium à sua origine erectum in li-
bertate, & absque iure patronatus,
non potest ipsemet Prælatum ex post
facto illud subicere iuri patronatus,
vt per Abbatem *in consil. 160. num. 4. p. 2.*
Rochum de Curte *de iure patronat. in*
in verb. pro eo quod, quest. 26. num. 34.
Staphilæum *de literis gratiæ, titul. de*
Salgado Tom. 111.

iuris patronatus prerogatiuis, num. 3. &
num. 4. Gigas *consil. 48. num. 21. & consil.*
49. num. 26. Boërius *consil. 4. num. 33.*
lib. 1. quos refert, & sequitur Rota in
una Adaceratensi beneficij 5. Iulij 1610.
apud Farinacium *decif. 311. n. 3. part. 2.*
recent. Barbof. *de offic. & potest. Episcopi,*
allegat. 70. à num. 35. Quanto igitur
minus poterit Visitator (etiam si po-
testatem ad tractandum de iure præ-
sentandi haberet) consentire in iure
patronatus huius capellaniæ, quæ ab
origine suæ foundationis fuit creata
in libertate, & absque onere iuris pa-
tronatus, vt latè fundatum, & com-
probatum remanet superius, *art. 3. per*
totum.

Sed quando approbatio, & consen-
sus Visitatoris, siue tacitus, siue etiam
expressus foret capax ad consentien-
dum, & assentiendum assertionibus
Capellanorum, credens veras esse;
apparendo hodie, illas fuisse falsas, &
nullum ius patronatus adfuisse; visi-
tatoris præsentata approbatio sub illa
crudelitate præstita resoluitur, &
annullatur ex defectu consensus, nam
consensus, & approbatio, & quælibet
alia dispositio facta, & inducta sub
aliqua causa, quæ creditur, & suppo-
nitur vera; quotiescumque postmo-
dum detegitur falsa, resoluitur, &
annullatur ex defectu consensus, qui
non fuit adhibitus causæ veræ exi-
stenti, iuxta text. capitalem, *in l. post*
diuisionem, C. de iuris, & factis ignorant.
l. 3. §. subtilius, ff. de conditionib. & demon-
strat. l. qui putat, ff. de acquirend. heredi-
rat. abundè videre est per Nos, in La-
byrint. creditor. 2. part. cap. 10. ex num. 20.
cum multis seqq. & latius, 3. part. cap. 1.
ex num. 88. cum seqq. quoniam actus
gestus sub falsa credulitate non te-
net, sed vitatur, Socinus Iunior. *con-*
sil. 89. num. 23. Boërius *consil. 15. num. 52.*
volum. 3. Surdus *consil. 107. num. 15.* Nos
dict. cap. 10. ex num. 41. & seqq. Et ideo
consensus tacitus, vel expressus Visi-
tatoris, quantamcumque potestatem
ad id habentis, & credentis assertio-
nes Capellanorum esse veras, post
falsas detectas, nullius foret mo-
menti.

ARTIC. X.

De differentia, quoad successionem inter ius patronatus hæreditarium, & gentilitium.

Præterdicens ius patronatus hæreditarium, tanquam gentilitium; nec potest obtinere in hæreditario, ob non deductam in iudicio hanc causam, aut ob huius qualitatis defectum: nec in gentilitio, quia in fundatione non legitur scriptum.

S V M M A R I V M.

- 1 Ius patronatus legitime ab origine creatum, duplicis generis est; hæreditarium, aut gentilitium, & n. 2. 3. & 4.
- 5 Ius patronatus hæreditarium legitime creatum iuris dispositione acquiritur heredibus fundatoris, etiam nulla eorum facta mentione.
- 6 In iure patronatus hæreditario, alius, cui deficit qualitas hæredis; succedere non potest.
- 7 Filius, qui hæres non est, non succedit in patronatu hæreditario.
- 8 Ius patronatus gentilitium illud est, quod fundator expressè reliquit suæ familiae.
- 9 Et tunc succedit proximior consanguineus de familia.
- 10 Qualitas iuris patronatus hæreditarij, est naturalis, & à iure inducta.
- 11 Qualitas iuris patronatus gentilitij est accidentalis ad nutum fundatoris.
- 12 Ius patronatus in dubio potius præsumitur hæreditarium, quam gentilitium.
- 13 Nisi contrarium clarè pateat ex tenore fundationis.
- 14 Ius patronatus simpliciter creatum, nulla persona vocata, fundatori, & eius heredibus acquisitum intelligitur.
- 15 Ad iuris patronatus qualitatem agnoscendam; tenor scripturæ fundationis erit attendendus.
- 16 Clausula fundationis huius capellania inseritur.

- 17 Ius patronatus hæreditarium esse, & gentilitium contraria sunt.
- 18 Ad iudicij determinationem attenditur causa, & qualitas, ex qua quis ius suum deducit.
- 19 Ius patronatus non ortum à principio fundationis hæres fundatoris consequi non potest, cum non reperiat in hæreditate.
- 20 Hæres præterdicens ius patronatus hæreditarium, non deducens, nec probans qualitatem hæredis, succumbit.
- 21 Sententia ferri nequit super causa non deducta in iudicio.
- 22 Ius patronatus hæreditarium præterdicens tanquam consanguineus proximior, ac si fuisset gentilitium, non potest obtinere.
- 23 Habens ius utile, & efficax, quo omisso egit ex alio inutili, nec ex isto, tanquam inutili, nec ex altero utili, quod non deduxit, potest obtinere.
- 24 Maritus, qui uti legitimus administrator uxoris potuit agere, & egit tanquam eius procurator carens mandato, ex nulla qualitate obtinet, & num. 25. & 26.
- 27 Agens ad ius patronatus hæreditarium, tanquam gentilitium ex causa consanguinitatis, nec potest obtinere in hæreditario, si qualitate hæredis usus non fuit, nec ex qualitate consanguinitatis, quia gentilitium deficit.

Quando vellemus supponere, hanc capellaniam à sua origine fuisse creatam cum onere iuris patronatus, & non ut liberam (quod falsum foret ex inuincibiliter deductis superius in articulo 3. per totum) adhuc impossibile foret, dictam D. Ioannam potuisse obtinere, nec in lite vacationis proximè, & immediatè antecedentis, in qua præsentavit; nec in ista huius ultimæ vacationis; eo quod aggressa fuit vnam viam absque exitu, & vnam causam, & actionem admodum exasperatam.

Præterdicens fuit ab ipsa D. Ioanna, & suis authoribus, præsentasse ad hanc capellaniam ea causa, tanquam proximior sit consanguinea fundatrici, ex qua causa impossibile erat obtinere, nec illam, nec alios, qui huic causæ, & iuri comparentes nitentur. Ad cuius euentiam supponi debet.

Ius

Ius patronatus creatum, & formatum cum consensu, licentia, & approbatione Ordinarij Ecclesiastici (ita ut aliter, nec creari, nec formari possit, nec acquiri, ad tradita postquam plurimos Doctores, per Barbof. in pastorali, alleg. 70. ex num. 2. & Nicol. Garciam de benef. p. 5. c. 9. ex n. 171.) dupliciter consideratur, vnum hæreditarium, alterum gentilitium, siue familiæ relictum, expressa hac qualitate: ex Doctoribus mox citandis.

Hæreditarium ius patronatus legitime creatum tacite acquiritur fundatori capellaniæ, suisque hæredibus propriis, seu extraneis, quamuis eorum in fundatione, nulla mentio facta sit, cum à iure tacite sint vocati ad iuris patronatus successionem (fundatoribus voluntate non refragante) ad quod alius, qui careat hæredis qualitate succedere non potest, Clementin. plures, de iure patronat. cap. 3. de iure patronat. plurimi DD. per Barbof. de vniuers. iure Ecclesiast. lib. 3. cap. 12. ex num. 20. & in pastorali, 3. part. allegat. 71. num. 3. Nicol. Garcia, ubi proximè, ex n. 62. Lotterius de re benef. lib. 2. quæst. 11. ex num. 3. cum seqq. & ex optima decis. Rot. penes Farinac. in posthumis, tom. 1. decis. 265. num. 2. & 3. & præter hos DD. plurimos alios cumulat Viuianus de iure patronat. lib. 4. cap. 2. ex num. 1.

In tantum, quod nec filius admittitur ad hanc successionem, deficientem sibi qualitate hæredis, Viuianus de iure patronat. 1. part. lib. 4. cap. 2. ex n. 8. cum seqq. & num. 41. & 42. Beroius de iure patronat. in Rubric. num. 22. quod etiam explicat post Lambertin. & alios Couarr. lib. 2. variar. c. 18. n. 2. vers. secundo hinc euidenter, quos refert, & sequitur Lotterius de re benef. lib. 2. q. 11. n. 28.

Ius autem familiare, & gentilitium illud est, quod fundator extra ius commune, expressè illud relinquit suis consanguineis generationis suæ, quo casu succedit proximior eius, ut ex aliis comprobat Barbof. dicto c. 12. ex num. 20. cum sequentibus. Lotterius lib. 2. dict. quæst. 11. ex num. 3. cum seqq. Viuianus de iure patronat. lib. 4. cap. 2. ex num. 28. cum seqq. & 1. part. lib. 1. cap. 3. numer. 29. Massobrinus in praxi habent. concuss. ad vacat. parochial. preludio 7. dubio 21. n. 54. Rota penes Farinacium in posthumis, tom. 2. decis. 290. n. 1. 2. & 3.

Et cum qualitas iuris patronatus Salgado Tom. III.

hæreditarij sit naturalis, & à iure inducta, ut ex plurimis per Rotam penes Farinac. in posthumis, tom. 2. decis. 287. num. 1. ubi aliæ decisiones ad id allegantur, qualitas autem iuris patronatus gentilitij sit accidentalis ad nutum fundatoris; stante quod clausula fundationis sit dubia, ex qua non clare deduci possit, an ius patronatus sit hæreditarium, an gentilitium? in dubio intelligendum erit esse potius hæreditarium, & non gentilitium, cum præsumatur fundator, se velle conformare cum iuris communis dispositione, nisi aliud contrarium clare, & aperte constet ex fundationis tenore, quam plurimos Doctores, & Rotæ decisiones ad idem cumulant Barbof. de iure vniuers. Ecclesiast. lib. 3. cap. 12. quæst. 12. num. 20. 21. & 22. Rota penes Farinac. in posthumis, tom. 1. decis. 492. num. 7. ex Cardinal. Lambertin. & Couarru. Rotæ decis. 682. num. 7. in recent. Farinacij tom. 1. quamplures Doctores refert eadem Rota ibidem, decis. 707. num. 8. Rota decis. 94. penes Merlinum libr. 1. quæ num. 1. ita ait: Resolutum fuit, ius patronatus esse hæreditarium, sed transitorium ad quoscunque heredes, ubi de fundatione contrarium non doceatur, c. 1. c. cum saculum, & ibi Panormita, num. 34. de iure patronat. Clement. plures, ubi Cardinalis, quæst. 6. & Ancharan. num. 7. & 11. eodem titulo, Lambertinus de iure patronat. 2. part. lib. 1. quæst. 2. num. 15. Couarru. variar. resolut. libr. 2. cap. 18. num. 6. Gabriel conf. 196. num. 5. lib. 2. Rota decis. 707. num. 8. part. 1. & decis. 756. n. 1. p. 2. recent. ut fuit resolutum in Vrbinate beneficij 28. Inuaniarij 1613. coram Vbaldo, & in Florentin. Canonatus 25. Maij 1616. coram Reueren. D. Buratto, & c.

Vnde infertur per necessariam consequentiam, quod quando super hac capellania daretur ius patronatus ex sua origine (quod negatur) hoc præcisè deberet esse hæreditarium, & non gentilitium, seu familiare, cum ex tenore instrumenti fundationis, non solum reperitur expressa vacatio familiæ (prout requirebatur ex hætenus comprobatis) sed nec alterius personæ; quo casu includitur persona fundatoris, & eius hæredum, ut dictum est supra, num. 5. quando simpliciter fuit quæsitum;

d 3

situm;

fitum; ita in iis terminis probat Vi-
tuanus *de iure patron. lib. 4. capit. 2. ex*
num. 3. qui num. 4. ita ait: Si in instru-
mento fundationis nihil apparet de perso-
nis vocatis ad ius patronatus, sed simpli-
citer constet esse erectum; tunc ea mente
presumitur erectum, ut ad illud non ad-
mutantur alij, quam heredes fundatoris,
ea ratione, quia stipulando aliquis pro
se, intelligitur etiam pro suis heredibus,
quamvis de illis nulla facta fuerit mentio,
&c. ubi aliis fundamentis profequitur.

Et cum ad cognoscendum qualita-
tem iuris patronatus, sit præcisè at-
15 tendendus tenor scripturæ fundatio-
nis, ut clarè indicant Doct. & Rotæ
decisiones paulo antea allegatæ, &
alij plures quos ad idem adduximus
supra, art. 3. num. 11. & insuper docet
Rota penes Merlinum, decis. 121. quæ
num. 4. ita ait: Quoniam obiectum proce-
deret provisionis si constitisset de contrario
statu anteriori, & num. 5. ibi: presumi-
turque non constito de contrario, statum
antiquum, & de præteritis beneficij esse si-
milem ultimo, & num. 6. ibi: Nec contra-
dicat decisio in Naapolitana 6. Decemb.
1615. coram eminentissimo Cardin. Vero-
spio, quia ibi ex publico instrumento funda-
tionis apparebat, quod illa capellania erat
simplex administratio bonorum, non au-
tem beneficium collatum, &c. Atque
ideo ut manifestè appareat nullum
ius patronum gentilitium adesse in
hac cappellania (nec etiam aliud)
conueniens erit clausulam fundatio-
nis ad litteram inferere.

Clausula Fundationis.

16 **M**ando, que por quanto yo tengo de
mi hijo Pedro Monte, que Dios
aya, los bienes que le pertenecieron auer
de su padre, que Dios aya, que dellos, y
de los míos, que se haga toda la hazien-
da en cuerpo. Y el quinto de todo ello se
de para una Capellania: è mando, que
saquen dello la pia causa de mi anima,
è mandas, è lo otro, que lo den al Ca-
pellan que questruere la dicha Capella-
nia, &c.

Et cum hoc ius patronatus (suppo-
sita illius existentia à principio) de-
bebat esse hæreditarium, miserè par-
17 tes aduersæ lapsæ sunt, illud præten-
dentes tanquam gentilitium, quod est
omnino contrarium, ut ex Baldo, &
alia Rotæ decisione dixit ipsa Rota in

d. dec. 287. n. 6. in posthumis Farin. Atque
ideo improbè poterat D. Ioanna obri-
nere in vacatione immediate antece-
dente, nec in ista obtinere, sed ius, &
eius desiderium fuit contemptum, &
exclusum, cum in clausula fundatio-
nis nulla legebatur vocatio familiæ,
nec etiam alterius personæ, sed sim-
plex capellanix fundatio: quoniam
ad iudicij determinationem non at-
18 tenditur nisi illa causa, & qualitas,
ex qua quis ius suum dicit in eo, &
ex qua agit, prout altius probabitur
statim.

Adstringatur magis discursus iste,
& supponatur ius hæreditarium; &
supponamus etiam, dict. D. Ioannam
Mariam, & eius patrem esse filios, &
descendentes fundatricis, & eius hæ-
redes (cum verè non sint, solum enim 19
prætendunt probare descendentiã
ex quodam transversali eiusdem fun-
datricis, quæ deceffit absque filiis, &
descendentibus,) Adhuc foret im-
possibile de iure eos obtinere in illis
litibus, nec uti hæredes, nec uti con-
sanguineos proximiores. Tum quia
in hæreditate fundatricis nullum re-
manet ius patronatus, quod non erat
creatum, & ortum viuentis illa ex de-
fectu consensus Ordinarij, nec etiam
fundatrici acquisitum; quapropter
per consequens nullum ius patrona-
tus aderat, quod possit in hæreditate
reperiri, ut *supr. art. 3. per tot. & signan-*
ter de hoc, num. 23. Tum etiam quia
quando aliquod ius patronatus man-
sisset in hæreditate fundatricis, nec
ipsa D. Ioanna Maria, nec eius pater, 20
nec ascendentes, hæredes fuerunt
eiusdem, & quando forte fuissent
(quod negatur) nec ipsa, nec eius pa-
ter id allegarunt in hoc, & antece-
denti iudicio, nec vnquam hanc qua-
litate deduxere, & ex qua nun-
quam potuerunt obtinere, sed suc-
cumbere debuerunt cum præcisè de-
beat attendi causa & qualitas, ex qua
quis agit, & deducit in iudicium: ut
sunt iura expressa in *l. filius, qui patris*
42. ff. de bonis libertor. l. si pater. §. qui
duos, ibi: Facit etiam hoc quasi quilibet,
non quasi auus, ff. de adoptionibus, l. de-
bitor. §. fin. ff. ad Trebellian. ibi: Quia
non quasi mater ex facto accepit. l. tutor
petitus, §. qua tutoribus, ff. de excusatio-
tutor. ibi: Cum iudicium patris, ut filius,
non ut tutor promeruerit, l. profectitia,
§. Papinia

§. Papinianus, ff. de iure dotium, illic: Ma-
gis cum quasi patrem, quam quasi curato-
rem fecisse videri, l. qui duos, C. de coniu-
gend. cum emancipat. lib.

Vnde fit, quod sententia ferri ne-
quit super non deductis, nec petitis
21 in iudicio, *l. fin. C. de liberali causa, l. fin.*
C. de fideicommissar. libertatib. & ibidem
Bald. Caphal. conf. 136. num. 14. Caua-
can. decis. 23. num. 11. D. Valençuel.
Velazq. in conf. 26. num. 43. Scaccia de
appellationib. cap. 2. quest. 11. num. 33.
cum sententia debeat esse conformis
libello, *l. non omnis, ff. si certum petat.*
Cap. licet Heli, de femonia.

Nec etiam potuerunt obtinere ex
causa, & iure propinquitatis, &
consanguinitatis, quod solum dedu-
xerunt, & proposuerunt, & cui ni-
22 tuntur: nam hoc ius semper fuit in-
utile, & vitiosum, & contrarium
clausulæ fundationis, prout ex ea ha-
ctenus fuit ostensum.

Vnde in illam labuntur constan-
tem doctrinam, quod quando quis
23 habet vnum ius vtile, & legitimum,
ex quo potuit iuste agere, & obti-
nere, si eo omisso, & neglecto aliud
inutile, & inefficax deducit in iudi-
cium, nec potest ex isto, tanquam
inutili obtinere; nec ex illo vtili,
quod tunc habebat, quia eo non fuit
vtilis, nec in iudicium deduxit, iuxta
text. singularem in *l. 3. §. sed si forte, ff.*
iudicatum solui, singulariter probant
Ludouic. Romanus in *conf. 446. & conf.*
496. Subio 10. quem sequitur Maranta
de ordine iudicior. 4. part. distinct. 16.
n. 17. fol. mihi 242. Tiraquel. de retractu
linager. §. 10. glossa vnic. num. 6. & 7. fol.
173. & in nouiori impressione, fol. 347.
vbi multa exempla adducit, quod
24 quando maritus tanquam talis, cum
sit legitimus administrator, potuit
comparere in iudicio, & eo iure, &
qualitate omissa, comparuit tanquam
procurator vxoris, qui in rei verita-
te carebat mandato: processus, &
iudicium nullum redditur, nec sana-
bitur illa alia via legitimi administra-
tionis, & sibi imputet agendo alia
25 qualitate, & causa qua carebat, &
loquendo in coniuncta persona: idem
etiam tradunt Bald. & Salycetus in
l. 1. ille, column. 1. vers. Vltimus oppono;
Salicet. column. 2. vers. Oppono, quo
etiam, & ibidem Anton. Alexand. C.
de procuratorib. per ea quæ notat Gloss.

in *l. si filius, in gloss. vltim. ff. qui satisfac-*
cogantur, ipse Bald. in *cap. nonnulli,*
col. 2. vers. Nota, si quis opponat, & ibi Bar-
batia: Felinus column. 14. vers. Limita
secundo de rescript. Bald. in capit. ex par-
te Decani, column. 3. versic. Quod si con-
iuncta, Alexand. & Iaf. in l. exigendi,
ille, column. 2. in vltima fallentia, iste,
col. 3. in 6. fallentia, C. de procuratoribus,
quos omnes congerimus, & ad idem
sequimur in tractatu de protectione. Re-
gia, 4. part. cap. 8. ex num. 270. cum seqq.
Et iterum, quando quis habet ius
vtilis, & legitimum ad agendum, &
agit ex alio iure; & causa inutili,
actus non substat ex vtili tunc 26
existente: sed vitatur ex iure inutili,
quo fuit vtilis; abundantissimè Nos-
met, in *Labyrinth. creditor. 2. p. c. 23. ex n.*
33. cum multis seqq. & accuratius, in tr.
de supplicat. ad Sanctiss. 2. part. cap. 1. i. ex
num. 25. cum seqq.

Igitur, quantumcumque daretur
casus existentie iuris patronatus hæ-
reditarij in hac capellanix fundatio- 27
ne, & D. Ioannæ Mariæ, suisque
prædecessoribus, tanquam hæredibus
fundatricis pertinere; cum ipsa, nec
pater suus in hac lite, & præcedentis
vacationis, hac qualitate, & iure vsi
non fuerunt, nec illud in iudicium al-
legarunt, nec deduxerunt vnquam
(quo re vera carebant, ut superius
tactum fuit) sed solum allegauerunt,
& nisi fuerunt iuri consanguinitatis,
& proximitatis, respicienti, & indi-
canti ius patronatus gentilitium, &
familiaris, relictum consanguineis
ipsius fundatricis, nunquam potue-
runt obtinere in præfatis litibus;
non ex qualitate, & causa hæreditarij,
quia illam nunquam in iudicium de-
duxerunt, imò illa prorsus carebant: non
ex qualitate patronatus gentilitij, ad
quam se restrinxerunt, quia inutilis, &
vitiosa est, & omnino aliena à men-
te, & litera instrumenti fundationis,
& prorsus improbabilis, prout ex
argumento cornuto hoc in articulo 10.
adnotatur euidenter.

Quæ omnia superflua sunt, cum
in huius capellanix fundatione nul-
lum adfuit ius patronatus à sua ori-
gine, nec hæreditarium, & mul-
to minus gentilitium: sed pro
maiori iustificatione illud supponi-
tur.

ARTIC. XI.

Ad ius patronatus hæreditarium si fuit præsentatum tanquam gentilitium per consanguineos proximiores; familiare præsumitur, dum de fundatione contrarium non apparet.

At semper quod ex fundatione docetur hæreditarium, & non gentilitium esse, reducitur ad suum statum originalem, qualibet quasipossessione antiqua contraria non refragante.

S V M M A R I V M.

- 1 Ius patronatus hæreditarium ex obseruantia subsequuta præsentandi per consanguineos proximiores præsumitur gentilitium.
- 2 Si ex fundationis tenore apparet esse hæreditarium, ad eam qualitatem reducitur, plurimis præsentationibus contrariis non obstantibus. Vel etiam è contra, ibidem.
- 3 Alienatio rei Ecclesia minus solemniter facta, si per 30. vel 40. annos, pacificè possideatur, præsumitur beneplacitum S. A. interuenisse.
- 4 Sed ista præsumptio solum durat interim, quod de contrario non appareat ex instrumenti inspectione.
- 5 In unione beneficiorum post triginta annos, cum quieta possessione, consensus Capituli præsumitur interuenisse.
- 6 Constito per instrumentum unionis non interuenisse consensus Capituli, præsumptio cessat, & unio resolvitur.
- 7 Præsumptio cedit veritati.
- 8 Ius patronatus, quam plurimis annis possessum à consanguineis tanquam gentilitium, constituto ex instrumento fundationis esse hæreditarium, pluries reduxit Rota ad suam qualitatem primariam.
- 9 Si patronatus est hæreditarius num-

quam alius, tanquam consanguineus admittitur.

- 10 Quasipossessionem centum quadraginta annorum præsentandi ad beneficium per consanguineos reiecit Rota, constituto ex fundationis instrumento, esse iuris patronatus hæreditarij, & non gentilitij, & num. 11.
- 12 Semper, quod ex instrumento fundationis appareat beneficium fuisse erectum cum libertate, nec immemorialis quasipossessio contraria suffragatur.
- 13 Ius patronatus gentilitium possessum tanquam hæreditarium, constituto ex fundatione esse gentilitium, quasipossessionem contrariam contempsit Rota, & num. 14.
- 15 Possidentis animus applicatus ad rem cum sua qualitate, hac deficiente, non remanet subiectum cui applicetur illa possessio.
- 16 Diuersa est possessio rei qualificata, alia, & diuersa possessio rei simplicis sine qualitate.
- 17 Constito de non qualitate rei, quam sub qualitate quis erroneè possidebat, nullum ei ius ex tali possessione queritur.
- 18 Res qualificata diuersæ naturæ, & speciei est, cuius simplex.
- 19 Qualitate rei possessæ extincta extinguitur possessio, & nec transit ad simplicem tanquam rem diuersam.
- 20 De vna quasipossessione vnus rei non bene infertur ad aliam rem diuersam.
- 21 De vna re ad aliam possessio non migrat.

Quamuis verum sit quod ius patronatus hæreditarium ex obseruantia subsequuta ad illud præsentandi per consanguineos proximiores, præsumatur gentilitium, & familiare, vt per Nogueroi allegat. 28. n. 34. ex Viuiano, & Cyarino. Hoc procedit, & tantum locum habet interim dum ex fundationis instrumento non docetur, & apparet contrarium.

At verò semper, quod ex ea constat veritas, non esse familiare, sed hæreditarium, vel è contrà; ius ipsum patronatus reducitur ad suam primitiuam naturam, quam alterare non possunt quamplures præsentationes contrariæ antecedentes, prout pluries

pluries determinauit Rota in his terminis, allegans plures Doctores, de quo supra art. 3. & art. 4. late adducuntur.

Vltra quæ, vterius de hoc particulariter hic tractandum, & comprobatur exemplo alienationum bonorum Ecclesiæ, quæ minus solemniter fuere alienata, si per triginta, vel quadraginta annos pacificè possideantur; præsumitur, interuenisse beneplacitum Sedis Apostolicæ. Sed hæc præsumptio solum durat interim dum de contrario non docetur. At si ex instrumenti tenore, & inspectione contrarium apparet, euanescit præsumptio; Bellacomba, tom. 2. commun. opinion. lib. 7. tit. 14. num. 229. Menochius de præsumptionib. libr. 3. quæst. 132. num. 79. Mascardus de probationib. conclusio. 1140. num. 25. & concl. 131. à n. 33. Peregrinus de iure fisci, lib. 6. tit. 8. num. 25. Gratianus disceptat. forens. cap. 268. num. 4. Valascus consultat. 162. num. 20. Caldas Pereira de emptio. & venditio. cap. 34. num. 40. late Barbof. in pastoral. tom. 2. allegat. 95. num. 72. & 73.

Quod alio simili comprobatur. In vnione beneficiorum requiritur consensus Capituli, qui consensus post triginta annos possessionis, & obseruantia præsumitur interuenisse, ista tamen præsumptio tamdiu durat, quamdiu ex instrumento unionis contrarium non apparet, postquam autem ex eo constiterit, talem consensum non interuenisse, præsumptio cessat, & unio redditur nulla, & beneficium vnium recuperat suam priorem libertatem, & statum, Crauetæ de antiquitat. tempor. 3. part. section. 1. limitat. 7. n. 26. Cacherannus decis. Piedemontana 273. Petrus Surdus de aliment. tit. 8. priuilegio 22. num. 10. Nicol. Garcia de benef. part. 12. cap. 2. num. 188. & num. 189. Viuianus de iure patronat. 3. p. lib. 14. cap. 5. ex num. 54. & seqq.

Nam postquam de veritate appareat, nihil est de præsumptione curandum, quia præsumptio cedit veritati, l. nuptura filio, ff. de iure dotium, l. fin. in principio, ff. de eo quod met. causa, l. cum de debito, ff. de probationib.

Sed accedendo ad terminos indiuiduales nostri præsentis casus, elegantissima est Rotæ decisio, penes

Farinac. 53. in recentior. fol. 44. tom. 1. 8 qua adducuntur plures Doctores, & alia duæ Rotæ decisiones loquentes in eodem casu, in qua per multos annos antecedentes quidam Duces, possessores vnus status, & maioratus, tanquam descendentes legitimi à fundatore cuiusdam capellanæ, ad eam præsentabant: at vltimo possessori, volenti continuare quasipossessionem quæsitam à suis antecessoribus, & præsentanti, tanquam status legitimo possessori, mota fuit litis, sibi tale ius non pertinere, cum ius patronatus non esset gentilitium, sed hæreditarium in sui creatione; prout apparebat ex instrumento fundationis capellanæ, quo constituto, fuit victus, spreteque eius præsentatio, vt in dict. decis. num. 3. ita determinante in hæc: *Et cessat difficultas; quia instrumentum fundationis loquitur de reservatione iuris præsentandi pro Ioanne de Langonisa fundatore, & heredibus suis, & sic non suffragatur moderno Duci, & eius prædecessoribus, qui ab anno 1460. circa, præsentauerunt; & non constat, iure hæditario successisse prædicto Ioanni fundatori, cap. 1. ubi Abbas num. 3. de iure patronat. Archidiaconus in capit. plures, n. 4. vers. Sed pono 1697. Bald. cons. 409. num. 1. lib. 2. Ancharanus cons. 42. num. 2. Cardina. cons. 122. n. 2. Alexand. cons. 73. num. lib. 8. tenuit Rota coram illustrissimo Mantica in vna Bracarensi Parochialis sub die 24. Februarij, & iterum die 1. Iulij 1592. & per hanc Rotæ decisionem rectè infert Lotterius de re benef. lib. 2. quæst. 11. num. 46. quod nunquam admittitur consanguineus de familia, si beneficium, iuris fuerit patronatus hæditarij.*

Sed prædictam decisionem 53. ad vnum vtilissimum, concernens, & adaptabile nostro casui huius litis, ponderare debemus: illud nempe (quod & nota dignissimum sit) quod centum & quadraginta duo anni quasipossessionis præsentandi acquisita per possessores antecessores illius Ducatus, tanquam proximiores consanguinei fundatoris, quia ab anno 1460. constitit de sua possessione ex iure patronatus gentilitio; vt in dict. decis. 53. expresse dicitur, & notatur, vsque ad annum 1602. quo emanauit dicta decisio, prout testatur ipse Farinacius in superscriptione eiusdem decisionis,

decisionis, ex quo facta temporis computatione apparet dictam quasipossessionem cucurrisse continuatiuè per dictos centum quadraginta & duos annos, post quos constitio ex fundationis instrumento, ius patronatus non esse gentilitium, sed hæreditarium, contempta tam longa, & continuata quasipossessione præsentandi, fuit per dictam decisionem ius patronatus redactum ad suum principium hæreditarium: cum qua decisione concordant in hoc alia duæ relatae in eadem decisione 53. & citatae pro eisdem terminis.

Quæ tres decisiones Rotæ bellissimæ sunt, ad totalem subuersionem intentionis D. Ioannæ, ac suorum antecessorum, prætendentis habere quasipossessionem iuris patronatus gentilitij, cum contrarium clare appareat ex tenore instrumenti fundationis, quo nec ius patronatus hæreditarium legitur, nec uocatio alicuius personæ ad successionem, sed simplicissima quædam erectio huius capellaniam; ut latius remanet adnotatum superius in articulo antecedenti 10.

Quibus Rotæ decisionibus mirabiliter consonant alia plures, nec non magna Doctorum caterua, de quibus amplissimè fit mentio in art. 3. per totum, affirmantium, longissimam quasipossessionem iuris præsentandi, etiam immemoriam non suffragari, semper quod ex tenore fundationis apparuerit, nullum adfuisse ius patronatus creatum à principio.

Præfatae tres decisiones Rotæ loquentes de quasipossessione præsentandi ad capellaniam, ex capite iuris patronatus gentilitij contemnenda, constitio illud fuisse hæreditarium, æqualiter procedunt; è conuerso, quando ius patronatus gentilitium ab aliquo possidetur tanquam hæreditarium, quod, constitio esse gentilitium, ad suam originem, & priorum statum reducatur; prout firmat optima Rotæ decisio 290. in posthumis Farinacij, tom. 2. quæ num. 1. 2. & 3. ita ait: *Domini resolverunt; ius patronatus, de quo agitur, spectare ad agnatos, hæredes, non tamen ad hæredes bonorum ex testamento, & mouebantur ex tenore fundationis (quæ potissimum in hac materia attendi debet; Bald. in l. 2. in principio, C. de in ius uocando, Lambertinus de iure*

patronat. lib. 2. art. 2. questionis principalis, num. 2. Barbaiia conf. 33. num. 8. lib. 2. Peregrinus conf. 33. num. 12. lib. 1) fundator enim declarauit expresse se constituere hoc ius patronatus perpetuum suæ agnationi, unde illud non potest hæredibus bonorum competere, cum illis deficit qualitas agnationis requisita à fundatore, sine qua non possunt esse patroni. Lambertin. ubi supra, 8. articul. 2. questionis principalis; num. 1. Rochus de Curte eodem tractat. verb. ipse, vel is, num. 73. Gabriel. in conf. 196. num. 4. lib. 2. &c. quæ ulterius ad alia in comprobationem progreditur.

Ex quibus omnibus infallibiliter infertur, quascumque quasipossessiones D. Ioannæ Mariæ, & eius antecessorum (si aliquam acquirere potuerint, quin ex variis iuris capitibus destructa remaneant prorsus superius in articulo 4. per totum) sub falsa suppositione, & erronea patronatus gentilitij, cuius contrarium ex tenore fundationis apertè constat, non solum non adesse creatum ius patronatus gentilitium, verum nec etiam hæreditarium; admodum iuri conforme fuit, reducere hanc capellaniam ad suum priorem libertatis statum, in qua ex sua origine erecta fuit; declarando per sententias in hac, & in antecedente vacatione immediata, eius prouisionem ad Ordinarium spectare.

Omnium insuper prædictorum ratio est clara; nam cum animus possidendi sit applicatum iuri patronatus cum qualitate gentilitij, qualitate hac deficiente extinguitur quasipossessio, quæ restricta ad vnâ rem qualificatam, deficiente, vel mutata qualitate, non remanet subiectum, in quo ipsa possessio possit subsistere; cum alia sit res diuersa, super qua possessio quæsitâ non fuit, atque alia, & diuersa fuerit possessio rei qualificatæ; ita eleganter probat Rota in decis. 646. post tractatum de manutent. Ludoui. Posth. quæ num. 14. & num. 15. ita ait: *Quoties enim mutatur qualitas, uel noua superuenit, non datur mandatum de manutentendo; quia altera est possessio ante superuenientem qualitatem, alia post illam, ut fuit dictum in Placentina donationis, seu prouisionis 20. Iunij coram Guiprio, & debet intelligi, rebus sic stantibus, ut ibi dicitur, &c. Et relatiuè ad*

has

has decisiones idem firmat Posth. dict. tract. de manutent. obseruat. 73. n. 47. & num. 48. qui per plurimos num. sequentes, multas applicat doctrinas admodum conducibiles.

Semper igitur, quod constiterit, alteratam esse qualitatem rei, quam sub qualitate, & cum ea quis possidebat; seu constitio non adfuisse qualitatem, sed erroneè supponebatur à possidente, nullum ei ius ex sua erronea possessione acquiritur: pulchra in proposito adest Rotæ decis. 186. ex num. 12. inter congestas à Ludoui. Posth. post tractat. de manutent. in hæc uerba: *Domini responderunt, inde non aliud inferri posse, nisi errorem tam Episcopi, quam etiam Capituli putantium, tales Vicarias esse de iure patron. Ecclesiastico, quo casu fuissent quidem conferendæ per concursum. Verum cum de tali iure patronatus nunquam constiterit, nec hodie etiam constat: sed de simplici unione Ecclesiarum parochialium facta Capitalo cum facultate nominandi Vicarios, iuxta constitutionem Pij Quinti: non potuit hic error constituere Episcopum in legitima, & manutentibili quasipossessione conferendi Vicarias prædictas liberè per concursum, non expectata nominatione Capituli; actus enim erronei consensu carere dicuntur, &c.*

Nam quemadmodum res qualificata diuersa est à simplici non qualificata, & diuersa naturæ, & speciei, iuxta text. in §. præterea, Instit. de inutilibus stipulation. cap. cum Martha, §. quæstisti, de celebratio. Missar. cap. statutum, de election. lib. 6. Menochius conf. 35. n. 13. & de recuperand. possess. remed. 6. num. 8. Surdus decis. 2. n. 9. & consil. 179. num. 40. & conf. 202. num. 8. Gratian. disceptation. tom. 5. cap. 854. num. 52. & cap. 936. num. 24. Mangilius de imputationib. quæst. 176. num. 4. Scaccia de commerc. §. 7. glos. 5. num. 159. Nihil mirum extingui quasipossessionem, extincta qualitate, nec transire, nec remanere in re diuersa, & diuersæ naturæ, ac speciei: late Petrus Surdus in conf. 135. ex num. 63. cum seqq. lib. 1. Ludoui. Posth. de manutent. obseruat. 73. ex num. 99. cum multis seqq.

Cum de vna possessione, seu quasipossessione vnus rei non bene inferatur ad aliam diuersam, Rota in Messan. pensionis coram Iusto decis. 379. n. 3. & in eadem causa, coram Peira. dec. 386.

num. 3. & decis. 647. post tract. de manutent. Posth. Burattus decis. 427. num. 3. ipse Posth. obseru. 73. num. 10. quia de vna re ad aliam, possessio non migrat, iuxta doctrinam glossæ in l. 3. in princip. ff. de acquirend. possess. quam sequitur Bart. ibidem, num. 4. Alexan. num. 15. Iafon. num. 3. Parisius in conf. 37. num. 17. lib. 1. quare talis possessio sub qualitate quæsitâ, nec prodest rei qualificatæ ob defectum qualitatis, nec simplici tanquam diuersæ: huius articuli comprobatio ulterius continuatur in articulo 12. proxime sequenti.

ARTIC. XII.

Error in apprehensione possessionis respiciens titulum, & causam possidendi, quamuis iuris effectibus careat in iudicio proprietatis; prodest tamen ad iudicium manutentionis.

Error, & falsa causa in apprehensione possessionis respiciens ipsam rem, nec suffragatur in iudicio plenario, nec in summarissimo manutentionis.

S V M M A R I V M.

- 1 Quasipossessio apprehensa per errorem respicientem causam possidendi, licet quoad petitorium sit vitiosa, quoad iudicium manutentionis suffragatur, & num. 2.
- 3 Quasipossessio præsentandi quantumuis legitime quæsitâ inter compatronos, nullatenus suffragatur contra Ordinarium, nec in petitorio, nec in possessorio summarissimo.
- 4 Error, & falsa causa tangens ipsammet rem, impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes iuris effectus, tam in petitorio, quam in manutentione.
- 5 Quasipossessio iuris præsentandi ad beneficium, tanquam gentilitij, cum non sit tale, erronea est, & ex falsa causa tangente ipsammet rem, ad nullum

- 6 nullum iudicium prodest.
 6 Actus gestus sub aliqua qualitate, ista
 deficiente, actus corruit.
 7 In comprobationem supradictorum ad-
 ducitur bona Rota decisio.

IN corroboracionem eorum, quæ in articulo antecedenti scripta remanent, alia vtilia non omittenda, rei, de qua agitur, admodum conducibilia, deducenda ex mirabili quadam theoricâ tendente similiter ad destructionem quasi possessionis prætenfæ per D. Ioannam Mariam: quasi possessio etenim apprehensa per errorem respicientem titulum, & causam possidendi, vt exemplo apprehendentis possessionem hæreditatis tanquam abintestato sibi delatæ cum deberet apprehendere ex testamento, quamuis hæc possessio, quoad iuris effectus vitiosa dicatur, circa iudicium proprietatis, quia inutilis, & inefficax, non attenditur eo in iudicio; tamen quoad iudicium manutentionis suffragatur, quia in eo solum attenditur existentia in re, & de facto eam teneri; & sic sola derentatio sufficit ad obtinendum in eo iudicio manutentionis: sic distinguit post alios Gratianus *disceptat.* 113. num. 9. 10. & num. 6. Petrus Surdus *in conf.* 43. ex num. 10. cum *seqq.* & per plures Doctores, & Rotæ decisiones obseruat Oliuerius Beltraminius ad Alexand. Ludouif. *decis.* 283. num. 7. Posth. *de manutentione*, obseruat. 64. num. 12. bona decisio Rotæ inter recollectas per Posthium 349. n. 1. cum *seqq.* illic: *Non obstat, quod de falsa causa dicitur: quia hoc respicit petitorium, an bona sint deuoluta ad Ecclesiam, vel non, vt fuit resolutum sub die 20. Nouembris anni præteriti, vers. Vltimo non obstat, quod fuerit, &c.* Et iterum ibidem: *Sufficit D. Episcopo docere de detentatione, nec enim de proprietate, aut possessione plenè discuti debet, vt per Paulum conf. 3. volum. 2. Neuisanum conf. 8. num. 3. Laurentium Syluanum conf. 27. num. 5. Couarru. lib. 1. practicar. c. 17. num. 3. vers. Sic sane, quod ipse probat efficaci ratione Iuriconsulti, in l. Rutilius regulus: vbi Castrens. num. 5. ff. de donationibus.*

Hac tamen adnotatione, & limitatione adhibita, vt hæc quasi possessio, nec etiam alia quæuis possessio legitime quæsitâ inter comparatos,

nil prodest nec suffragatur contra Ordinarium comparentem, & contententem de existentia iuris patronatus, & libertate capellanæ, etiam in iudicio summarissimo manutentionis, prout abunde fuit probatum superius in articulo 4. *prope principium, ex num. 2. & seqq. vers. At vero quoties dubitatur, &c.* & plurimi alij Doctores id probant, cumulati inferius in *arti.* 14. num. 8. ita vt hoc distinctionis membrum in nihilo officiat iuri Ordinarij agentis de libertate beneficij.

At verò quoties error, & falsa causa tangit factum ipsum, & cadit super ipsam rem, cuius fuit apprehensa possessio, hæc adeo inutilis, & inefficax est, vt nec etiam ad iudicium summarissimum manutentionis proficit possidenti; hanc theoricam singularem probat Rota *in decis.* 74. inter recollectas per Ludou. Posth. *post tract. de manutent. ex num. 14. quæ ex num. 18.* ita loquitur in hæc: *Præterea quidquid dicendum sit, quando falsitas versatur circa factum, quo casu putans capere possessionem vnius fundi, non acquirit possessionem alterius fundi, in quo immixtus fuit, l. si me in vacuum, ff. de acquirend. possessione: Tamen falsitas, quæ non respicit factum, sed tantum versatur circa causam possessionis, non impedit acquisitionem, quia non deficit voluntas possidendi, licet potius ex vna causa, quam ex alia, l. 2. §. si à pupillo, l. quod vulgo, ff. pro emptore: & facit l. cum in corpus, ff. de acquirend. rerum domin. & notatur per Barbof. & Iason. in l. si is ad quem, ff. de acquirend. heredita. & licet ista possessio non sit considerabilis quoad effectum iuris, vt illa non dicatur iusta possessio, nec producat iuris effectum, vt loquuntur Doctores in contrarium allegati: secus tamen est, quoad effectum facti, vt ingrediens dicatur esse in possessione, vel detentatione: quod potest probari exemplo Bald. *in dict. conf.* 135. de misso in possessionem à iudice nulliter procedente, contra quam possessionem datur actio spolij: Doctores communiter in l. iuste possidet, ff. de acquirend. possess. late Aimon Craucta, *in conf.* 188. num. 8. vbi Latius prosequitur, &c.*

Et cum quasi possessio præsentandi ad hanc capellaniam apprehensa per antecessores D. Ioannæ, fuerit erronea, & ex falsa causa tangente ipsam capellaniam, & ius præsentandi ad illam,

illam, putantes esse iuris patronatus, cum sit libera, putantes etiam esse iuris patronatus gentilitij, & sub hac qualitate, cum adhuc nec sit hæreditarium, & ad illud animum suum limitatiuè applicauerint, sequitur, vt cum fuerit erratum in ipsa re, cum non adit ius patronatus qualificatum, quasi possessio eorum inutilis, & inefficax sit, quia alia res est res qualificata, diuersæ naturæ, & speciale differens à simplici, vt latius dictum est articulo antecedenti, & Capellania repta absque qualitate à possessoribus supposita; possessio eorum quasi inefficax euanescit quoad omnes iuris effectus tam in petitorio, quam in summarissimo iudicio manutentionis, cum erratum fuerit circa ipsam rem.

Quoniam actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente, actus corruit, vt per plura iura tradit Aymon Craucta *in conf.* 202. num. 31. Dom Valenuela Velasquez *in conf.* 112. à n. 77. & *seqq. tom. 2.* Et quia actus sub aliqua qualitate, restringitur ad suam qualitatem, & suos terminos non egreditur: per plura iura: & Doctores adductos per Nos *in Labyrinth. credito. 2. part. cap. 10. ex num. 40.*

Et vterius ad propositum bene vrget Rotæ decisio anni 1602. ad literam adducta per Augustin. Barbof. *in pastoralis, tom. 2. in vers. Quantum attinet, num. 26.* ita disponit: *Quantum attinet ad secundam difficultatem, aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum possessionis sufficit, quod æconomi deputati acceperint possessionem, etiam de facto, ad effectum vt dicantur esse in possessione, seu detentatione, Bald. &c. sequitur, & facit: Cæterum respondebatur ab alijs Dominis, quod conclusio procederet, si æconomi voluissent acquirere possessionem, necdum nomine Seminarij, sed etiam nomine proprio; quia in isto casu falsitas versatur circa causam possessionis, quare non impediret possessionem, quia non deficeret voluntas possidendi, aut nomine proprio, aut nomine Seminarij, l. 2. §. si à pupillo, l. quod vulgo, ff. pro emptore: & facit text. in l. cum in corpus, ff. de acquir. rer. domin. prout Bart. & Ias. in l. si is ad quem, ff. de acquirend. heredit. & fuit dictum in causa Macerat. hereditatis 4. Iunij 1590. coram Cardinal. Pamphilio, sed in hoc casu, si Seminarium non erat erectum, quia pueri nondum erant introducti; non poterant æconomi adqui-*

Salgado Tom. III.

tere quasi possessionem, quia noluerunt acquirere nomine proprio: sed nomine Seminarij, quod cum non sit erectum, possessio est ex falsa causa circa factum, hoc est, super existentia Seminarij, & ideo est nullius considerationis, nec producit iuris effectus, l. 1. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei, Bald. d. conf. 135. n. 2. Portius Imola *conf.* 74. n. 11. & facit text. si me in vacuum, &c. hætenus de singulari decisione, quæ non solum est applicabilis defectui qualitatis patronatus gentilitij, sed etiam ipsi iuri patronatus nunquam creato, nec nato; de quo abunde superius, *artic. 3.*

ARTIC. XIII.

Consensus Ordinarij requisitus simul cum fundatione Capellanæ vt acquiratur ius patronatus; nullatenus inducitur ex admissione præsentationum, & institutione facta postmodum per Ordinarium ipsum.

SUMMARIUM.

- 1 Ad acquirendum ius patronatus cum fundatione requiritur consensus Ordinarij, aliter Capellania cum libertate creatur.
- 2 Consensus Ordinarij ad creandum ius patronatus an tacite inducatur ex admissione præsentationum, & num. seqq.
- 3 Et induci, qui tenuerunt.
- 4 Si ex admissione præsentationum induceretur consensus Ordinarij ad nouiter creandum ius patronatus, multæ Rotæ decisiones, & communes Doctorem opinioniones subuerterentur.
- 5 Ordinarius potest quandocumque de libertate beneficij agere, non obstantibus quibuslibet præsentationibus admissis per Ordinarium.
- 6 Ad quasi possessionem præsentandi acquirendam requiritur præsentatio, admissio Ordinarij, institutio præsentati, & beneficij possessionis apprehensio.
- 7 Omnibus præsentationibus admissis præcedentibus, non impeditur Ordinarius agere de nõ existentia iuris patronatus

- natus in erectione beneficij, & n. 8.
Si ex admissione presentationum induceretur consensus Ordinarij ad nouiter creandum ius patronatus: semper sibi obstaret agenti quodcumque de non existentia iuris patronatus: Sed ei non obstant qualescumque presentationes admissa; ergo ex eis induci nequit consensus ad nouum ortum iuris patronatus, & num. 9.
- 10 Presentationum admissio solum operatur, & prodest ad acquirendam quasipossessionem iuris presentandi absque contactu ipsius iuris patronatus.
- 11 Aliud est ius presentandi, aliud ius ipsum patronatus, & potest ius presentandi esse apud unum, & ius ipsum patronatus apud alium. Et de uno ad aliud non potest fieri illatio, nec argumentum, ibidem.
- 12 Potest quis donare ius presentandi, retento sibi iure patronatus.
- 13 Ius presentandi solum respicit iudicium possessorium: ius patronatus petitorium.
- 14 Consensus, qui inducitur ex aliquo actu, ad illum se restringit, & illum non egreditur.
- 15 Consensus prestitus ab Ordinario ad ius presentandi, nequit extendi ad ius patronatus.
- 16 Defectum foundationis non continentis ius patronatus signorat Ordinarius; approbatio corrumpit ex defectu consensus.
- 17 Etiam per mille actus inducentes ratificationem, & approbationem, consensus ignorantis non inducitur.
- 18 Papa conferens alicui beneficium aliis in capaci, si defectum ignorat, non intelligitur dispensare.
- 19 Admissio presentationum facta ab Ordinario sub falsa credulitate existentia iuris patronatus, corrumpit detecta falsitate.
- 20 Ordinarius si sciret non adesse ius patronatus, non est credendum velle illud nouiter creare, & num. 21.
- 22 Ordinario attestanti aliquod beneficium esse iuris patronatus non creditur.
- 23 Capellaniam creatam in libertate non potest postmodum Ordinarius subiacere iuri patronatus.
- 24 Assertioni Episcopi attestantis beneficium aliquod esse de iure patro-

- natus, non statur.
- 25 Consensus ordinarij destinatus ad solam admissionem presentationis, non extenditur ad nouam creationem iuris patronatus.
- 26 Doctores affirmantes consensum Episcopi requisitum ad creationem iuris patronatus sufficere tacite induci ex admissione presentationum, sibi ipsis esse contrarios ostenditur.
- 27 Admissio presentationum deseruit ad acquisitionem possessionis presentandi.
- 28 Non tamen ad impediendum Ordinarium ne quodcumque possit de beneficij libertate agere.

IN art. 3. constans, & inuolabile requisitum, scriptum fuit, vt ad acquisitionem iuris patronatus sit praeclusus consensus Ordinarij concurrens cum foundatione Capellaniae, quo deficiente, nec acquiri, nec oriri, sed ipsam Capellaniam creatam manere ab origine sua cum libertate, & absque onere patronatus: nunc tractandum, an iste consensus tacite inducatur ex admissione presentationum, & institutionibus factis per ipsum Ordinarium ad Capellaniam? & ex hoc induci consensum; reperio simpliciter & indistincte affirmasse Barbof. ad Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. n. 10. post Rochum de Curte de iure patronat. in verbo, pro eo, quest. 8. n. 20. & Oliuerium Beltramin. ad decis. Gregorij 15. n. 7. & ex Rota decis. impressa per Marquela de commissio. p. 1. fol. 454.

Sed isti Doctores obiter, minus attentè, & nullo adducto iuris fundamento, & absque dubij speculatione id asseuerarunt, quorum assertio, si vera foret, subuerteret innumerabiles Rotæ decisiones, & Doctor. communem opinionem, qui prorsus contrarium in variis casibus indicant, & supponunt, non obstantibus quamplurimis presentationibus admittis ab Ordinario, effectum fortitis, posse de libertate beneficij agi; & quodcumque, etiam post immemorabilem, de ea constiterit, & non fuisse ab origine foundationis ortum ius patronatus ex defectu apparente consensus Ordinarij Diocesani, sed beneficium, & Capellaniam reducendam ad suam libertatis originem, prorsus contemptis presentationibus, non statur.

sentationibus, admittis per Ordinarium, & institutionibus earum virtute ab eo emanatis, prout copiosè videre est in art. 3. & in art. 4. artic. 10. & artic. 12. ex quibus clare, & dilucide inferitur, consensum Ordinarij deficientem ab origine erectionis Capellaniae non induci ex presentationibus postmodum ab eodem admittis.

Ad cuius maiorem comprobationem, breuiter supponendum erit, quod ad acquirendam quasipossessionem iuris presentandi, inter multa requisita à iure desiderata, magis practicum, & essentialè illud est, vt presentatio fiat coram Ordinario cum bona fide, Ordinarij admissio, & approbatio, institutio presentati, quæ effectum fortiat per traditionem possessionis beneficij (quæ refert accuratè post plurimorum allegationem, Ludou. Posthij de manutent. obseru. 32. n. 27.) Sed sic est, quod omnibus istis actibus præcedentibus non impeditur Ordinarius, quominus agere possit de libertate beneficij, & non adesse ius patronatus ab origine erectionis illius, sed fuisse creatum cum libertate. Ergo impossibile est, quod ex admissione presentationum induci possit consensus Ordinarij ad creationem iuris patronatus. Patet, quia stante eius admissione, vt præcisè requiritur, ad quasipossessionem presentandi acquirendam; potest de libertate agere quodcumque, vt dictum est: quod facere non posset, si ius patronatus ex sua institutione qualificaretur, & sibi præcisè obstaret, agenti de libertate beneficij, & de non existentia iuris patronatus, nam huius existentia induceretur ex suo consensu, & acceptance, seu admissione presentationum: Sed hoc est falsum, quia hoc eidem non est impedimento ad agendum de non existentia iuris patronatus, & libertate beneficij, prout amplissimè, & fortiter apparet ex dictis artic. 3. 4. 10. & 12. ergo falsum est asseuerare, quod ex admissione presentationum facta per Ordinarium inducatur consensus foundationis præcedentis absque eo ad formandum, & creandum ius patronatus; quo indelebili, & indissolubili argumento euidenter conuincuntur Doctores fu-

perius relati contrarium pertransennam, & minus attentè asseuerantes.

Comprobatur discursus iste, quoniam ex presentationibus quodcumque tempore continuatis, admittis, & effectum fortitis non probatur ius patronatus; vt ultra innumerabiles Rota decisiones adductas in dict. art. 3. 4. 10. & 12. nisi continuatæ fuerint per spatium centum annorum; alia adfunt septem decisiones idem confirmantes. Has Rotæ decisiones, & Doct. aliquos congeffit ipsa Rota in dec. 25. inter recolletas per Iulium Viuanum post tract. de iure patron. quæ num. 8. ita determinat: Cum itaque non exhibeantur presentationes continuatæ per spatium centum annorum: non potest dici constare de iure patronatus, quod non probatur ex presentationibus: Archidiaconus in cap. unic. n. 10. post medium, versic. Vnde quamuis aliquis de iure patronatus, lib. 6. vbi Gemirianus, num. 6. & Franchis num. 5. Cassadorus decis. 2. num. 3. post medium, versic. Cuius patronus, de probationib. Mohedanus decis. 3. de iure patronat. Rota coram Orano in Firmiana iuris patronatus, 1. Marcij 1591. & coram Gyrio in Barchinonensi vnionis 5. Decembr. eiusdem anni, & in Neapolitana Capellania, coram Cardinali Lancelloto Seniore 29. Ianuarij 1571. & in eadem coram Reuerend. Atrouatensi 19. Decembris 1608. &c. Si enim ex tot presentationibus admittis per Ordinarium non probatur ius patronatus, ergo falsum est asseuerare, quod per admissionem presentationis factam ab Ordinario inducitur consensus qui defecit in erectione beneficij, & Capellaniae, per quem & non aliter oritur, & acquiritur ius patronatus, imò per primam presentationis admissionem ius patronatus crearetur, contra tot decisiones, & communes Doctorum opiniones.

Comprobatur, quia illa presentationum admissio solum operatur quasipossessionem iuris presentandi (cæteris requisitis suppositis ad illam acquirendam) absque contactu iuris patronatus, de quo in presentationibus non agitur, nec contouertitur; sed imò supponitur à presentantibus, ad quas solummodo restringitur consensus, & admissio Ordinarij, non admissa, nec permissa

- extensione ad ipsum ius patronatus, tanquam rem diuersam: quia aliud est ius presentandi, aliud ius ipsum patronatus, & potest ius presentandi esse apud vnum, & ius patronatus apud alium, & de vno ad aliud non potest fieri illatio, nec argumentari; vt late probat Hieronym. Gonzalez in regul. 8. Cancellar. gloss. 18. num. 90. & 92. & gloss. 45. §. 2. n. 18. (quem non allegat, licet sic alios plures) Lotterius de re benefic. lib. 2. quest. 3. num. 24. & 25. & cum Alexand. cons. 74. num. 5. lib. 4. & Lambertin. de iure patron. lib. 1. part. 1. quest. 11. art. 7. num. 8. & Rota in recent. part. 1. & melius ipse Lotterius lib. 2. quest. 4. num. 14. & 15. & præ cæteris latissime Campanillus, diuersor. iur. Rubr. 11. c. 13. ex n. 366. Vbi etiam,
- 12 quod patronus potest donare alteri ius presentandi, referuato sibi iure patronatus in proprietate tanquam
- 13 separabili, cum ius presentandi solum respiciat iudicium possessionum, & quod ius patronatus respiciat petitorium, ius autem presentandi possessionum, optimè comprobatur Paulus de Citadinis in tractat. de iure patronat. 6. part. artic. 3. ex num. 27. per quem, & Cæsarem de Grassis idem firmat Marius Antoninus variar. resolut. libr. 1. resolut. 104. numer. 6. 7. & 8.
- 14 Comprobatur, nam consensus, qui inducitur ex aliquo actu, solum operatur in illo actu, & ad illum se restringit, vltra quem non egreditur, l. fin. C. ne uxor pro marito, plura exempla ad hanc doctrinam concessit Petrus Surdus cons. 33. à n. 9. & decis. 116. ex num. 19. Gratianus tom. 2. disceptat. 356. ex num. 35. & num. 45. & tom. 3. capit. 485. ex num. 16. Carleual. de iudiciis, disput. 2. à numer. 381. & 990. ergo multominus consensus præstitus ab Ordinario iuri presentandi potest extendi ad ius patronatus, vti diuersum, & separatum de quo in presentationibus non tractatur, quia actus non debet operari vltra intentionem agentis, l. non omnis, ff. si certum petat. Atque ideo non obstantibus presentationibus admissis, atque quasipossessione per eas quæ sita inter compatronos, semper Ordinario remanet facultas illæsa, & præsertimata, impugnandi ipsum ius patronatus, & eius existentiam con-

trouerendi absque iuris sui præiudicio.

Quod & efficaciter procedit maiori cum ratione in casu, de quo agimus, quoniam in illis duabus presentationibus (quibus inaniter nititur D. Ioanna Maria, quæque variis ex causis destructæ remanent) nullo modo tractatum fuit de iure patronatus, nec de defectu, & nullitate eius ob non adhibitum consensum Ordinarij in fundatione capellanæ, vt ortum haberet ius patronatus ipsum, qui ideo defectus incognitus erat Ordinario, credenti patronatus existentiam, & sub hac falsâ credulitate admisit presentatos: quapropter ex tali admissione consensus, & approbatio induci nullo modo potuit: quoniam vt approbatio, & ratificatio habeat effectum, debet ratificans scire defectum, & nullitatem actus ratificandi, aliàs illam ignorans, etiam per mille actus inducentes approbationem, & ratificationem, ratificatio, & approbatio non induceretur ex defectu consensus, plurima scitu dignissima videre est per Nos in commentariis de supplicatione ad Sanctiss. 1. part. cap. 3. §. vnic. ex num. 26. & seqq.

Hinc si Papa conferat alicui beneficium habenti defectum ad illud obtinendum; non intelligitur, Papam illum remouere, si illum ignorabat, nec dispensare super defectu quem ignorabat, ex defectu consensus, plures Doctores per Barbof. de offic. Episcop. allegat. 19. ex num. 7. tom. 1. & ad Tridentin. sess. 23. capit. 13. numer. 9. de reformation. fol. 223. Thomas Sanch. de matrimon. libr. 8. disput. 4. tota Ripol. variar. resolut. cap. 7. ex num. 141. Ciarlinus controuers. cap. 38. ex num. 42. & seqq.

Et quia admissio presentationum facta per Ordinarium sub falsâ credulitate existentie iuris patronatus, corrumpit, detecta falsitate, ex defectu consensus; vt ex pluribus iuribus, & Doctoribus probatur superius, in artic. 9. ad fin. ex num. 17. prout in hac lite, & in antecedenti defectus fuit defectus iuris patronatus, & eius existentie ob defectum consensus Ordinarij omnino requisiti, vt ortum habeat, & creetur ius patronatus.

Nec est credendum, voluisse Ordinarium nouiter creare ius patronatus,

- patronatus, si sciuisset nullum adesse in Cappellania, cum detrimento iuris sui, suæ dignitatis, & Capellanæ erectæ cum libertate; & se; & suos successores priuare iure, & potestate illam conferendi, absque alterius interuentu, cum potius à iure præsumatur, Prælatos esse vigilantes semper circa libertatem beneficiorum, & negationem iuris patronatus ob interesse proprium; iuxta cons. Purpurati 553. n. 6. & constantar tenet Rot. decis. 11. de iure patron. in nouis. Achilles de Grassis decis. 7. de iure patronat. Puteus decis. 172. lib. 1. & decis. 242. lib. 2. Castaldorus decis. 2. de iure patron. Seraphinus decis. 1141. n. 8. Iacob. Caualer. decis. 55. num. 2. & decis. 61. num. 3. cum aliis citatis à Theodosio de Rubeis in singularib. Rota part. 2. verb. Ordinarius, §. 2. pag. 74. illa enim admissio, & approbatio presentationum simpliciter facta per Ordinarium, nunquam referretur ad id, per quod induceretur renuntiatio alicuius iuris approbantis: Ancharan. cons. 105. Aimon Craucta cons. 257. sub num. 4. vers. Octauo se dicimus, Decius consil. 450. sub num. 7. Rota vt per Alexand. Ludouil. decis. 317. num. 5. & 6. maxime in præiudicium Tertij, vt ex aliis profequitur dicta decisio sub num. 6.

- Comprobatur, nam si expressa confessio Prælati, affirmantis absque plena causæ cognitione aliquod beneficium esse iuris patronatus, & ad aliquem pertinere, non inducit, nec sufficit ad probationem, nec approbationem iuris patronatus, nec suæ Dignitati, nec libertati beneficij præiudicat, vt ex viuiano, Lotterio, & Rota decisione dictum fuit supra artic. 9. ex num. 13. vbi etiam num. 16. de Capellania à sua origine erecta in libertate, vt Ordinarius ex post facto non possit illam subicere oneri iuris patronatus: pluribus Doctoribus, & Rotæ decisionibus adductis: quia non statueretur Episcopi attestantis de iure patronatus, Caputaquens. decis. 128. part. 1. Ciarlin. controu. forens. c. 57. Quanto minus admitti debet consensus Ordinarij tacitè inducendus ex admissione presentationum, & sic ex diuersa, & separata re, vt dictum fuit supra ex num. 10. ad creandum nouum ius patronatus, & priuandam Capellaniam, sua originali libertate,

re, in tantorum detrimentum; & ideo firmiter tenendum erit, ex admissione presentationum non posse induci consensum Ordinarij ad canonizandum, & approbandum ius patronatus, quod ab origine non stabat. Cum in Ordinario falso credente illius existentiam, deficiat animus, & voluntas illud denuo creandi, cum ad id eius consensus destinatus non sit, nec ad illud tanquam rem diuersam extendendus, ex latius, & inuincibiliter comprobatis à principio huius artic. quibus refragari nulla possit ratio, nec iuris fundamentum.

Et cum ipsimet Doctores in contrarium citati supra, num. 2. pariter cum cæteris affirmant, posse quodcumque Ordinarium, negando ius patronatus, & eius existentiam, agere de libertate beneficij, quibuscumque presentationibus etiam antiquissimis, & quasipossessionibus non obstantibus, vt videre est in distis, §. seu articulis 3. 4. 10. & 12. sibi ipsis affirmantibus ex admissione presentationum oriri consensum ad iuris patronatus nouam creationem, repugnant: Cum incompatible sit, creati nouum ius patronatus ex presentationum admissione, & illis non obstantibus posse Ordinarium quodcumque agere de libertate beneficij, cum iam non reperiat in libertate, si ex ipsarum admissione grauatum diceretur onere noui iuris patronatus, quod verè contradictionem implicat.

Tandem præfati Doctores adducti superius, ad principium huius articuli, præcisè intelligendi sunt, quando admissionem presentati præcessit plena causæ cognitio super ipsa ruris patronatus existentia, non aliàs: ad quod allego expressam declarationem Congregationis ad literam adductam infra, artic. 14. num. 19. quæ ita disponit: Censuit Sacra Congregatio, non posse Patronum repellere à sua quasipossessione presentandi, si adhibita causa cognitione super iure patronatus, Ordinarius presentatum à Patrono admisisset, etiam si post obitum eiusdem presentati de validitate iuris patronatus iterum contigerit dubitari; secus autem si patroni presentatio absque causa cognitione admissa fuisset, &c.

Et ideo inter se ita componendi sunt,

- 27 sunt, vt admissiones præsentationum deseruiant ad quasi possessionem iuris præsentandi, interim dum non controuertitur ius ipsum patronatus, nec de initio libertatis beneficij apparet, & doceatur; sed inter ipsos patronos, inter quos agentes dumtaxat de pertinentia iuris præsentandi, fuit ab aliquo contra cæteros quæsitæ, supposito per eos iure patronatus, in dubium non redactio: vt tunc interim proficit inter ipsos compatronos, vt illis præferatur in præsentando, & vt ab eo præsentato fiat de Capellania institutio, non tamen ad impediendum, ne Ordinarius, negando iuris patronatus existentiam, agere possit quodcumque de Capellaniæ libertate: ad latissimè comprobata superius, art. 4. per totum, quia tunc contra eum nihil prodest, nec opponi potest præfata quasipossessio, vt in eodem articulo 4. latius continetur.

ARTIC. XIV.

De differentia iudicij super iure patronatus moti, nempe inter ipsos compatronos super pertinentia iuris præsentandi, & inter ipsos, & Ordinarium moti super existentia iuris patronatus.

Et quæ requirantur, vt sententia probet ius patronatus, & omnibus præiudicet.

S V M M A R I V M.

- 1 Inter præsentantes ad vacationem beneficij iudicium possessorium mouetur cum inter ipsos de quasipossessione contendatur.
- 2 Existens in quasipossessione præsentandi, cæteris præsentantibus præferatur, & præsentato per eum institutio præcisè debetur.
- 3 In iudicio possessorio inter præsentantes moto, leuioribus sufficiunt probationes.
- 4 Iudicium in quo assistit Ordinarius negans existentiam iuris patronatus, proprietatis est.
- 5 Quando agitur de libertate beneficij,

plena requiritur causa cognitio, & concludentes probationes existentia iuris patronatus.

- 6 Ordinario existente in causa pro libertate beneficij, principaliter agitur de iure patronatus.
- 7 Probationes requiruntur plena super existentia iuris patronatus, nulla attentata quasipossessione præsentandi.
- 8 Quasipossessio qualibet præsentandi, in nullo iudicio, siue plenario, siue manutentionis, officis Ordinario, nec contra eum potest opponi.
- 9 Sententia lata inter compatronos, etiamsi enuntiet ius patronatus ad aliquem pertinere, non præiudicat libertati beneficij.
- 10 Pluries determinasse Rotam per decisionis relatas ad literam.
- 11 Confessio Ordinarij affirmantis aliquod beneficium esse iuris patronatus, non præiudicat libertati Ecclesiæ.
- 12 Sententia lata inter compatronos super pertinentia iuris præsentandi, multum defertur inter ipsos ad probationem existentie.
- 13 Si ista sententia sic enuncians ius patronatus sit antiqua ultra centum annos.
- 14 Ex his centum annis deducitur totum tempus litis motæ pro libertate beneficij, & num. 15. & 16.
- 17 Sententia antiqua ultra centum annos enuntians ius patronatus, inter comparæsentantes solum attenduntur, non contra libertatem beneficij, cui nec immemorialis quasipossessio officit.
- 18 Sententia lata super existentia iuris patronatus assistente Fiscali pro libertate beneficij cum plena causa cognitione omnibus præiudicat, si sit translata in rem iudicatam.
- 19 Sacre Congregationis declaratio ad idem recensetur.
- 20 Sententia lata super existentia iuris patronatus, composito ex fundatione non fuisse creatum ius patronatus, iuste fertur pro libertate Capellaniæ.
- 21 In materia iuris patronatus ad docendum de notoria iniustitia illud prætendentis, idem operatur instrumentum authenticum fundationis, ac confessio, & res iudicata.
- 22 Instrumento à parte præsentato nihil per eam opponi potest.

Dupliciter

Dupliciter formatur, & mouetur iudicium in causis iuris patronatus, vnum super possessorio, alterum super petitorio, & proprietate. Possessorium tunc intentari dicitur, quando in vacatione capellaniæ comparent prætendentes ius præsentandi, inter quos iudicio in isto super quasipossessione contenditur, vt probant Philippus Franchus in capit. vnic. n. 5. de iure patrona. lib. 6. Cassadorus decis. 2. fama regulariter, num. 3. de probationib. quos referens sequitur Ioann. Hierony. Campanil. diuersor. iuris Canon. Rubric. 11. cap. 13. num. 367. optimè comprobatur Paulus de Citadinis in tractat. de iure patrona. 6. part. art. 3. ex num. 27. per quem, & Cæsarem de Grafidem affirmat Marius Antoninus variar. resolut. lib. 1. resolut. 104. num. 6. 7. & 8.

Et ratio est, quia hoc casu solum attenditur, & tractatur in hoc iudicio de quasipossessione iuris præsentandi, & qui eam adquisiuit, inter suos compatronos præsentos, inter quos solum ageatur de pertinentia iuris patronatus, præfertur in præsentando, & ab eo præsentato præcisè facienda est institutio: ad latè tradita per Ludouic. Posth. in tractat. de manutent. obseru. 32. ex num. 4. cum pluribus seqq.

Et in hoc iudicio possessionis, quando solum contenditur inter ipsos compatronos super pertinentia iuris præsentandi leuioribus probationes, & præsumptiones sufficiunt, Rota apud Farinac. in nouissim. nouissima anni 1612. & decis. 545. num. 1. & 2. & post plures Doctores comprobatur Ciarlinus controuers. forens. cap. 107. ex num. 73. & seqq. August. Barbof. ad Concil. Tridentin. sess. 25. de reformation. cap. 9. num. 23. vbi plures Rotæ decisiones, & Doctores allegat.

Secundo modo ius patronatus deducitur in iudicium ordinarium, quando scilicet Ordinarius compareret, negando iuris patronatus existentiam, & agendo de libertate beneficij, seu capellaniæ, quo casu agitur de proprietate ipsius iuris patronatus, vt probant Paul. de Citadinis de iure patronat. part. 6. art. 3. quæst. 17. num. 27. Casar de Gra. decis. 1. num. 3. de restitut. spoliator. Marius Antoninus variar. resolut. lib. 1. resolution.

104. num. 6. & ex Philipp. Franco, & Cassado. tenet Ioan. Hieronymus Campanil. diuersor. iuris, Rubric. 11. cap. 13. num. 367. & vltius latius apparebit.

Comprobatur, quia quando agitur de libertate Ecclesiæ, plena requiritur causæ cognitio, citato, aut aliàs comparente Fiscali Dignitatis, eam allegante, & deducente in iudicium, & negante existentiam iuris patronatus; quia cum agatur de proprietate illius, plenæ, & concludentes probationes requiruntur; ad differentiam iudicij possessorii inter solos prætendentes ius præsentandi, & contententes super pertinentia; vt plene vtrumque probatur ex Rotæ decis. 238. num. 37. & 38. post tractatum Ludouic. Posthij de manutent. illic: Hoc autem casu dubitari non potest, quin ageatur de ipso iure patronatus, cum ageatur ad effectum institutionis in iudicium libertatis beneficij, maximè cum Fiscalis esset in causa: ideoque certum est, requiri exactas probationes; vt fuit resolutum in causa Pampilonensi parochialis de Iansu 10. Aprilis, & 20. Nouembr. 1595. coram bona memor. Cardinal. Mantico. & c. plurimos DD. & Rotæ decisiones ad idem adducit Lotterius de re benefic. quæst. 13. num. 117. & num. 118. lib. 2. & per quamplures Ciarlin. controuers. forens. capit. 107. ex num. 73. vbi de differentia in hoc puncto inter patronos solos agentes super pertinentia iuris præsentandi; & inter controuersiam cum Ordinario opponente de libertate beneficij, & negante existentiam iuris patronatus. Ad eandem etiam distinctionem quam plurimi videndi per Augustin. Barbof. ad Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 9. num. 23.

Comprobatur hæc propositio, quia quoties in lite adest Ordinarius, eius Fiscalis, aut alia persona certans de libertate beneficij, & negans existentiam iuris patronatus: principaliter agitur de ipso iure patronatus respiciente proprietatem; vt per plures, Augustin. Barbof. ad Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. c. 9. sub num. 23. Et tunc plena requiritur causæ cognitio, cum principaliter agatur de ipso iure patronatus in via ordinaria; vt etiam late probat Lotterius de re benefic. lib. 2. quæst. 13. n. 114. cum multis seqq.

c 4 Merito

Merito igitur requiritur plena, & exuberans probatio existentiae iuris patronatus, nulla attendenda quasipossessione iuris praesentandi: cum attendatur quod principaliter agitur, l. 1. ff. de autoritat. tutor. cap. ad Audientiam, de praescriptionib. Tiraquel. in tractat. cessante causa, limita. 22. in fin. Surd. conf. 67. num. 31. Mangilius de imputat. quest. 21. n. 9.

Tum etiam, quoniam respectu Ordinarij existentis in lite, & defendentis libertatem beneficij, non solum non prodest quaelibet quasipossessio iuris praesentandi inter illud praetendentes quaesita, verum etiam, nec in quolibet iudicio possessorio summario, vel summarissimo manutentionis (vbi alia sola insistentia de facto, prodest, & admittitur quasipossessio) respectu tamen Ordinarij agentis de libertate, nulla prodest, nec admittitur quasipossessio, sed prorsus contemnitur, & excluditur; prout in terminis probant, post plures Doctores, & Rotae decisiones, Ludouicus Posthius de manutent. obser. 32. num. 26. & num. 5. Viuian. de iure patronat. part. 2. lib. 3. cap. 2. num. 36. Addition. ad Burat. decis. 139. num. 17. Cum contra eum, qui in litibus antecedentibus inter ipsos compatronos solum tractantes de pertinentia iuris patronatus, nulla potest dici quaesita quasipossessio, & sic contra Ordinarium, tanquam tertium, & beneficij libertatem, nihil profunt, nec considerantur, sed inter ipsos patronos dumtaxat, inter quos fuit quaesita, vt saepe diximus, & signanter in art. 4.

Eadem distinctio facienda in sententis latis in prouisionibus, & praesentationibus beneficij admissis; nam si lata fuerit inter ipsos compatronos putatiuos contendentes dumtaxat de pertinentia iuris patronatus, & de quasipossessione iuris praesentandi, & etiam si in ea Ordinarius declarauerit, & enuntiauerit, ius patronatus ad aliquem tanquam patronum pertinere, licet inter ipsos admittatur, non tamen praesudicat libertati beneficij, non controuersae, nec deductae in illud iudicium, quia res inter alios acta aliis nec praesudicat, nec nocet: ex Rubric. C. res inter alios acta, cum vulgarib. & est optima Rotae

decis. 413. per tot. penes Farinac. in recent. part. 1. fol. 376. vbi post Mohedannum decis. 8. in fin. de sentent. & re iudic. ita loquitur: *Sententia approbatoria iuris patronatus lata inter compatronos, inuicem contendentes de voce in suis praesentationibus; non facit ius contra libertatem Ecclesiae, cum tunc non agatur cum aliquo prouiso tanquam de libero, &c.*

Optima etiam decisio, Ioan. Baptista Coccini Decani 106. num. 8. illic: *Nec attestatio Episcopi in prouisionibus aliquid operatur; quia vt ex praedictis patet, constat de contrario, Felinus in cap. quoniam Abbas, prope finem, de offic. delegati, Decius in l. edita, num. 86. C. de edendo, & in l. penult. num. 2. C. de institutionib. & substitutionib. & in cap. 2. col. 3. num. 33. de rescript. Crescentius decis. 8. num. 5. de praebendis: & ex praedictis cessant quae dicuntur, de praesentationibus factis per duces: quia ex praedictis constat de non iure patronatus, &c. Mantica decis. 360. num. 4. ibi: *Secundo sententia est reuocanda, quia adiudicat hoc beneficium, tanquam de iure patronatus, quod ex actis non probatur, & beneficium praesumitur esse liberum: Archidiaconus. &c. eadem Rota penes Farinacium in posthumis, tom. 2. decis. 276. num. 11. in hac: Non obstat tertium, & ultimum, de duabus declarationibus; nam prima Ordinarij Aretini, non meretur allegari, cum Vicarius nihil affirmauerit, sed dubitatu enuntiauerit ius patronatus; sententia vero Episcopi Pessulani, de qua supra, detegitur esse notorie iniusta, nec nocet Ecclesiae, nec successori: Verall. decis. 228. num. 4. part. 2. Rota in Romana Parochialis, 30. Ianuarij 1600. coram Corduba, & in Pamphilonensi beneficij, 4. Iunij 1614. coram Remoleto, maxime, quia non constat, ipsam fuisse latam habita causa cognitione, nec citato Fiscali Mensa Episcopalis, Seraphimus decis. 1395. num. 7. & in dict. Romana, coram Corduba, &c.**

Comprobatur ex Doctoribus, & Rotae decisionibus adductis supra art. 9. ex num. 13. affirmantibus confessionem Praelati attestantis aliquod beneficium esse iuris patronatus, & ad aliquem pertinere, non praesudicate sibi, nec Ecclesiae libertati, quando non fuit emanata cum plena causae cognitione iuris patronatus, quod & ulterius aparebit.

Sed huic sententiae latae inter contendentes

tendentes de pertinentia iuris patronatus, & de eius quasipossessione enuntianti ius patronatus ad aliquem ex contendentibus, multum defertur ad probationem iuris patronatus, inter ipsos, si sit antiqua ultra centum annos; cum aliter sententiae, & instrumenta non dicantur antiqua, in quibus enuntiauerit ius patronatus; vt ex aliis pluribus probant Peregrinus de fideicom. art. 43. num. 84. Mareicor. lib. 1. variar. resolut. cap. 10. num. 6. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 15. num. 32. & seqq. & part. 12. cap. 2. num. 284. 287. & 259. innumerabiles penè congeffit Barbof. in Pastoli, allegat. 72. n. 32. tom. 2. Farinac. decis. 295. num. 6. & 7. part. 1. in recent. Franch. decis. 357. num. 3. Castillo controuersiar. tom. 6. cap. 123. num. 8. & 9. Genua de verbis enuntiatu. lib. 2. cap. 1. num. 63. & 85. Lotterius de re beneficiis, lib. 2. quest. 111. num. 110. & 111. Trentacinq. libr. 1. variar. tit. de verbor. signific. resolut. 2. num. 84. Riccius in praxi iuris patronatus, resolut. 157. num. 4. Capic. Galeo. controuersiar. tom. 2. controuers. 57. n. 32. Alfons. de Leon, de offic. capell. quest. 4. praxi 3. num. 161. Ferentill. ad Burat. decis. 172. n. 33. vbi ad longum Oliuer. Beltramin. ad Alex. Ludouif. dec. 3. n. 7. Noguero. alleg. 25. ex num. 258. & in allegat. 26. ex num. 319. ultra quos, plurimos alios congerit Pareja de instrumentor. editio. tit. 1. resolut. 3. num. 82. fol. 66.

Ex iis centum annis deducendum est tempus litis, ac litium, qua, & quibus deducta fuit libertas capellaniae, & negata existentia iuris patronatus, Rota decis. 185. vers. Dempto tempore litis, & decis. 188. num. 1. part. 1. diuersor. & apud Farinacium decis. 160. sub n. 9. in recent. & penes Burat. decis. 278. num. 8. vbi Ferentil. in additionib. lit. A. & in addition. ad addition. 111. num. 14. & in decis. 667. num. 12. Garc. de benef. part. 12. cap. 2. num. 267. Seraphin. decis. 76. num. 2. Noguero. allegat. 26. num. 320. Oliuer. Beltramin. ad Alex. Ludouif. decis. 205. num. 6. & eadem decis. num. 4. & in decis. 435. num. 12. Farinac. 2. part. quest. 47. n. 116. praeter quos, plurimos alios allegat Pareja de instrumentor. edit. tit. 1. resolut. 3. S. 3. num. 83. tom. 1.

Sed horum nihil reperitur in hac lite, & antecedenti: non enim in sen-

tentiis latis ad praesentationes antecessorum D. Ioannae Mariae, legitur quod Ordinarius enuntiauit ius patronatus, sed dumtaxat quasipossessionem iuris praesentandi ad illos pertinere declarauit; de qua solummodo contendeatur inter iuris praesentantes.

Deinde quia etsi in dictis sententiis fuisset enuntiatum ius patronatus: adhuc nihil probant, cum per multos annos non ascendant ad centum, prout requiritur; nec adhuc ad quadraginta annos prima sententia peruenit, fuit enim lata 31. Augusti, anni 1579. vt ex noua lite apparet. fol. 66. deducto tempore litis, quo coepit Fiscalis Dignitatis opponere de libertate capellaniae, 7. Februarij anni 619. vt ex lite noua constat, fol. 36. quae controuersia deducta in vtraque lite, vsque adhuc durat, & pender, cuius tempus omnino totum deducendum erit, ex supra dictis.

Sed quando praedictae sententiae euuntiant ius ipsum patronatus, & fuissent antiquae, latae ultra praedictos centum annos, solum atterentur inter ipsos compraesentantes, & praetendentes ius praesentandi ad istam capellanium: non tamen officerent Ordinario, quominus valeat quando-cumque controuertere ius ipsum patronatus ex supra dictis hoc articulo; & docto de non existentia, nihil ei obest etiam immemorialis, prout ad longum manifeste remanet comprobatum, art. 3. per totum, & in art. 11. & alibi passim per discursum huius tractatus, & art. 10. superius.

Aut vero sententia lata fuit ab Ordinario super existentia ipsius iuris patronatus cum plena causae cognitione, citato, aliter comparente Fiscali Ecclesiastico, vel alia persona defendente libertatem beneficij, ex actis, & plenius adhibitis probationibus vtriusque partis; & tunc sententia declarans existentiam iuris patronatus, & ad aliquem pertinere, translata in rem iudicatam, facit ius quoad omnes, & praesudicat Dignitati, & beneficio, ita vt amplius in alia vacatione de existentia iuris patronatus opponi non possit; vt per Rotam in recentior. penes Farinac. decis. 413. per totam, 1. part. fol. 276. & post plurimos Doctores, & Rotae decisiones,

58 De Libertate Beneficiorum,

cisiones, præ cæteris comprobat Ciardin. *controuers. forens. c. 57. num. 9. & 10.* & etiam per plures Doctores, Gratian. *discept. forens. cap. 310. ex num. 89. tom. 2.* Riccius *de probat. iur. patron. resolut. 145. num. 1.* & per Gratian. & Ciardin. *Barbos. ad Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 9. sub num. 29. & de offic. & potest. Episcop. allegat. 72. num. 49.* & ex pluribus Rotæ decisionibus obseruat Ioann. Hieronym. Campanill. *dinersor. iur. Canon. Rubric. 11. cap. 13. num. 224.* vbi post Gratian. adducit declarationem S. Congregationis, quæ ita disponit: *Censuit S. Congregatio, non posse patronum repelli à sua quasipossessione ne presentandi, si adhibita causa cognitione super iure patronatus, Ordinarius presentatum à patrono admisisset, etiam si post obitum eiusdem presentati de validitate iuris patronatus iterum contigerit dubitari; secus autem si patroni presentatio absque causa cognitione admissa fuisset, &c.* Videndi etiam sunt, quæ adducuntur supra, *art. 4. ex n. 6.*

Et ideo cum in vacatione antecedenti, & in hac comparuerit Fiscalis Dignitatis Abbatialis super libertate huius capellanix, negans existentiam iuris patronatus, super qua plenissima fuit adhibita causæ cognitio inter vtramque partem, & notoriè ex tenore instrumenti foundationis de non creatione, & ortu iuris patronatus, & multo minus de patronatu gentilitij, & familiari, super quo ius suum fundabat D. Ioanna Maria, & eius antecessores; meritò tunc in illo iudicio, & in hoc præfenti, succubere ex notorio defectu iustitiæ; quoniam in hac materia, idem est constare de notoria iniustitia ex instrumento foundationis, cui nihil potest opponi, sicuti ex confessione partis, vel re iudicata, vt sæpe obseruauit Rota in *Lucana iur. patronat. coram Dunogeto*, post tractat. *de manutentio. decis. 332. n. 4. & 6. & decis. 333. n. 2. & 3.* & Rota recent. *decis. 180. num. 1. & seqq.* & per alias plures decisiones latius comprobat Ludou. Posth. *dict. tractat. de manutent. obseruat. 32. num. 8.* Alij DD. & Rotæ decisiones ad idem adducuntur superius, in *art. 6. num. 9.*

Et huic instrumento foundationis tantum abest, quod aliquid possit opponi, imò nec poterit, cum fuerit

presentatum in vtroque iudicio ab eadem D. Ioanna Maria, & suis antecessoribus, & eo semper vñ fuerunt, & nisi sunt; quia producens instrumentum videtur fateri, & approbare omnia in eo contenta, etiam sibi contraria, quæ impugnare non potest: latissimè Gaito *de credit. c. 2. tit. 8. ex num. 2654. & ex num. 2643. & seqq. fol. mibi 163.*

ARTIC. XV.

Omnes causæ, ex quibus impeditur à iure alicui adquisitio quasipossessionis iuris presentandi, vel adquisita destruitur; omnes eadem influunt in presentatum ab eo, ne institui possit.

Recensetur constitutio Synodalis Diocesis Compluri Regij ad eundem finem emanata.

S V M M A R I V M.

- 1 Quasipossessio iuris presentandi ad beneficium præfertur in presentando, & ab eo presentato præcisè fit institutio.
- 2 Ius presentati causatur, & deriuatur à iure quasipossessionis presentantis.
- 3 Quasipossessionis presentantis defectus insuit in presentatum ab eo, ne consequi possit institutionem.
- 4 Causa sublata tollitur effectus. Causa secunda nihil prodest, nisi in quantum vim, & robur recipit à prima, ibidem.
- 5 Omne ius potentius est in causa, quam in causato.
- 6 Ius presentati ad beneficium procedens à causa, & radice infecta, nihil prodesse potest.
- 7 Presentatus non potest plus iuris consequi à presentante, quam iste habeat.
- 8 Infectus primi iuris, infecta censentur deriuatiua.
- 9 Resoluto iure dantis, resoluitur ius accipientis.

10 Quasipossessionem

- 10 Quasipossessione presentantis quoquomodo destructa, presentato denegatur institutio.
- 11 Constituto de libertate beneficij qualibet presentantis quasipossessio annihilatur, & ex hoc defectu negatur institutio presentato.
- 12 Constituto de initio libertatis beneficij destruitur possessio presentantis.
- 13 Et propterea ob hunc defectum quasipossessionis presentantis denegatur institutio eius presentato.
- 14 Quasipossessio presentantis quaesita cum mala fide sicut non admittitur, pariter nec presentatus ab eo.
- 15 Quasipossessio presentantis semel interrupta sicut non prodest, ita ab eo presentato denegatur institutio.
- 16 Quasipossessio presentandi ad beneficium, ex causa consanguinitatis, & iuris patronatus gentilitij detecta, cum sit iuris patronatus hereditarij, sicut non prodest presentanti, ita nec presentato.
- 17 Idem, & de conuerso.
- 18 Quasipossessio, per errorem adepti, & ex causa falsa respiciente ipsam rem, non acquiritur.
- 19 Defectus omnes quasipossessionis relati in hoc artic. 15. concurrunt in presentante ad hanc capellaniam.
- 20 Per necesse influunt in presentato, ne institui possit.
- 21 Ad hunc eundem finem emanauit constitutio Synodalis Diocesis Abbatia Compluri Regij.
- 22 Dicta constitutio Synodalis refertur ad literam, ex qua constat, quod plures capellaniae sunt iniuste usurpatae.
- 23 Desidia Iudicum Abbatialis Dignitatis occasionem præbuit potentibus, usurpandi ius presentandi, causa nulla illis assistente.

Quasipossessionem iuris presentandi legitimè quaesitam habens in beneficio, plane admittitur ad presentandum in eiusdem vacatione, ita vt ab eo presentatus præferatur cæteris presentatis per alios compatronos, prætendentes presentare in eadem beneficij vacatione: nam cum inter ipsos sit ab aliquo adquisita possessio, eosdem excludere fas est, & per eum presentato præcisè danda est institutio beneficij, cuius ius causatur, & deriuatur à iure

quasipossessionis quaesitæ legitimè; ab eam habente, & illum presentante, ad text. cum materia, in *cap. consultationibus, de iure patronatus*, quem exornant Noguier. *alleg. 28. ex num. 37.* & Posth. *de manut. obseru. 71. ex num. 50. cum multis seqq. & obser. 73. num. 1.*

Si igitur quasipossessio presentantis illegitima fuerit, vel quia à iure impeditur illius acquisitio, vel acquisita ex aliquo iuris defectu destruitur, & non admittatur; necesse est, vt hic defectus quasipossessionis iuris presentandi detectus in presentante influat præcisè in presentatum per eum, ne admittatur, & ne consequi possit institutionem, nec titulum beneficij, cum ius suum, & spes dependeat, deriuetur, & cauetur à iure, quasi possessione sui authoris presentantis, qua detecta, & reperta inutili, & inefficaci, nullum effectum producere potest, quia causa sublata tollitur effectus, *l. tutores, §. curatore, ff. de administrat. tutor.* & causa cessante, cessat effectus, *cap. cum cessante causa, de appellat. cum vulgaribus, & causa secunda nihil prodest, nisi quatenus vim, & robur recipit à causa prima, l. peto, §. prædium, ff. de legat. 2. l. si quis domum, §. 1. ff. locati, Aristot. lib. 2. physiconum, capit. 7. quæst. 12. art. 2. Surd. cons. 480. num. 4.*

Si enim omne ius potentius est in causa, quam in causato, *l. digna vox, C. de legib. Castrenf. cons. 129. volum. 1.* nec potest plus iuris esse in causato, quam in causa causante, Castillo *controuersiar. lib. 5. cap. 103. num. 14.* præcisè est, vt deficiente, destructa, seu aliàs annihilata quasipossessione presentantis, à qua ius presentati causatur; ius presentati pariter pareat, & cesset.

Ius enim istud presentati procedens à radice infecta nullum fructum producere potest, *l. maximum vitium, C. de liberis præteritis, l. fin. C. de nuptiis, l. si viua matre, & in l. 3. C. de bonis maternis, Authenti. de heredib. ab intestato veniunt, §. si igitur defunctus, el. 2. vers. ex diuerso, collatione 9.* nec potest à presentante plus iuris consequi presentatus, quam ille habet, *l. nemo plus, ff. de regul. iur.*

Infecta igitur possessione presentantis, à qua ius presentati deriuatur, &

8 & caufatur, infecta etiam redditur presentatio, & ius presentati, quia infecta causa primitiua, infecta cense. tur deriuatiua, l. unica, C. qui pro sua iurisdic. iudic. dare, dariue possint: vt per c. cum quid prohibetur, de regul. iur. dicit Tiberius Salustius in praxi audito. Camera, lib. 2. c. 17. n. 8. abunde Nos, de Regia protecl. p. 4. c. 6. ex n. 34. cum multis seqq. quia resolutio iure dantis, resolutur ius accipientis, l. lex uelialis 31 ff. de pignori. l. si ex duobus, §. 1. ff. de in diem adiectione.

Et his iuris fundamentis recte inferitur, vt quotiescumque quasipossessio presentantis ad beneficium non fuerit ei quaesita, vel si aliqua iuris dispositione subuertatur, & non admittatur, parem fortunam pati debeat presentatus ab eo, ne admittatur, & vt ei iuste denegetur institutio; vt in iis terminis multi probant in variis casibus, & primus quando constat de initio libertatis beneficij, quasipossessio presentantis quantumcumque antiquissima contemnitur, & non admittitur, vt abunde probatur in art. 4. ab initio.

Et ex hac quasipossessionis annihilatione pariter inferitur ad non admissionem presentati, vt legitime denegatur ei institutio beneficij, ad quod fuit presentatus; vt in terminis declarauit S. Congregat. Cardinal. & pluries declarasse Rotam, ipsa testatur, in decis. 444. num. 2. post tractat. Ludou. Posth. de manutent. & dicitur in dict. artic. 4. n. 14. & 15.

Et quod quando constat de initio libertatis, dispositio text. in cap. consultation. de iure patronat. arctans fieri institutionem presentato per habentem quasipossessionem iuris presentandi, non habeat locum; cum presentantis quasipossessio hoc in casu nihil profit, ex Rotæ decis. & Doctorum autoritate probatum remanet, art. 3. num. 33. & 34. Pariter presentato à successore, qui nititur quasipossessione antecessorum (in quem non transferri, probatur supra, art. 5. à principio) similiter denegatur institutio ob defectum quasipossessionis presentantis aperte probatur, dict. art. 5. ex num. 8.

Inde oritur, quod cum quasipossessio presentandi, quaesita cum mala fide, nullo modo admittatur, vt in

articulo 6. superius abunde probatur; 14 similiter presentatus ex hoc defectu possessionis presentantis repellitur ab institutione, & admissione, vt ex aliis probatur in dict. art. 6. ex num. 5.

Eodem modo, quoties quasipossessio iuris presentandi fuit semel interrupta per vnam, & vltimam collationem Ordinarij, non admittitur quasipossessor ad presentandum, & ab eo presentatus excluditur, & iuste denegatur institutio ex defectu quasipossessionis sui authoris; quod omne probatur in art. 7. à principio.

Ex hoc fundamentali, & incommutabili principio fluit, quasipossessionem iuris presentandi, per pluri- 16 mos annos quaesitam, ad beneficium ex causa consanguinitatis habitum, & reputatum esse ius patronatus gentilitij, postquam postmodum constitit esse iuris patronatus hereditarij ex tenore instrumenti foundationis. esse contemnendam, & ab vltimo possessore presentatum fuisse exclusum, & denegandam institutionem, pluries determinasse Rotam probauimus ex tribus decisionibus supra art. 4. ex num. 8. cum seqq.

Et conuerso, quasipossessio iuris presentandi quaesita ab aliquo ad beneficium iuris patronatus gentilitij, ex qualitate hereditarij, postquam ex fundatione constat esse gentilitium, contemnitur, & nullo modo suffragatur possidenti, nec per eum presentato ex defectu quasipossessionis sui authoris; à quo ius suum caufatur, ex Doctoribus, & Rotæ decisionibus, probatur superius dict. art. 11. ex num. 13. & seqq.

Inferitur etiam ad quasipossessionem quaesitam ad beneficium qualificatum, & sub eius qualitate supposita per errorem, & causam fallam, respicientem ipsum beneficium, vt nullo modo acquiratur sic possidenti, & per consequens defectum huiusmodi quasipossessionis influere in presentatum ab eo, vt excludatur, & ne ei fiat institutio, postquam appa- 18 ruerit defectus qualitat. beneficij, alteriusve rei tanquam qualificata; ad latissimè comprobata supra dict. art. 11. ex num. 15. usque ad finem, & in artic. 12. per totum.

Cum igitur omnes isti defectus,

ex num. 10. considerati simul concurrant, & reperiantur in quasipossessione D. Ioannæ Mariæ, prout singulos adnotauimus, & veraciter applicuimus huiusmodi quasipossessionem eiusdem, in ipsismet locis adductis, ex dict. n. 10. pariter, & per necessè influunt in presentatum ab ea; cuius ius caufatur, & immediatè deriuatur à quasipossessione presentantis, quâ quoquo modo sublatâ, & à iuris dispositione exclusâ, & non misâ; institutio profusè denegatur presentato: ex abundè comprobatis à principio huius artic. 15. Quapropter in hac lite, & in lite antecedenti, iustissimè late fuerunt sententiæ excludentes quasipossessionem, multipliciter vitiosam, & infectam, D. Ioannæ Mariæ, & ab ea presentati exclusi ab institutione Capellaniæ, de qua agitur, quorum iniustitia notoriè patet ex actis processus, vt in singulis suis locis, & articulis, adnotauimus concludenter.

Ad hunc eundem finem emanauit 21 Constitutio Synodalis huius Abbatiae Compluti Regij, qua admonemur, plurimas Capellaniæ esse in hac Diocesi usurpata sub suppositione iuris patronatus, quo carent; quod in vacationibus perperam probant usurpantes, nec ad illos pertinere ius presentandi in damnum iuris Abbatialis, ad quod spectat libera earum collatio, exhortans Iudices Ecclesiasticos ad vigilantiam, vt in casum occurrentia citetur Fiscalis Ecclesiasticus, vt se opponat presentationibus huiusmodi, & ius Dignitatis Abbatialis, & libertatem Capellaniarum in iudicium deducat, ne incautè, & absque defensione fiat presentatis nequam institutio, constituto de presentantium iniqua, & contra iuris dispositionem quasipossessione de factò quaesita & de defectu iuris patronatus, vt clariùs per contradictionem usurpatio appareat. Ista est constitutio i. tit. 7. de institution. & iure patronat. ita per hæc verba disponens.

Constitutio Synodalis.

22 EN las Iglesias de esta nuestra Abadía ay muchas Capellaniæ fundadas, y de muchas de ellas non parecen fundaciones, ni los que preten-

den ser patronos lo prouean, como denieran, y con las calidades, y requisitos que el santo Concilio de Trento dispone, y ay en esto mucha confusio, y à vezes recibe grauo, y per iuzio el derecho del Prelado en las prouisiones destas Capellaniæ, y algunos están intrusos en los patronatos.

Por tanto, S. S. A. ordenamos, y mandamos, que acerca desto, y pro- 23 nar los derechos de patronato, se obserue, y guarde lo que dispone el dicho santo Concilio.

Y nuestros Iuezes en las causas, y pleytos de patronatos esten en esto muy auertidos, y todas las vezes que se ofreciere el caso, manden dar traslado a nuestro Fiscal, para que alegue, y pida lo que conuenga al derecho de nuestra Dignidad, se haga justicia.

Bene agnouerunt Antistites nostri usurpationem potentium; se ingrentium in ius presentandi ad plures Capellaniæ huius Diocesis, in eis deficiente iure patronatus, cum à sua origine absque eo fuerint erectæ, & ex suppositione eius existentis, ad illarum presentationem inherentes, & presentantes ex causa consanguinitatis, & proximitatis fundatori, nullo existente iure patronatus in erectione Capellaniarum, vel illud supponentes, ad illud presentant tanquam gentilitium.

Sed desidia iudicantium, vel ignorantia principiorum iuris ad resistendum, & contendendum libertatem Capellaniarum, vel amore, vel timore potentium usurpantium, istis præbuit occasionem usurpandi ius presentandi iniuste: Pueri petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Cum igitur, Nos experientia docti, & agnoscentes hanc ruinam, curauimus recto tramite recuperare libertatem Capellaniarum, & finem usurpationibus imponere pro autoritate & iure simul Dignitatis, non parcentes labori; has elucubraciones scripsimus, regulas iuris firmissimas apponendo, vt deinceps cognoscantur causæ, ex quibus destruantur quasipossessiones iuris presentandi, & detegatur ius patronatus, an fuerit, vel non, creatum in fundatione Capellaniarum, & an sit hereditarium, vel gentilitium?

& an possit hæreditarium, vt gentilitium quasipossideri; vel gentilitium tanquam hæreditarium etiam per multos annos? Speramus igitur, hunc tractatum, admodum vtilem Prælati Ecclesiasticis, & iudicibus vtriusque fori futurum.

ARTIC. XVI.

De inanibus tramitibus, quibus vsus est aduersarius, abutendo salubri recurfu violentiæ.

Violentiæ decreto, & prouisione regia inde emanata, semel intimata, & per Senarum iustis de causis denegato complemento, si pars iterum vtatur absque eiusdem Senatus nouo decreto, reus erit poenæ ob temeritatem.

Super appellatione postmodum resoluta, aut renuntiata, seu aliàs nulliter interposita, recursus ad regem per viam violentiæ cadere non potest.

S V M M A R I V M.

- 1 Libertas Capellania ex instrumento foundationis probatur. Quasipossessio presentandi nihil prodest presentanti, nec presentato, contra Ordinarium contendentem pro libertate Capellania, ibidem.
- 2 Consuetudine exequendi sententias existente, executio, & immissio iusta est.
- 3 Fingens diuersam sententiam, mutando eius substantiam, decipit Senatum Regium, & num. 4.
- 5 Sententia, quæ non conuenit actis, nec ex eis iustificatur, nulla est ipso iure, & num. 6.
- 7 Sententia lata ex falsa causa, quæ ex actis detegitur, nulla est ipso iure.

8 A sententia nulla (etiam lata in quolibet iudicio privilegiato) appellatio causat vtrumque effectum, & attentata.

9 Consuetudo exequendi sententias non procedit in sententiis nullis, sed tantum in validis.

10 Secretum violentiæ, quod non conuenit actis processus, non obtemperatur.

Nec secunda iussio conceditur in Senatu vidente diuersitatem factorum,

11 Pars vtiens prouisione regia semel à Senatu abolita grauius delinquit.

12 Sententia per desertionem ob non factam diligentiam in prosecutione appellationis, transit in rem iudicatam, & num. 14. & 15.

13 Appellatio vti nulla resoluitur, si appellans intra decem dies non declarat iudicem, ad quem appellat.

16 Appellatio frivola est, constituto de notoria iniustitia appellantis, & num. 17.

18 Consuetudo exequendi sententias in prouisione Capellania non causat attentata.

19 Appellatione deficiente, aut quomodolibet resoluta, cessat recursus ad Regem.

20 Quando lex vnum supponit, & aliud disponit, non potest verificari dispositio, nisi, prius verificetur suppositio.

21 Delatio supponit appellationis legitimam existentiam qua deficiente deficit subiectum, super quo cadere possit.

22 Appellatio deserta ob non factam diligentiam in eius prosecutione resoluitur.

23 Et sententia transit in rem iudicatam.

24 Terminum ad sibi aliquid faciendum impositum qui non seruat, suo iuri renuntiare intelligitur.

25 Qualitas, & legitimitas appellationis constare debet Senatus ex actorum inspectione.

26 A sententia declarata deserta appellatio non causat attentata.

27 Appellationi nulla, aut informiter interposita iudex non deferens vim nullam facit.

28 Rescripta emanata à superioribus super appellatione, quæ non stat, vel fuit

fuit tacite, vel expresse resoluta, nihil operantur.

29 Violentia causa cessante, cessat recursus ad Regem.

30 Executio pendente appellatione, nulla, & attentata, conualescit subsecuta appellationis desertione, ac se ab initio interposita non fuerit.

31 Appellatione deficiente deficit attentatum, quia quod nullum est, nullum producit effectum.

32 Sententiâ translata in rem iudicatam, non curatur de attentatis.

33 Dux mirabiles decisiones ad idem recensentur ad literam, & num. 34. & 35.

36 In Executione sententia translata in rem iudicatam ob desertionem seruantur quatuor termini ad docendum de diligentis gestis in prosecutione appellationis.

37 Multi sunt in iure casus, in quibus non seruantur dicti termini.

38 Iudex certus ex inspectione actorum, nullam factam fuisse diligentiam in prosecutione appellationis, non tenetur seruare solitos terminos.

39 Cèlebris ad idem refertur Rota decisio literaliter.

40 Tunc præcipue constare dicitur notoriè de non persecutione appellationis, quando ex actis non apparet, fuisse petitos apostolos.

41 Sententia si aliqua iuris dispositione potest exequi appellatione pendente, hac postea deserta termini non seruantur, & num. 42.

43 Quatuor termini dumtaxat seruantur, quando agitur de exequenda sententia, quæ ob desertionem transiit in iudicatum, secus quando agitur de declaranda desertione, & transitu in iudicatum.

44 Quando ex actis processus notoriè constat de desertione appellationis, non curatur de male gesto processu, nec eius defectibus.

45 Frustra expectatur id, cuius euentus nullius est effectus.

46 Recursus ad Regem pendente non currunt termini fatales, & num. 47. & 48.

49 Terminus appositus rei, tunc suspenditur, quando super ipsa re mouetur controuersia.

50 Articulus motus super re (cui est oppositus terminus) tunc illum suspendit, quando est probabilis, non casualgado Tom II.

luminosus, & numer. 51.

52 Terminus ablati ab impedimento, suppletur, quantum abstulit impedimentum, & non amplius.

53 Impedimentum recursus ad regem quantum fuerit, & durauerit, facillimè ex actorum inspectione probatur.

54 Constituto Senatus ex actorum inspectione de desertione appellationis, nihil super eius delatione decernere potest, cum fuerit resoluta, & annullata.

55 Recursus ad regem pendente, gesta per iudicem Ecclesiasticum non subiciuntur vitio nullitatis, vel attentati, & num. 56. & 57.

58 Absentia desertionis, & transitus in rem iudicatam, appellatio caret suspensiuo effectum.

VT nihil intactum in progressu huius litis relinquamus, quædam adnotanda erunt, quæ extra ordinem, & cursum legitimum recursus ad regem per viam violentiæ acciderunt, referre non desinam, vt modus, quo illis occurrere sit necesse, agnoscatur, supposita igitur specie litis, de qua supra art. 1. ex n. 5. & seqq. lata fuit sententia diffinitiuæ, ex qua fuit exclusa D. Ioanna à iure presentandi ad hanc Capellaniam, & absolute applicarum ius liberæ collationis Ordinario. Quam iusta fuerit hæc sententia, nullus qui perlegerit articulos in hoc tractatu descriptos, ex art. 3. & 6. vsque ad 15. ignorabit: ex iis enim manifeste apparet, nec umbram iustitiæ assistere presentanti, nec per eam presentato, vt admitti possit ad institutionem, plusquam notoriè constat, nullum creatum fuisse ius patronatus ab origine foundationis huius Capellaniæ; sed potius erecta in sua libertate, vt ex instrumento foundationis monstrauit Fiscalis Ecclesiasticus; monstrauit etiam per varia iuris fundamenta inuitabilia, presentantem nullam potuisse acquirere quasipossessionem iuris presentandi, sed adquiretam (etiam data existentia iuris patronatus) prorsus destructam, & contemnendam manere, & ad nihilum prodesse contra Ordinarium existentem in lite pro libertate Capellaniæ.

Ab hac iustissima sententia appellat

2 lauit præsentatus. Iudex appellatione non obstante, executioni mandauit, immittendo in possessionem Capellaniæ prouisum ab Ordinario, motus notoria, & constante consuetudine vigente ab immemoriali exequendi sententias super prouisione Capellaniarum, appellatione non obstante; prout ad longum ostensa fuit superius, *art. 1. & 2. quæ sine vilo scrupulo transit.*

3 Pars appellans ab hac sententia vsa fuit recurſu violentiæ, vt suæ appellationi deferri, & reponi Senatus decernat, sed timens consuetudinis constantiam exequendi similes sententias (cui merito per Regium Senatum deferretur, vt in *dict. art. 1. ex n. 8. cum seqq.*) confugit appellans ad extraordinarium modum, fingendo diuersam, & contrariam determinationem sententiæ, asseuerans, illam fuisse latam super articulo deuolutionis (cum absolute fuerit lata pro libertate Capellaniæ esseque liberæ collationis) vt consequi possit decretum violentiæ.

4 Quod facile consequi posset, si eius relatio foret vera, etiam non obstante consuetudine, & ad qualificandam suam malitiam (colludente etiam Agente Dignitatis) decipiendo Senatum Regium, monstrauit aliam sententiam, in alia vacante latam iure deuolutionis, fingens illam latam in hac vacatione, à qua appellasse supponebat.

5 Qua sinistra relatione supposita, Senatus deceptus declarauit, vim facere iudicem non deferendo appellationi ab illa sententia, decreuitque vt deferat, & reponat. Nam si ex facto ius oritur, pariter ex modica facti mutatione ius variatur totum; cuius decretum iustissimum fuit, si enim sententia lata foret ex causa deuolutionis (prout fingebatur) foret nulla ipso iure, tum quia extra acta processus ferrebat, in quibus nec vestigium aliquod reperitur, ex quo causari potuisset deuolutio, de qua nec actum, nec vllum verbum tractatum fuit, ideo sententia, quæ non conuenit actis processibus, nec ex iis iustificari potest, nulla est ipso iure, & notoriè iniusta, *Parif. conf. 54. n. 2. lib. 4. Cæsar. de Graf. decis. 2. de solutionib. Gabr. conf. 28. n. 6. lib. 1. Grassis decis. 13. in fin. de sentent. & re indicat. Rota decis. 689. n. 2. part. 1.*

in recent. & decis. 659 n. 16. part. 2. in recentior. Rota, vt per Marches. an. de commiss. tom. 1. fol. 22. Seraphin. decis. 1261. num. 5. Alexand. Ludouif. decis. 1. n. 4. quæ aliam decisionem allegat, & plurimos ad hoc cumulauit Oliuer. Beltramin. in annotationib. ad Alexand. Ludouif. dict. decis. 1. n. 5. 6. 7. & 8. omnino videndus.

Deinde quia si lata foret ex causa deuolutionis, cum falsa esset, & vti falsa apparet ex actis, pariter nulla foret euidenter, nam sententia lata ex falsa causa, quæ ex actis detegitur falsa, nulla est ipso iure, Felinus in *cap. inter ceteras, num. 5. de re iudicat. Aimon. Craue. conf. 134. in fin. Rota decis. 27. de re iudicat. in antiq. Alexand. Ludouif. decis. 2. numer. 3. & 4. & per Bart. Abbat. Felin. Contard. Surd. conf. 492. num. 4. & conf. 567. numer. 9. lib. 4. tenet Sigismund. Scac. de sentent. & re iudic. glo. 14. quæst. 32. n. 45.*

Ex quo sequebatur; quod à sententia nulla (etiam lata in casu, quo aliàs appellatio non admittitur) iusta est appellatio, & legitima quoad vtrumque effectum, producens ardentata; ad latissime per Nos scripta in *commentariu nostris, de Regia protect. 3. part. c. 9. à princ. & per totum, in exornationem l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudic.*

In tantum, vt huic legitime appellationi resistere non poterat constans consuetudo Tribunalis Abbatialis, non admittentis appellationem super sententiam à sententiis latis super prouisione capellaniarum, cum locum habeat in sententiis validis, rite, & recte latis, non in sententiis nullis, quarum executio à iure negatur, prout ad longum comprobatum remanet, superius, *art. 2. ex num. 20. cum seqq. & vsque ad finem.*

Iuste igitur inde emanauit decretum violentiæ, vt iudex deferat appellationi interposita à sententia deuolutionis lata; quo decreto inserto; sub hac relatione, & suppositione expressa, expedita fuit prouisio Regia, vt huic appellationi iudex deferret, qua intimata, actis visis, & parte citata, ex illis cum non appareret, nec à parte monstraretur talis sententia deuolutionis, nec ab ea appellatio aliqua, quo verificari, & adaptari possit decretum violentiæ ad eam restrictum, ita responsum fuit prouisioni Regiæ; conquesta

questa fuit pars in Senatu petens secundam iussionem, dictam *sobreccarta*, vt iudex primæ obtemperaret, adductis ad hoc in Senatum Regium actis, ex illis recognoscentem iustam responsionem iudicis Ecclesiastici; iuste denegauit complementum sui decreti, & prouisionis, & non esse locum secundæ iussioni, cuius determinatio transiit in rem iudicatam.

Postmodum post longum tempus pars ipsa motu proprio, & absque nouo Senatus Regij interuentu, aut decreto, iterum temerè vtendo dicta prima prouisione violentiæ, sic per Senatum Regium rectè reuocata, & annihilata: comparuit coram iudice Ecclesiastico, illam intimauit, petendo eius complementum, & quod iudex deferat, & reponat, prout in illa continebatur. Cui iniquæ prætensionis Fiscalis Ecclesiasticus se opposuit, allegans temeritatem vrentis præfata prouisione reuocata, in dedecus Regij Tribunalis, & iudicis Ecclesiastici, & petens pro calumnia, grauius multari. Proteruia ductus aduersarius iterum recurrit ad Senatum Regium, simpliciter allegans, omiſsa prædictorum relatione, conqueritur de iudice Ecclesiastico nolente obtemperare prouisioni Regiæ sibi mandanti deferre, & reponere, adductis iterum actis constituto ex eis de falsa, & sinistra relatione partis conquerentis, non venire in statu causam decreuit. Comparuit aduersarius coram iudice Ecclesiastico petens complementum dictæ primæ prouisionis abolitæ, & sic declarare debere.

Interim Fiscalis Ecclesiasticus introduxit articulum admodum ad causam principalem vtilem, & substantialem; nempe declarandam esse sententiam in causa principali latam transisse in rem iudicatam, eo quod pars ab ea appellans nullam in prosecutione suæ appellationis ab ea interposita fecisset diligentiam, nec in Tribunali inferioris petendo apostolos, nec in Tribunali superioris, nec etiam in Senatu Regio, sed omni negligentia per duos annos deferta mansisset appellatio, & sic nulla, & resoluta, ac si initio interposita non fuisset.

Ac insuper ex alio capite etiam opposuit Fiscalis, nullam, & resolutam

tam mansisse præfatam appellationem, eo quod pars appellans intra terminum decem dierum ad appellandum non declarauit iudicem, ad quem, & coram quo signanter volebat illam prosequi, cum multi superiores adfuerint, ad quos possit appellari ab hac Dignitate Abbatiali, vt ex actis hoc probatur.

Intimata parti hac articuli petitione, & introductione Fiscalis Ecclesiastici, vt appellans diligentias in prosecutionem suæ appellationis ostenderet; nihil allegauit fecisse, sed sibi non cucurrisse terminum fatalem, eo quod impeditus fuerat, per recursum ad Regem, tacitè confitens, ad nullas diligentias teneri, ob iustum hoc impedimentum, & eo durante.

Conclusis his duobus articulis; declarauit iudex, sententiam transisse in rem iudicatam, & deberi executioni mandari: in secundo autem articulo tangente complementum primæ prouisionis violentiæ per Senatum Regium abolitæ, multauit partem, eam vrentem, ob temeritatem, & calumniam, (& ob contemptum, & irreuerentiam decreti Regij Senatus translati in rem iudicatam) in viginti milia marabitorum applicata operibus piis. Intimata hac sententia, à re iudicata appellauit, à condemnatione, & multa non appellauit; & fuit declarata transisse in rem iudicatam.

Sua insuper solita proteruia ducta pars iterum, & tertio recurrit ad Senatum Regium, & facta omnium prædictorum relatione, conqueritur de iudice, nolle scilicet illum complere prouisionem Regiam illam primam abolitam, & vt sibi concedatur secunda iussio, hoc est *sobreccarta*, vt iudex eius virtute deferat, & reponat, prout in ea continebatur. Adductis ad Senatum Regium iterum actis, extra ordinem, & per modum insolitum, declarauit Senatus, non venire per ordinem, eo quod non fuit modus cognitus, quo illud primum decretum violentiæ restrictum sententiæ deuolutionis, & ab ea appellatione applicari possit sententiæ latæ, & eius appellationi.

Destituta iam pars suis ineptis remediis, confugit ad illam appellationem à sententia lata per Prouisorem, qua absolute applicauerat ius conferendi

rendi hanc capellaniam Abbatali Dignitati, petens à Senatu illi deferendum, & fore reponendam executionem illius sententiæ factam per iudicem sua appellatione pendente.

Sed hæc vana partis admodum proteruæ prætenſio variis destruitur fundamentis, & primum sit, eius notoria iniustitia, quæ ex actis processus, & ex iis, quæ abundanter monstrauimus, ex articulo 3. vsque decimumquingentesimum inclusiuè, manifestè apparet, nullum sibi, nec eum præsentanti, ius in possessione, nec in proprietate competere, sed potius variis ex causis vtrique resistere absque humana aliqua defensione, umbra, aut subterfugio: nam cum ista appellatio notoriè, & manifestè careat omni iuris fomento, & quocumque vadat, nequeat effectum aliquem sortiri, quia cum sua notoria iniustitia vadit vestita; ideo notorie friuola iudicatur, cui nec ius defert, nec est à iudice deferendum, ad latissime per Nos tradita in tractat. de Regia protect. 3. part. cap. 6. ex num. 35. cum multis seqq.

18 Secundum sit; consuetudo immemorialis vicens in Tribunali Abbatali Compluti Regij exequendi sententias latas super Capellaniarum prouisione, non obstante appellatione, de qua, omnibus iuris modis comprobata, scripta remanet in primo, & secundo art. huius tractat. vbi inanibus contradictionibus oppositis prorsus destructis; responsum præbuimus accuratè: qua igitur consuetudine stante, omnibus Tribunalibus præcisè seruanda, nullam vim facere iudicem Ecclesiasticum exequentem suas sententias in prouisione Capellaniarum latas, declarandum esse à Senatu Regio; alius ostendimus in art. 1. ex n. 7. vsque ad finem: quapropter aduersarius appellans exclusus reperitur à decreto violentiæ obtinendo à Senatu Regio.

19 Tertium & prorsus inuitabile, sit defectus appellationis, qua quoquomodo deficiente, cessat omnino recursus ad Regem per hanc viam violentiæ, qui solummodo destinatus est ad declarandam violentiam, & tollendam ob denegatam delationem appellationi iustæ & legitimæ, interpositæ, & existenti, iuxta magistralem dispositionem, l. 36. tit. 5. lib. 2. Recopi-

lat. ibi: Nos pertenece alçar las fuerças, que los Iuezes Ecclesiasticos hazen en las causas de que conocen, no otorgando las apelaciones: que dellos legitimamente son interpretadas, &c. Igitur legitima appellatio debet adesse, vt delationem consequi valeat, quia quando lex vnum supponit, & illud disponit, non potest verificari dispositio, nisi prius verificetur suppositio, Surdus conf. 150. n. 38. & conf. 430. n. 17. Cephalus conf. 90. num. 51. Roland. à Valle de lucro dotis quæst. 11. n. 17. & conf. 10. num. 14. lib. 4. Scille decis. 160. n. 24. Beccius conf. 53. num. 7. Delatio namque supponit appellationis legitimæ existentiam, quæ si non stat, vel aliquo accidenti, & iuris dispositione resoluatur: deficit subiectum, super quo cadere possit delatio, cum non entis, nullæ sine qualitates, nec qualitas possit esse sine subiecto.

Ex inspectione itaque actorum constabit Senatu Regio notorius, & euidentis defectus appellationis, cum interposita à diffinitiuâ, fuerit resoluta iuris dispositione, transacto anno fatali, nulla facta per appellantem interim diligentia in prosecutionem suæ appellationis, nec coram iudice inferiori, petendo apostolos, & testimonium appellationis ad se præsentandum coram superiori; nec aliter coram isto comparuit, nec partem appellatam citauit ad aliquid agendum attingens prosecutionem, nec per duos fere annos vsus fuit sua appellatione præfata in Tribunali Regio vsque modo, quo iam deserta, & resoluta reperitur, ob transitum duorum annorum à tempore appellationis vsque ad sententiam, qua declarata fuit appellatio deserta, & diffinitiuam transisse in rem iudicatam, ad cuius declarationem cum fuisset citatus appellans, vt ostenderet diligentias ab eo factas in prosecutionem suæ appellationis, nullam ostendit, sed imò potius ad nullam faciendam esse adstrictum, durante recurſu ad Regem (de quo inferius latius agendum erit, ex num. 46.) allegauit.

Quo supposito ex ipsimet actis patenter apparet, appellationem interpositam fuisse resolutam, & sententiam transisse in rem iudicatam, iuxta dispositionem text. in capit. cum sit Romani 5. de appellationib. lib. 6. ibi: iuxta quod,

quod, si is, qui appellauerat, causam appellationis non fuerit prosecutus, tenebit sententia, si post sententiam appellauerit, & à causa sua cecidisse videtur, nec amplius super ipso negotio audiatur appellans: text. in cap. personas, 4. in ordine, de appellat. ibi: Ex tunc iudicio suo super iis, quæ in questione vertuntur, sine contradictione aliqua stare, compellas: text. in l. quoniam nonnulli, ibi: Placuit, vt si intra dies solemnitatibus præstitutos ad faciendam, hæc appellatoris cura defuerit, deserta ab eo pronocatio existimetur, moxque debitum exigatur, C. de appellat. text. in l. fin. §. illud, ibi: Et sententiam contra eum latam in suorum ore durare, & ad effectum perducere, tanquam si ab initio minime fuerit pronocatum, &c. C. de temporibus appellationis. quæ iura, & alia accuratè exornauimus, in tractat. de Regia protect. 3. part. cap. 18. ex num. 87. cum multis seqq. ad quod vide celebres, & magistrales Rotæ decisiones ad litteram adductas infra, ex num. 33. certum est enim, vt qui terminum sibi ad aliquid faciendum præfixum, labi permittit, suo iuri renuntiare intelligitur; Cephalus conf. 201. num. 4. lib. 2. & conf. 202. n. 18. eodem lib. Vestrius in praxi Rom. Curia, lib. 8. c. 4. n. 21. adnot. ad Egidium, num. 108. Cassador. decis. 4. num. 3. de dilationibus.

25 Conſtituto igitur Senatu de euidenti defectu appellationis semel iuris dispositione resolutæ, & ad nihilum redactæ ex inspectione actorum, iuxta determinationem d. l. 36. tit. 5. lib. 2. Recopilat. quæ ad hunc effectum agnoscendi qualitatem, & existentiam appellationis, acta processus ad se perducere iubet, ibi: Y si el Iuez Ecclesiastico no la otorgare, manden traer à las dichas nueſtras Audiencias el proceso Ecclesiastico originalmente, el qual traído sin dilacion lo vean: y si por el les constare, que la apelacion esta legitimamente interpuesta, alçando la fuerça, poruean que el tal Iuez la otorgue, &c. quo casu cum non reperitur, nec subsistat appellatio; Senatus aditus per hanc viam violentiæ præcisè declarabit, nullam violentiam adesse, & causam remittendam Iudici Ecclesiastico, cum deficiat principale, & essentialia fundamentum, hanc causam introducendi in Senatum Regium.

26 Quod & fortius cum maiori ratione procedit, quando iam Senatu

apparet, iudicis Ecclesiastici determinatio ritè facta super eodem articulo desertionis, & translationis sententiæ in rem iudicatam, cui standum est præcisè; interim dum per tres sententias conformes non fuerit reuocata per Iudices Ecclesiasticos, cum prædictæ sententiæ desertionis, & translationis in rem iudicatam effectus non possit suspendi per appellationem ab ea interpositam, qua non obstante, executioni mandari; abunde probatum, & fundatum extat in nostris commentariis de Regia protect. 3. part. cap. 18. à num. 85. cum multis seqq. per plurima iura, & fundamenta.

27 Urget insuper, quoniam appellationi nullæ, aut informiter interpositæ iudex non deferens vim nullam facit, & ita determinat Senatus aditus per viam violentiæ, permittens sententiæ executionem, ex copiose resolutis per Nos in tractat. de Regia protect. 3. part. cap. 9. num. 106. cum multis seqq. Ergo fortius, vbi appellatio iuris dispositione resoluta, & annihilata reperitur, quæ nullum iuris effectum producere potest; ultra sententiæ executionem actualem.

28 Ideoque nullum decretum violentiæ, nullaque prouisio Regia emanata super hac appellatione resoluta potest aliquem sortiri effectum, quin semper possit satisfieri & responderi, nullam existere appellationem, cui possit deferri: cum certum sit de iure, omnia rescripta emanata à superioribus, super appellatione, quæ non stat, aut quæ fuit tacitè, vel expresse resoluta, aut renuntiata; nihil operari, nec effectum sortiri posse; vt in iis terminis, & in aliis variis, & similibus casibus abunde scripsimus in nostris commentariis, de supplicat. ad sanctiss. 2. part. cap. 5. §. 1. ex num. 31. cum seqq. & melius, ex num. 56. vbi plures Doctores in terminis: & similiter, 2. part. cap. 19. ex num. 41. & 2. part. cap. 10. num. 109. & num. 96. recursus cessat, cessante violentiæ causa ob confensum partis, Nos in eodem tractat. 1. part. cap. 13. num. 61.

29 Sed denique, vt sciatur quanta sit vis, virtus, & efficacia desertæ appellationis; illud scitu, & admiratione dignum adnotandum erit; quod si appellatio in se legitima à principio fuerit

fuerit interposita, ita vt ea pendente, executio sententiæ causet attentatam, reuocationi, & répositioni subiectas; si postmodum superueniat ipsius appellationis desertio ob negligentiam appellantis, & transitum anni fatalis; taliter appellatio ipsa amittit vires, & affectum suspendendi executionem sententiæ, vt executio ipsa, quæ à principio, & ante desertionem causauit attentatam, postea vitio attentati purgato, & deleta per desertionem ipsam; conualescit, & firma manet, ac si à principio de iure permilla fuisset, vel appellatio nulla fuisset interposita; ex iuribus adductis, *suprà*, ex num. 23. nam appellatione deficiente, deficit etiam attentatum, quia quod nullum est, nullum producit effectum; iuxta iuris regulam, l. 4. §. *condemnatum*, ff. de re iudic. l. non putauit, §. non quærit, ff. de honor. poss. contra tabul. l. 2. ff. de auctoritat. tutor. l. si aut nullum, C. de legitim. heredib. cap. quod nullum; de regul. iur. in 6. & quia cum per desertionem appellationis, sententia transierit ipso iure in rem iudicatam, hac flante, non curatur de attentato præcedente.

Hanc mirabilem doctrinam iuris fundamentis, & plurimorum Doctorum exornatione pluries in iis terminis canonizauit Rota Romana in pluribus decisionibus, vt videre est in vna Capellania, decis. 492. penes Farinac. in recentiorib. 2. part. fol. mihi 461. quæ à principio ita ait: *Licet possessio capellania capta per Petrum pendente termino ad appellandum à sententia Ordinarij Palentini ad eius fauorem lata, subsecuta Andrea eius aduersarij legitima appellatione fuerit attentata, cap. non solum, de appellat. in 6. & ibi glossa, & priuilegio attentatorum reuocanda, Francus, ibi, num. 6. Seraphinus decis. 1583. num. 1. tamen contrarium concluderunt Domini in presenti casu, &c. executio enim facta pendente appellatione, illa deserta, conualescit, quando executio est directa, vt beneficij controuersi possessionis adeptio, sublata enim appellatione, tollitur suspensio iudicati iam inducta, & executio firma manet; & licet male facta sit, non reuocatur, cum de nouo fieri deberet; & firmato principali, videlicet sententia, firmatur accessorium, quod est ipsa executio post Ioannem Monachum, quem refert Ioannes Andreas, & vtrumque Francus*

in cap. licet, num. 4. versic. Quod autem, de sententia excommunicationis in sexto. Ancharan. in capitul. non solum, num. 7. de appellationib. lib. 5. Milis, verbo, executio facta pendente, Lancelotus de attentat. appellatione pendente, 2. part. cap. 12. ampliat. 1. ex num. 14. & seqq. ad quod facit optime text. à contrario sensu, in l. cum ex causa, ff. de appellationib. quem adducit Monachus, dict. cap. licet, num. 1. versic. Sed quero, in printip. &c. Hactenus de mirabili decisione.

Similem non omnino in eisdem terminis determinauit Rota in decis. 496. inter recollectas per Ludouij. Posthium post tractatum de manutentione, quæ ex num. 1. & 2. ita loquitur: *Et quo ad primam partem, Domini non fuerunt concordēs. Nam contra attentatam adducebatur, quod sententia A.C. transierat. in iudicatum, vt pote lata 5. Decemb. 1617. à quo tempore nihil dicitur actum in prosecutione appellationis, nec vquam prorogata fatalia, quo casu dicitur transisse in iudicatum, l. vltima, Authent. cum seqq. C. de temporibus appellat. fuit dictum in Artens. bonorum, 11. Aprilis præteriti, coram R.P.D. Cavalerio, & sæpè alias: stante autem re iudicata, executio sententiæ, quamuis alias ab initio fuisset attentata propter interpositam appellationem, eâ tamen deserta, conualescit: per desertionem enim appellationis tollitur suspensio iudicati, & executio firma manet, & licet male facta non reuocatur, cum de nouo fieri deberet, & firma sententiæ remaneat, & eius executio; Francus in cap. licet, num. 4. versic. Quid autem: de sententia excommuni. in sexto, Lancelotus de attentatis, 2. part. cap. 2. ampliat. 1. num. 14. & sequentib. & dicit Rota decis. 592. n. 3. part. in recent. &c. Post tantorum Doctorum, & Rotæ decisionum auctoritatem, & magistralem determinationem nihil est quod desiderari possit in articulo desertionis: quibus adde Sigismund. Scac. de appellat. lib. 3. cap. 2. quæst. 15. ex num. 70. cum multis sequent.*

Ex quibus præcisè, & vtiliter infertur, quod si in nostro casu, deficeret consuetudo Tribunalis Abbatialis exequendi sententias in prouisione capellaniarum appellatione non obstante, & appellatio aduersarij fuisset legitima, & causaret executionem attentatam (quod negatur ex traditis *suprà*, artic. 1. & 2.) adhuc ipsa

ipsa executio post detectam appellationis desertionem firma maneret, & conualesceret, ac si nulla appellatio fuisset à principio interposita: & per consequens declarandum fore, nullam violentiam commisisse Iudicem Ecclesiasticum in non deferendo, nec in exequendo suam sententiam, cum per desertionem subsecutam appellatio fuerit redacta ad non appellationem, cui semel resoluta, & annullata nil remanet, quod deferri possit vltra.

Hoc desertionis laqueo suspensus aduersarius, frustra nititur liberari, & dissolui duabus inanibus considerationibus; prima est, quod in declaratione transitus sententiæ in rem iudicatam ob desertionem, non fuerunt seruati quatuor termini à iure requisiti, vt condemnatus ostenderet suas diligencias factas in prosecutione suæ appellationis: ad tradita per Nos in tractat. de Regia prosec. 3. part. cap. 18. ex num. 68. cum seqq.

Cui difficulti multipliciter responderetur, quod in nostro iure multi sunt casus, in quibus omitti valide possint dicti quatuor termini, qui omnes omnino verificantur, & adaptantur casui nostro, de quo agimus, in quo ad effectum declarandi sententiam transisse in rem iudicatam ob transitum anni fatalis; aduersarius fuit citatus, vt ostenderet suas diligencias, nullam exhibuit, nec adhuc allegauit, & adductis actis processus, & accuratè inspectis notoriè constitit iudici, nullam factam fuisse diligentiam in prosecutione appellationis, quo casu iudex non teneretur seruare illos terminos: vt probant in terminis Lancelotus de attentat. 2. part. cap. 12. ampliat. 1. n. 39. & 40. Boër. decis. 206. n. 11. Rot. decis. 1. decis. 14. & decis. 19. de appellat. in nouis. Mohedanus dec. 3. de sentent. & re iudicat. & ita fuisse resolutum coram Achille de Graf. testatur Mandos. in commiss. executoriali, verbo, executoriales, quæst. 1. pro quo elegans adest decisio Rota 22. inter recollectas per Ludouij. Posthium post tractat. de manutentione. quæ ex num. 1. sic loquitur in hæc: *Veritas est, quod quando petitur executio rei iudicata, qua prouenit ob non interpositam appellationem, vel ob appellationem desertam, debeant seruari quatuor termini ad euitandam pronuntiationem*

super prædictis, scilicet, ad docendum de appellatione, & eius legitima prosecutione, primo pro prima, item pro secunda, item pro tertia, & denique pro quarta dilacione, Vestrius in praxi, lib. 8. c. vltimo, num. 8.

Sed huiusmodi conclusio fallit, si ex actis iudici constat de non legitima appellatione, vel de eius legitima prosecutione neglecta, quia tunc non est opus alia legitima seruatione terminorum, &c. hactenus de dicta decisione, vbi allegantur ad hoc plures Doctores, & Rotæ decisiones.

Idem probat Ludouij. Posth. in tract. de manutentione. obseruation. 12. ex num. 155. in hæc: *Nec etiam esset necessaria citatio, quando appellatio esset deserta, & iudex de hoc esset certus; Rota decis. 25. de appellation. in nouis. Rota diuersor. decis. 300. num. 3. part. 2. Seraphinus decis. 565. num. 5. Rota coram Cardin. Blanchet. Taurinensis capellania, apud Marchesam. de commiss. dict. part. 2. fol. 158. Coccinus de cis. 130. num. 3. & in dict. Perusina Bonorum, post tract. decis. 22. n. 2. &c.*

Et tunc præcipuè dicitur notoriè constare ex actis, de non prosecutione appellationis, quando illis visis apparet, non fuisse petitos apostolos per appellantem à iudice inferiori, vt in iis terminis ad excusandos terminos prosequitur Rota in d. decis. 22. ex num. 2. post tractatum de manutentione. in hæc: *Sed huiusmodi conclusio fallit, si ex actis iudici constat de non legitima prosecutione appellationis, quia tunc non est opus alia legitima obseruatione terminorum, &c. Sequitur, & facit in hæc: In casu autem, de quo agitur, constat ex actis, apostolos non fuisse petitos, & appellationem nullius fuisse momenti, Rota decis. 46. de appellationib. in nouissim. Lancelot. de attent. part. 2. cap. 12. limitat. 50. num. 195. & seqq. versic. 6. causa huiusmodi autem negatiua probatur ex ipsa inspectione processus, Milis in repert. in verbo, Processus, appellat. &c. & sunt apostoli de substantia appellationis, & pars illius, Rota decis. 50. num. 3. de appellationib. in nouissim. Lancelot. de attentat. cap. 12. limit. 50. num. 202. Surd. cons. 228. num. 4. volum. 2. Cumque ex inspectione ipsius processus non reperiantur petiti, satis ex hoc probatur negatiua non petitionum, cum sit coarctata ad processum ipsum, Alexand. cons. 123. n. 23. lib. 4. Varius de nullitat. tit. à quo, & quibus modis, num. 12. & seqq.*

seqq. *Milis in verb. sententia, à qua non est appellatum, circa principium &c.* Ludoui. Posth. *de manutent. obseruat.* 12. num. 155. & 156. ibi: *Vt si constat ex processu de appellatione, & non reperirentur in eisdem actis petiti apostoli; Coccius dict. decis. Perusina bonorum, num. 2. & 3. &c.* Atque ideo cum ex horum litis actuum accurata inspectione iudex certus fuerit, apostolos appellationis non fuisse postulatos; securè potuit omittere prædictos quatuor terminos: *Rotæ decis. 333. n. 3. in posthum. Farinacij tom. 2.*

41 Pariter etiam omitti possunt illi quatuor termini requisiti, quando sententia lata in negotio principali, aliquo iuris privilegio, statuto, vel consuetudine, potest exequi pendente appellatione, & cum effectu executioni fuit tradita: nam si postea superueniat desertio appellationis, ad eius pronuntiationem peruenitur absque quatuor terminorum obseruatione, vt pluries determinauit Rota; sicuti apparet ex *dec. 438. ex n. 14. inter recolletas per Postium post tract. de manutentio.* ibi: *Nec subsistit, quod ante executionem sententia essent seruandi quatuor termini, ad docendum de appellatione. Quia placuit responsio; quod cum à sententia A. C. uti in mero possessorio lata per Egidianam, lib. 16. c. 2. denegatur appellatione, executio illius vigore, retardanda non erat; vt post Paris. conf. 208. n. 23. libr. 1. cum aliis allegatis tenuit Rota dec. 173. p. 1. recent.* & per alias Rotæ decisiones, idem obseruat Ludoui. Posth. *de manutent. obseruatio.* 12. n. 153. & 154.

42 Quæ doctrina, & liminatio de plano verificatur in casu, de quo agimus; in quo executio sententiæ permissa fuit stante consuetudine legitimè introducta in Tribunali Abbatiali exequendi sententia lata in prouisione capellaniarum non obstante appellatione; quo casu dicti termini seruari non debent; postea ascendo ad actualem executionem subsequuta desertione.

43 Deinde adnotandum erit, quod dicti quatuor termini tunc dumtaxat obseruantur, Quando tractatur de exequenda sententia, quæ ob desertionem appellationis transitum fecit in rem iudicatam; secus quando solum agitur de declaranda desertione, & transitu in rem iudicatam, vt est vi-

dere per Ludoui. Posth. *de manutentio. obseru.* 12. ex n. 149. *Rotam dec. 22. n. 1. & dec. 438. num. 14.* inter recolletas per ipsum Posthium, prout contingit in casu præsentis, in quo dumtaxat actum fuit de declaranda desertione appellationis, & transitu sententiæ in rem iudicatam: atque denique in hac materia desertionis, regula est constans, quod quando ex actis processus manifestè constat, de desertione appellationis, nullo modo attenditur, nec curatur de malè gesto processu, nec de eius defectibus; vt expresse probant plurimi DD. & duæ Rotæ decisiones ad literam adductæ superius, *ex num. 33. cum seqq. vers. Hanc mirabilem doctrinam iuris fundamentis. &c.* quæ firmiter hoc tenent.

45 Supra dictis addi potest, quod cum aduersarius fuisset citatus ad docendum diligentias à se factas in prosecutione appellationis, non solum nullam ostendit, nec allegauit; sed imo dixit ad diligentias non teneri, quia sibi non poterat currere fatale tempus ob impedimentum pendens recursus ad Cancellariam; ex quo virtualiter factus fuit nullam diligentiam fecisse, cum dixerit se ad nullam teneri; ideo frustratorium erat alios illi terminos ad docendum assignare; quia frustra expectatur id, cuius euentus nullius est effectus, & frustratorius actus abhorret lex, vt vulgare est.

46 Secunda consideratio, qua aduersarius nititur, ad effugiendam desertionem suæ appellationis; non minus frustratoria est alia præcedenti: allegauit etenim citatus, sibi non potuisse currere tempus fatalium, ob impedimentum recursus ad Regem per viam violentiæ in hac causa sapius intentati, nostras ad idem allegans doctrinas, quæ quidem regulariter, & prout iacent veræ sunt in se, sed non adaptabiles casui nostro.

47 Primò, quia falsum est, & contra facti processus veritatem, asserere tale impedimentum ob recursus pendentiam, per totum etenim illud tempus ab appellationis emissionem, vsque ad sententiam latam super desertione, nullo modo tractatum fuit, nec mota aliqua controuersia super præfata appellatione, nec in Regio Senatu per viam violentiæ, nec in alio

alio quouis Tribunali Ecclesiastico, sed intacta semper remansit dicta appellatio, immobilis, & vndique derelicta, 48 & prorsus per appellansem oblita, & licet vsus fuerit recursu ad Regem, non quidem virtute dictæ appellationis, sed aliam diuersam fingens, & contrariam sententiam turpiter, & inaniter profecutus fuit recursum, sibi iustissime bis, & ter denegatum à Senatu Regio, vt est videre superius, *hoc cap. ex n. 2.* quo supposito, suppositio recursus pendens falsa est, & contra omnem facti veritatem.

49 Tunc enim suspenditur terminus appositus rei, quando super ipsa oritur controuersia ob istud impedimentum: ex abundè per Nos traditis in tractat. de protection. Regia, 1. part. c. 7. ex num. 75. cum multis sequent. at super ista appellatione (de qua hodie agitur) nulla hæctenus fuit orta controuersia, nec adhibitus recursus vnquam, vt ex actis manifestè patet. Sed recursus adhibitus fuit super rebus omnino diuersis, separatis, & nullo modo tangentibus dictam appellationem, vt est videre sursum ex numer. 2. cum seqq. ergo terminus fatalis ad eius prosecutionem appositus suspendi non potuit, cum omne cessauerit impedimentum.

50 Secundo responderetur, quod tunc articulus motus super re, habet effectum suspendendi terminum ipsi rei appositum; quando sit in sui iustificatione probabilis: at si fuerit improbabilis, seu calumniosus, & vitiosus, prorsus caret effectu suspendendi terminum rei appositum, vt plurimi probant Doctores, quos allegat, & sequitur Giurba *decis. 110. ex num. 6.* Nos in tractat. de retention. bullar. 1. part. cap. 15. ex n. 23. & sequentibus.

51 At recursus intentatus per aduersarium non solum fuit improbabilis, vitiosus, & calumniosus: sed prorsus falsus, & fictus contra verum factum processus illius, & sententiæ substantiâ mutatâ; vt supra *ex num. 2.* & ita per Senatum aduersarius bis, & ter fuit repulsus; ergo nullo modo poterat suspendere terminum anni fatalis.

52 Tertio, & vltimo responderetur, quod dato casu, quod recursus ad Senatum Regium interuenisset iustè, & vtiliter; adhuc impedimentum recursus quomodocumque illud admittere

velimus, non consumpsit, nec attigit annum fatalem; nam etiam deducto omni tempore, quo nequiter, & frustratorie pars aduersa detulit litem ad Senatum Regium, & à quo fuit semper repulsus, remanent terdecim menses, cum dimidio: à die etenim appellationis, vsque ad diem, quo lata fuit sententia desertionis, viginti menses transferunt, & quatuor dies; è quibus deducto tempore recursuum inanium, remanet terdecim menses, cum dimidio; quibus causata fuit desertio appellationis, cum à tempore appellationis nulla fuerit facta diligentia super ea in nullo Tribunali, vt dictum est: nam ex toto prædicto tempore transacto, nullum aliud tollitur, quam limitatè tempus, quo durauit impedimentum dumtaxat, & non amplius; ita vt impedimento cessante, & sublato de medio, tempus currat, & coniungatur cum tempore antecedente, non impedito; vt in iis terminis docuimus in nostris commentariis de Regia protection. 1. part. capit. 7. n. 74. cum sequent. & in tractat. de supplication. ad sanctissim. 1. part. capitul. 15. num. 8. & 17. & n. 20. & 22. plenè Romanus in *conf. 443. in princip. Calderin. conf. 210. alias 4. de appellation. Gemina. conf. 42. num. 10.* plura per Roman. *conf. 496. num. 9.* Et hoc tempus recursus quantum fuerit; & quantum durauerit eius impedimentum, euidentis est, & patens ex actis processus, ex quo legitimè probatur; vt in iis terminis adnotauimus in tractat. de Regia protection. 1. part. c. 7. ex n. 73.

54 Quibus omnibus sic suppositis, & cunctis difficultatibus sublatis; clara, & euidentis remanet appellationis desertio, notorie patens ex actis, & eorum inspectione; cum in eius prosecutione nullam vnquam aduersarius appellans adhibuerit diligentiam, nec coram iudice à quo, nec coram Senatu Regio, cuius appellationis virtute, nullum recursum intentauit per viam violentiæ vsque modo transactis duobus annis; quando iam ipsa appellatio stat sublata, resoluta, & extincta per subsecutam deuolutionem, & iudicis declarationem transitus sententiæ in rem iudicatam, quo tempore, non existente iam appellationis vestigio; impossibile est, vt eius virtute

virtute possit recurri ad Senatum per viam violentiæ, nec tali vti remedio omnino inutili, & inani, cum appellationis delatio non possit cadere super appellatione, quæ non stat, sed est à iure resoluta, prout à principio huius articuli latius manet comprobatum.

55 Pro coronide non omittamus aliqua, quæ ociosè, vitiosèque attingit aduersarius, asseuerans pro excusanda desertione, quod omnia gesta per inferiorem essent nulla, & attentata, cum fuerint gesta pendente recurso ad Regem, quo tempore Iudex Ecclesiasticus non poterat in causa procedere, sed conuiescere debebat.

56 Hæc propositio falsa est, tam respectu facti, quam respectu iuris: respectu facti, quia illo tempore, quo processum fuit ad iudicium desertionis, nullus articulus erat pendens in Senatu per viam violentiæ, sed potius omnes, qui nequiter per aduersarium adducti fuerunt, decretis repulsionis extincti erant, vt ex actis processus clare patent: ex quibus etiam decretis acta fuerunt remissa Iudici Ecclesiastico, vt libere

in causa procederet, iuxta determinationem l. 36. tit. 5. lib. 2. Recopilat. & quæ in eius exornationem adduximus abunde in nostris commentariis, de Regia, protect. 1. part. cap. 7. per tot.

57 Respectu vero iuris, falsa detegitur dicta propositio, nam etiam supposita recursum existentia in Senatu Regio, Iudex Ecclesiasticus non impeditur interim procedere, nec eius processus causat nullitatem, nec attentata; prout latissimè post longam disputationem, validissimæque fundamenta probauimus in tractat. de Regia protection. 1. part. cap. 7. ex num. 1. usque ad n. 58. omnino videnda.

58 Tandem aduertendum, quod licet aduersarius appellauerit à sententia desertionis, & transitus in rem iudicatam, eius virtute ad Senatum non recurrit per viam violentiæ: & quando recurreret, non posset obtinere decretum vim fieri, cum in eius sententiæ executione nullam vim faciat; non etenim admittit appellatione: prout late disputantes post plurima iura, & Doctores resoluimus in dict. tract. de Regia protectio. 3. part. cap. 18. ex n. 85. cum multis seqq.

INDEX

Copiosissimus Rerum, & Verborum, quæ in hoc Tractatu de Libertate Beneficiorum, & Capellaniarum recuperanda, & de quasi-possessione præsentandi subuertenda continentur.

A. Articulum; N. Numerum marginalem; P. Paginam denotat.

- A
APPELLATIO sententia lata super prouisione beneficii simplicis legitima est, quoad vtrumque effectum, art. 1. n. 7. p. 2
 Nisi adsit consuetudo in tribunali Ecclesiastico executionem sententiæ admittens, appellatione non obstante, ibid. n. 8. ibid.
 Appellatio est de ordinariis iudicij, ad quam attenditur consuetudo iudicis à quo, art. 1. n. 13. p. 3
 Constitutione Synodali potest tolli appellatio suspensiuam in beneficiis simplicibus, ibid. n. 17. ibid.
 Idem est non allegare, quod allegare, & non probare, d. art. 1. n. 23. & 24. p. 4
 Actus iudicialis ad introducendam consuetudinem non requiruntur, sed extraiudiciales sufficiunt, art. 2. ex n. 2. cum seqq. p. 6
 Actus consuetudini contrarij, si possunt attribui alteri causæ, non præiudicant consuetudini, d. a. 2. n. 24. & 25. p. 8 & 9
 Appellatio legitima à iudice procedente, tempore quo debebat conuiescere, d. a. 2. n. 38. & 39. p. 10. & 11.
 Ademptio eius, quod in dispositione non continetur, nihil operatur, ibid. n. 43. p. 11
 Attentati sententia exequitur appellatione non obstante, ibid. n. 44. & 45. ibid.
 Accumulationis articulo pendente alterius litis sententia lata nulla est, admittens appellationem, d. art. 2. n. 59. p. 12
 Et quo decreti genere tunc vtitur Senatus Regius, ibid. n. 50. & 51. ibid. & p. 13
 Contra actionem nondum præscriptio cadere non potest, Salgado Tom. III. p. 21
 Alienatio rei Ecclesiæ minus solemniter facta, si per 30. vel 40. annos pacifice possideatur, præsumitur beneplacitum S. A. interuenisse, art. 11. n. 3. p. 36
 Sed ista præsumptio solum durat interim, quod de contrario non appareat ex instrumenti inspectione, ibid. n. 4. cum seqq. ibid.
 Actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente, actus corrumpitur, art. 12. n. 5. & 6. p. 48. & 49
 Si ex admissione præsentationum facta per ordinarium induceretur consensus ad nouiter creandum ius patronatus: multæ Rotæ decisiones, & Doctorum opiniones communes subuertentur, a. 13. ex n. 2. cum multis seqq. p. 50
 Actus præsentandi, qui non sortitus est effectum ad nihil attenditur, nec prodest, art. 5. n. 8. p. 28
 Actus præsentationis, qui dederunt causam liti, non sunt in consideratione ad quasi possessionem adquirendam, d. art. 5. n. 9. p. 29
 Appellatio vti nulla soluitur, si appellans intra decem dies non declaret iudicem ad quem appellat, art. 16. n. 13. p. 65
 Appellatio friuola est, constituta de notoria iniustitia appellantis, art. 16. n. 16. & 17. ibid. & 66
 Appellatione deficiente, ob quomodolibet resoluta, cessat recursus ad Regem, art. 16. n. 19. & seqq. p. 66
 Appellatio deserta ob non factam diligentiam in eius prosecutione resoluitur, art. 16. 22. ibid.
 Appellationis qualitas, & legitimitas constare debet Senatui ex actorum inspectione, ibid. n. 25. p. 67
 A sententia declarata deserta appellatio non causat attentata, ibid. n. 26. ibid.
 g Appella

Index Rerum,

Appellationi nullæ aut informiter interpositæ iudex non defferes vim nullam facit, *ibid.* n. 27. *ibid.*
Rescripta emanata à superioribus super appellatione, quæ non extat, vel fuit tacite, vel expresse resoluta, nihil operantur, d. art. 16. n. 28. & 29. *ibid.*

Appellatione pendente executio attentata, & nulla conualescit subsecuta postea appellationis desertione, ac si ab initio interposita non fuisset, d. art. 16. n. 30. *ibid.*

Appellatione deficiente, deficit attentatum, quia quod nullum est, nullum producit effectum, *ibid.* n. 31. p. 68

Tunc præcipuè constare notorie dicitur de non prosecutione appellationis, & de eius desertione quando ex actis non apparet, petitos fuisse Apostolos, *ib.* n. 40.

Sententia si aliqua iuris dispositione potest exequi appellatione pendente, hac postea deserta termini non seruantur, n. 41. & 42. *ibid.*

B

Beneficium esse iuris patronatus, & liberæ collationis simul, contraria sunt, quæ non compatiuntur, art. 7. n. 11. & seqq. p. 33

Iuris patronatus impedimento sublatobeneficium recuperat libertatem ipso iure, *ibid.* n. 12. *ibid.*

Beneficium ex suo origine creatum in libertate, non potest postea prælati iuri patronatus subiicere, art. 9. n. 14. 15. & 16. p. 39

C

Consuetudo exequendi sententias in prouisione capellaniarum, non causat attentata, a. 16. n. 18. p. 66

Consuetudini exequendi sententias super prouisione capellaniarum, assistit præsumptio iuris. art. 1. n. 8. & 9. p. 2

De consuetudine exequendi sententias, si constat tribunali Regio, vim non fieri declaratur, *ibid.* n. 10. p. 3

Consuetudo potest introducere, vt sententia in casu non priuilegiato possit exequi, appellatione non obstante, *ibid.* n. 11. *ibid.*

Consuetudo exequendi sententias eius tribunalis, quo feruntur attentanda, d. art. 1. n. 12. *ibid.*

Appellatio est de ordinariis iudi-

cij ad quam attenditur consuetudo iudicis inferioris, à quo interponitur, d. art. 1. n. 13. *ibid.*

De consuetudine ad statutum valet argumentum, cum ad paria procedant, *ibid.* n. 14. *ibid.*

Et quantum ad effectum non differt ab statuto, *ibid.* n. 15. *ibid.*

Consuetudo fortior est statuto, d. art. 1. n. 8. & 9. p. 2

Consuetudo tribunalis Abbatialis exequendi sententias latas super prouisione capellaniarum, constans est, & exuberanter probata, *ibid.* n. 18. *ibid.*

Et consuetudine attentata Plurimis in causis delatis ad Senatium Regium vim non fieri, fuit decretum, d. art. 1. n. 19. *ibid.*

Officialibus eiusdem tribunalis attestantibus de consuetudine, multum defertur, *ibid.* n. 20. *ibid.*

Testibus etiam extraneis attestantibus de consuetudine alicuius tribunalis fides datur, *ibid.* n. 21. *ib.*

Notariis eiusdem tribunalis attestantibus de eius consuetudine magna fides datur, d. art. 1. n. 22. *ib.*

Consuetudinem contradicens, & nihil probans succumbit, *ibid.* n. 24. & 25. p. 4

Consuetudinem confitens in vna causa, & in altera negans, non auditur, d. art. 1. n. 25. *ibid.*

Casus in quo senat. Regius defferens consuetudini tribunalis Abbatialis, vim non fieri declarauit, refertur, n. 26. *ibid.*

Consuetudo exequendi sententias super capellaniis latas, concludenter probanda est, art. 2. n. 1. p. 6

Actus positiuos inductiuos consuetudinis debere fieri in contradictorio iudicio, qui autumantur, d. art. 2. n. 2. *ibid.*

Horum Doctorum opinio est communiter reprobata, *ibid.* n. 3. *ibid.*

Ad consuetudinem introducendam non requiruntur actus iudiciales in contradictorio iudicio, *ibid.* n. 4. & 5. p. 7

Actus positiuus ad introductionem consuetudinis exequendi sententias, iudiciales sunt, d. art. 2. n. 6. *ibid.*

Decreta violentiæ an opponantur consuetudini exequendi sententias, n. 7. & 8. d. art. 2. *ibid.*

Ad consuetudinem introducendam in

& Verborum.

in aliquo tribunali, actus positiuus eiusdem tribunalis requiruntur, *ibid.* n. 9. *ibid.*

Ad consuetudinem interrumpendam, actus contrarij eiusdem tribunalis requiruntur, d. art. 2. n. 10. *ibid.*

Et per contrarium consensum consuetudinem introducentis, *ibid.* n. 11. *ibid.*

Consuetudo semel formata non tollitur, nisi eodem modo contrario, quo fuit creata, *ibid.* n. 12. *ibid.*

Et cum eiusdem contrariis requisitis, *ibid.* n. 13. & 14. *ibid.*

Consuetudinem interrumpendi decreta violentiæ non sunt capacia, d. art. 2. n. 15. & 16. p. 8

Tribunali Regio, si non constat ex processu delato, de consuetudine exequendi sententias, legitime vim fieri decernit, absque læsione consuetudinis, *ibid.* n. 17. & 18. *ibid.*

De consuetudine si constitit tribunali Regio, decreta violentiæ emanata non attribuuntur defectui consuetudinis, d. art. 2. n. 19. *ibid.*

Sed defectui substantiali actorum impediendi executionem, etiam in casibus alijs priuilegiatis, *ibid.* n. 20. & 21. *ibid.*

Consuetudo exequendi sententias appellatione non obstante, intelligitur de sententijs validis, non de nullis, *ibid.* n. 23. *ibid.*

Actus difformes, si non sunt inter se incompatibiles, consuetudinis cursum non impediunt, d. art. 2. n. 24. *ibid.*

Actus consuetudini contrarij, si possunt attribui alteri causæ, non præiudicant consuetudini, *ibid.* n. 25. *ibid.*

Consuetudo semel legitime formata, non interruptitur per sententiam contrariam illius dispositioni, *ibid.* n. 26. *ibid.*

Decretum violentiæ latum constituto de consuetudine, ergo consuetudo reprobat, non valet argumentum, *ibid.* n. 27. *ibid.*

Varij sunt casus, ex quibus potest variari dispositio legis, & consuetudinis permittentis executionem sententiæ, d. art. 2. n. 28. & 29. *ibid.*

Salgado Tom. III.

De consuetudine exequendi sententias non constituisse senatui in casibus, quibus vim fieri decreuit ostenditur, *ibid.* ex n. 34. p. 10.

Consuetudo consistit in facto, quæ non præsumitur, nisi probetur, d. art. 2. n. 35. & 36. *ibid.*

Decreta violentiæ lata propter nullitatem processus conformia sunt consuetudini, pariter tunc neganti executionem sententiæ, *ibid.* n. 37. & 40. *ibid.* & 11

Casus sententiæ nullæ non includuntur in consuetudine sicut nec in decretis violentiæ, quæ ideo non opponuntur consuetudini, art. 2. n. 14. & 41. & 42. p. 11

Consuetudo exequendi sententias si non constat superiori cognoscenti de appellatione iuste, super attentatis declarat, *ibid.* n. 44. *ibid.*

Pro consuetudine exequendi sententias super capellaniis latas in tribunali Abbatiali, vltimus stat status, d. art. 2. n. 48. & 52. p. 12. & 13.

Actus positiuus contra consuetudinem contineri debent intra suos terminos, illos non egrediendo, *ibid.* n. 53. & 54. p. 13

Consuetudo est stricti iuris, in qua nihil suppleri debet vltra obseruantiam, art. 2. n. 55. *ibid.*

Consuetudine contraria, qui se iuuat non in genere, sed in specie illam probare tenetur, d. art. 2. n. 56. p. 14.

Consuetudo non potest trahi de vno ad alium casum, n. 57. *ibid.*

Pro consuetudine probata præsumit lex, ex iusta, & legitima causa fuisse introductam n. 59. & 60. *ibid.*

Consuetudo exequendi sententias latas super prouisione capellaniarum, est laudabilis, d. art. 2. n. 61. & 62. *ibid.*

Consuetudinem vnus tribunalis confitens pars in vna lite, an sibi præiudicet in alia inter diuersas partes, *ibid.* n. 62. p. 15

Confessio partis expressa, & non tacite inducta ex aliquo actu, sibi præiudicat in alio iudicio, *ibid.* n. 64. *ibid.*

Confessio partis facta principaliter, & non incidenter in vno iudicio sibi præiudicat in alio d. art. 2. num. 65. *ibid.*

g 2 Confessio

Index Rerum,

Confessio partis in vno iudicio si ad aliud trahatur ad eundem finem, & non ad diuersum sibi præiudicat, n.66. *ibid.*

Confessio partis facta per libellum in vno iudicio prodest etiam absentibus, *ibid.* n.67. *ibid.*

Confessio partis iis, quæ non dependent à sola sua voluntate, sibi non præiudicat, *ibid.* num. 68. & 69. *ibid.* & 16.

Confessio inter prohibitos dispendere præiudicat concurrentibus adminiculis, d. art. 2. n. 70. & 71. p. 16. Indignum est prouidi, quod semel confitendo desiderauit, iterum impugnare, n.72. *ibid.*

Clausulæ foundationis Capellanæ inferuntur, art. 3. n. 12. & 13. p. 19

Confessio prælati attestantis aliquod beneficium esse iuris patronatus, & ad aliquem pertinere, nec sibi, nec libertati beneficij præiudicat, art. 9. n. 13. p. 39.

Si confessio emanauit absque causæ cognitione, *ibid.* num. 14. & 15. *ibid.*

Consensus, qui deducitur ex aliquo actu ad illud se restringit, & illud non egreditur, art. 13. n. 24. p. 52

Consensus præstitus ab Ordinario, ad ius præsentandi, nequit extendi ad ius patronatus, *ibid.* num. 15. *ibid.*

Confessio Ordinarij affirmantis, aliquod beneficium esse iuris patronatus, non præiudicat libertati beneficij, art. 14. n. 11. p. 56

Causa sublata tollitur effectus, art. 15. n. 3. & 4. p. 59.

Causa secunda nihil prodest, nisi in quantum vim, & robur recipit à prima, d. art. 15. *ibid.*

Omne ius potentius est in causa, quam in causato, *ibid.* n. 5. *ibid.*

Ius præsentandi ad beneficium procedens à causa, & radice infecta, nihil prodesse potest, d. art. 15. n. 6. *ibid.*

Consuetudine exequendi sententias existente executio lata est, art. 16. num. 2. p. 59.

Decreta violentiæ non sunt capacia interrumpendi consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici, art. 2. n. 15. & 16. p. 8.

Decreta violentiæ lata ob nullitatem

sententiæ non opponuntur consuetudini, quæ pariter non permittit executionem sententiæ nullæ, *ibid.* num. 22. & 23. *ibid.*

Quatuor decreta violentiæ inferuntur, in quibus vim fecisse iudicem exequentem suas sententias, decreuit Senatus, vt appareat ex causa nullitarum fuisse lata, art. 2. n. 30. vsque ad num. 33. p. 9. & 10.

Decretum violentiæ latum ob nullitatem sententiæ, comparitur cum consuetudine, pariter tunc denegante executionem illius, *ibid.* n. 40. & 37. p. 10. & 11.

Dispositio omnis de mundo, siue legis, siue hominis loquens de actu exequendo, intelligitur de valido, & non de nullo, dict. art. 2. n. 41. & seqq. p. 11.

Decreta violentia prolata in casibus nullitatis processuum, solum in eisdem interrumpere consuetudinem, si illos comprehenderet, *ibid.* n. 53. p. 13

Deuolutio capellanæ non causatur, si præsentatus, alias incapax dispensationem ostendat, art. 7. n. 25. p. 34.

Dispositio quælibet sub causa, quæ creditur, vera resoluitur, & annullatur apparente falsa ex defectu consensus, art. 9. n. 17. p. 39

Decretum violentiæ, quod non conuenit actis processus, non obtemperatur, art. 16. n. 10. p. 64

Et secunda iussio denegatur in Senatu Regio, *ibid.*

Delatio supponit appellationis legitimæ existentiam, qua deficiente deficit subiectum, super quo cadere possit, art. 16. n. 21. p. 66

Quando ex actis processus notorie constat de desertione appellationis non curatur de malè gesto, & male fulminato processu, art. 16. num. 44.

Constito in Senatu de appellationis desertione ex actorum inspectione, nihil super eius desertione decernere potest. Cum fuerit resoluta, & annullata, *ibid.* n. 54. & seqq.

A desertionis sententia, & transitus in rem iudicatam appellatio caret effectu suspensiuo, art. 16. num. 58.

Error

& Verborum.

Error plurimorum attribuentium indistinctæ, & promiscue robur quasipossessionibus iuris præsentandi, adnotatur, art. 4. n. 2. & seqq. p. 24.

Enuntiatiuæ iuris præsentandi emanatæ à capellanis visitatis, & non à visitatore ipso, nihil probant, art. 9. n. 6. p. 38.

Enuntiatiuæ emanatæ ab habentibus interesse nihil probant: *ibid.* n. 7. *ibid.*

Enuntiatiuæ nihil probant, quoties de enuntiato contingit controuertit, d. art. 9. n. 8. *ibid.*

Ius patronatus in aliquo instrumento enuntiatum, non probatur, postquam de ipso patronatu oritur controuersia, n. 9. & 10. d. art. 9. *ibid.*

Maximè si controuertitur enuntiatum cum eo, qui non inuenit in instrumento enuntianti, *ibid.* n. 11. *ibid.*

Enuntiatiua instrumentorum nihil probat in quacumque materia, quoties de enuntiato principaliter controuertitur, d. art. 9. n. 10. *ibid.*

Error, & falsa causa respiciens ipsam rem impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes iuris effectus tam in petitorio, quam in possessorio summarissimo, art. 21. n. 4. & seqq. p. 48.

Executio pendente appellatione nulla, & attentata conualescit subsicura postmodum appellationis desertione, ac si ab initio interposita non fuerit, art. 16. n. 30. & seqq. p. 67.

Fingens diuersam sententiam mutando eius substantiam decipit Senatum Regium, art. 16. n. 3. & cum seqq. p. 59.

Frustra expectatur id, cuius euentus, nullius est effectus, art. 6. n. 45. p. 69

Iudicium possessorium mouetur inter ipsos præsentantes ad beneficij vacationem, cum inter ipsos de quasipossessione contendatur. art. 14. n. 1. & 2. p. 55.

In iudicio possessorio inter præsentantes moto leuius requiruntur probationes, d. art. 14. n. 3. *ibid.*

Iudicium, quo assistit Ordinarius,

negans existentiam iuris patronatus proprietatis est, *ibid.* n. 4. *ibid.*

Super iuris patronatus existentia probationis requiruntur exactæ, nulla attentata quasipossessione præsentandi, art. 14. n. 7. p. 56

Institutio beneficij denegatur præsentato ob quemlibet defectum quasipossessionis præsentantis, art. 15. n. 10. 11. & 12. & n. 13. p. 60.

Clausula foundationis huius capellanæ inferitur. art. 10. n. 16. p. 42

Ius patronatus hæreditarium esse, & gentilitium, contraria sunt, d. art. 10. n. 17. *ibid.*

Ius patronatus non ortum à principio foundationis, hæres fundatoris consequi nequit, cum non reperiatur in hæreditate, *ibid.* n. 19. *ibid.*

Ius patronatus hæreditarium prætendens hæres, non deducens, nec probans qualitatem hæredis succumbit, d. art. 10. n. 20. *ibid.*

Ius patronatus hæreditarium prætendens consanguineus proximior tanquam gentilitium, non potest obtinere, *ibid.* n. 22. p. 43

Ius utile, & efficax habens, quo omisso, erit ex alio inutili, nec ex isto tanquam inutili, nec ex altero utili, quod non deduxit, potest obtinere, *ibid.* n. 23. 24. 25. & n. 26. *ibid.*

Ad ius patronatus agens hæreditarium tanquam gentilitium ex causa proximitatis fundatori, nec potest obtinere in hæreditario, si qualitate hæredis usus non fuit, nec ex qualitate consanguinitatis, quia gentilitium deficit, d. art. 10. n. 27. *ibid.*

Ius patronatus hæreditarium ex obseruantia præsentandi per consanguineos proximiores, præsumitur gentilitium, art. 11. n. 1. p. 44

Si ex foundationis tenore appareat, esse hæreditarium, ad ipsam qualitatem reducitur, plurimis præsentationibus contrariis non obstantibus, *ibid.* n. 2. *ibid.*

Vel etiam e contra *ibid.*

Ius patronatus, quam plurimis annis possessum à consanguineis tanquam gentilitium, constituto ex instrumento foundationis esse hæreditarium, pluries reducit Rota ad suam qualitatem primæuam, d. art. 11. n. 8. p. 45.

Index Rerum,

Ius patronatus si est hæreditarium, nunquam alius tanquam consanguineus admittitur, *ibid.* n. 9. 10. & 11. *ibid.* & 46

Ius patronatus gentilitium possessum tanquam hæreditarium, constituto de fundatione esse gentilitium, quasi possessionem contrariam Rota contemnit, *d. art.* 11. n. 12. 13. & 14. p. 46.

Ad ius patronatus acquirendum, cum fundatione requiritur consensus Ordinarij, sine quo capellania cum libertate creatur. *art.* 13. n. 1. p. 50

Infecta primitiua, infecta censentur deriuatiua. *art.* 15. ex n. 8. & ex n. 2. cum seqq. p. 59. & 60

Consensus Ordinarij, ad creandum ius patronatus, an tacite inducatur ex admissione præsentationum. *art.* 13. n. 2. & seqq. p. 50

Et induci, qui tenuerunt, *ibid.* n. 3. *ibid.*

Si ex admissione præsentationum induceretur consensus Ordinarij, ad nouiter creandum ius patronatus, multæ Rotæ decisiones, & communiter Doctorem opiniones sebuertentur. *art.* 13. n. 4. *ibid.*

Ad quasipossessionem præsentandi acquirendam requiruntur præsentatio, admissio, institutio præsentati, & possessionis beneficij apprehensio quæta, *d. art.* 13. n. 6. p. 51.

Præsentationum admissio solum prodest ad acquirendam quasipossessionem iuris præsentandi absque contactu iuris patronatus. *art.* 13. n. 10. *ibid.*

Ius præsentandi aliud est, aliud ius ipsum patronatus, *ibid.* n. 11. p. 52

Et potest ius patronatus esse apud vnum, & ius præsentandi apud alium. *ibid.*

Et de vno ad aliud non potest fieri illatio, nec argumentum, *d. art.* 13. d. n. 11. *ibid.*

Potest, quis donare ius præsentandi, retento iure patronatus, *ibid.* n. 12. *ibid.*

Ius patronatus respicit proprietatis iudicium, ius præsentandi respicit iudicium possessorij, *d. art.* 13. n. 13. *ibid.*

Defectum fundationis non conti-

nentis ius patronatus, si ignorat Ordinarius, approbatio corrui ex defectu consensus, *ibid.* n. 16. *ibid.*

Etiam per mille actus consensum inducentes, consensus non induceretur, *ibid.* n. 17. *ibid.*

Admissio præsentationum fit ab Ordinario sub falsa credulitate existentiæ iuris patronatus, & corrui detecta falsitate. *art.* 13. n. 19. *ibid.*

Ordinarius si sciret non adesse ius patronatus, credendum non est velle illud nouiter creare, *ibid.* n. 19. 20. & 21. *ibid.* & 53

Ordinario attestanti aliquod beneficium esse iuris patronatus, non creditur, *ibid.* n. 22. p. 53

Capellaniam creatam cum libertate, non potest prælatus subiicere iuri patronatus, *d. art.* 13. n. 23. *ibid.*

Affertioni Episcopi attestantis adesse ius patronatus non statur, *ibid.* n. 24. *ibid.*

Consensus Ordinarij destinatus ad solam admissionem præsentationis, non extenditur ad nouam creationem iuris patronatus, *d. art.* 13. n. 25. *ibid.*

Doctores affirmantes, consensum Episcopi requisitum ad creationem iuris patronatus sufficere tacite induci ex admissione præsentationum, sibi ipsis esse contrarios ostenditur, *ibid.* n. 26. *ibid.*

In materia iuris patronatus ad docendum de notoria iniustitia, illud prætendentis, idem operatur instrumentum authenticum fundationis, ac confessio partis, vel res iudicata, *art.* 14. n. 21. p. 58

Iuris patronatus existentiam negans Fiscalis, per consequens, & adesse gentilitium, *art.* 3. n. 8. p. 18

Ad iuris patronatus existentiam, seu pertinentiam attendendus semper est tenor instrumenti fundationis capellaniæ, *d. art.* 3. n. 11. p. 19.

In capellania, de qua agitur, ab origine fundationis defecit ius patronatus, *ibid.* n. 17. *ibid.*

Ius patronatus non assumit initium à fundatione, sed à consensu Ordinarij, *ibid.* n. 20. p. 20

Ius patronatus non acquiritur ex sola fundatione absque Ordinarij consensu,

& Verborum.

consensu, & approbatione, *d. art.* 3. n. 18. & 19. *ibid.*

Ius patronatus non præsumitur creatum in fundatione, nisi expresse ex ea appareat, *ibid.* n. 21. & 22. *ibid.*

Ius patronatus non accedente auctoritate Episcopi, non potest dici esse in hæreditate fundatoris, *ibid.* n. 23. *ibid.*

Ius patronatus non probatur ex fundatione sola, nisi ei accedat consensus Ordinarij, *d. art.* 3. n. 24. *ibid.*

Consensus Ordinarij requisitus ad creationem iuris patronatus, non inducitur ex admissione præsentationum ab eo facta, *ibid.* n. 25. *ibid.*

Ius patronatus an præscriptione adquiri possit quæstio est controuersa, *art.* 3. n. 37. p. 22

Negatiuam quis ruetur, *ibid.* n. 38. *ibid.*

Contrariam præscriptione adquiri posse, qui teneant, *ibid.* n. 39. *ibid.*

Tertia opinio distinguens verior, & receptior est, *ibid.*

Ius patronatus ab initio creatum auctoritate Ordinarij, vt tunc contra patronum admittatur præscriptio, *ibid.* n. 40. *ibid.*

Ius patronatus ab initio non ortum, nec creatum ex defectu consensus Ordinarij, nulla præscriptione adquiri potest, *d. art.* 3. n. 41. *ibid.*

Nisi accedat tempus immemorabile cum continuatis præsentationibus, & bona fide, *ibid.* n. 42. *ibid.*

Præfatam distinctionem, sequuntur innumerabiles pene Doctores relati, *ibid.* n. 43. & 44. *ibid.*

Quasipossessio nec præscriptio non possunt cadere super iure patronatus ab origine non creato, *d. art.* 3. n. 45. p. 23

Quotiescunque ex fundationis instrumento constiterit, non fuisse ab initio ortum ius patronatus, corrui præscriptio immemorialis, *ibid.* n. 46. 47. & 48. *ibid.*

Vbi concurrunt diuersa iura respectu diuersarum, personarum eadem res potest diuerso iure censer, *art.* 4. n. 19. 20. & 21. p. 27

Iuris patronatus impedimento sublatro, beneficium recuperat suam libertatem ipso iure, *art.* 7. n. 12. p. 33.

Ius patronatus in aliquo instrumen-

to enuntiatum non probatur, postquam de ipso patronatu oritur controuersia, *art.* 9. n. 8. 9. & seqq. p. 38.

Instrumento à parte præsentato, nihil per eam opponi potest, *art.* 14. n. 22. p. 58.

Instrumenta præsentata, & de falso redarguta, si non comprobantur, nihil probant, *art.* 8. n. 1. & 2. p. 35

Instrumenta antiqua, etsi redarguantur de falso non egent comprobatione, *ibid.* n. 3. *ibid.*

Requiritur ad hoc, vt sint antiqua, quod excedant centum annos, aliter non excusantur à comprobatione, *d. art.* 8. n. 4. p. 36

Instrumenti data de falso redarguti non attenditur ad eius antiquitatem, *ibid.* n. 5. *ibid.*

Ex tempore instrumenti antiqui deducitur tempus, quo durauit lismota, *ibid.* n. 6. *ibid.*

Ad instrumenti antiquitatem plura alia vltra tempus requiruntur, *ibid.* n. 7. remissive. *ibid.*

Instrumenta, ex quibus probatur quasipossessio præsentandi, debent esse clara, ita vt nullam patiantur contradictionem, *d. art.* 8. *ibid.*

Instrumenta in vno iudicio præsentata per contrariam sententiam perpetuo manent reprobata, *ibid.* n. 9. *ibid.*

Idem de confessionibus in eo iudicio emanatis, *ibid.*

Instrumentorum enuntiativa, nihil probat in quacumque materia, quoties de enuntiato principaliter controuertitur, *art.* 9. n. 9. 10. & 11. p. 38.

Ius patronatus ab origine creatum duplicis generis est, aut hæreditarium, aut gentilitium, *art.* 10. n. 1. 2. 3. & 4. p. 40

Ius patronatus hæreditarium legitime creatum iure operante acquiritur hæredibus fundatoris, etiam nulla eorum facta mentione, *d. art.* 10. n. 5. p. 41

In iure patronatus hæreditario alius, cui deficit qualitas hæredis, succedere non potest, *ibid.* n. 6. *ibid.*

In iure patronatus hæreditario filius, qui hæres non est, non succedit, *ibid.* n. 7. *ibid.*

Ius patronatus gentilitium illud est, quando fundator expresse reliquit suæ

Index Rerum,

- fu æ familia, ibid. n. 8. ibid.
 Et tunc succedit proximior con-
 sanguineus de familia, ibid. n. 9.
 ibid.
 Iuris patronatus hæreditarij qualitas
 est naturalis, & à iure inducta, art.
 10. n. 10. ibid.
 Iuris patronatus gentilitij qualitas est
 accidentalis ad nutum fundatoris,
 ibid. n. 11. ibid.
 Ius patronatus in dubio potius præsu-
 mitur hæreditarium, quam genti-
 litium, ibid. n. 12. ibid.
 Nisi contrarium clare pateat ex te-
 nore foundationis, d. art. 10. n. 13.
 ibid.
 Ius patronatus simpliciter creatum,
 nulla persona vocata, fundatori, &
 eius hæredibus adquisitionem intelli-
 gitur, ibid. n. 14. ibid.
 Ad iuris patronatus qualitatem co-
 gnoscendam, tenor scripturæ fun-
 dationis erit attendendus, ibid.
 d. art. 10. n. 15. p. 42
- L**
- L** Ex, vel statutum reformatum in
 parte: in cæteris firmum re-
 manent, art. 2. § 8. p. 14
 De libertate beneficij quandocum-
 que constiterit præscriptio, etiam
 immemorialis de nihilo seruit,
 art. 3. n. 30. & 31. p. 21
 Præscriptio nulla prodest præscriben-
 ti, docto de initio libertatis, ibid.
 n. 32. ibid.
 Ultimus status iuris præsentandi non
 attenditur constito de origine li-
 bertatis beneficij, d. a. 3. n. 33. ibid.
 Contra Ordinarium contendentem
 libertatem beneficij nihil prodest
 quasipossessio iuris præsentandi
 quæ sita, art. 4. n. 4. p. 24
 Quando agitur de libertate benefi-
 cij, institutio denegatur præsen-
 tato per existentem in quasipos-
 sessione, n. 14. ibid. p. 26
 C. consultationibus de iure patro-
 natus non habet locum, quando
 agitur de libertate beneficij, art.
 4. n. 15. ibid.
 De libertate beneficij agi dicitur
 quando Fiscalis adest in lite ne-
 gans existentiam iuris patrona-
 tus, ibid. n. 16. ibid.
 Pertinentiam iuris præsentandi de-
 bet præcedere probatio existen-
 tiæ negatæ, ibid. n. 17. ibid.
 Vbi agitur de libertate beneficij,

- principaliter tractatur de ipso iu-
 re patronatus, ibid. n. 18. ibid.
 Semper, quod ex instrumento fun-
 dationis apparet beneficium fuisse
 erectum cum libertate, nec
 immemorialis quasipossessio con-
 traria suffragatur, art. 11. n. 12.
 cum seqq. p. 46
 In libertate creata dicitur capella-
 nia, si in fundatione deficit con-
 sensus Ordinarij, art. n. 1. p. 48
 Ad libertatem beneficij Ordinarius
 quandocumque agere potest, art.
 13. n. 4. & 5. p. 50. & 51
 Omnibus præsentationibus admissis
 præcedentibus non impeditur
 Ordinarius agere de libertate
 beneficij, art. 13. n. 7. & seqq. p. 51.
 Si ex admissione præsentationum
 induceretur consensus Ordinarij
 ad nouiter creandum ius patro-
 natus; semper impediretur agere
 de libertate beneficij, non impe-
 ditur quandocumque agere de
 ea, ergo consensus Ordinarij non
 inducit ius patronatus nouiter
 creandum, art. 13. n. 8. & 9. ibid.
 De libertate beneficij quando agi-
 tur plena requiritur causæ co-
 gnitio, & concludentes proba-
 tiones existentie iuris patrona-
 tus, art. 14. n. 4. & 5. p. 55
 Ordinario existente in lite pro li-
 bertate beneficij principaliter
 agitur de iure patronatus, art. 14.
 n. 6. ibid.
 Constito de libertate beneficij,
 quælibet præsentantis quasipos-
 sessio annihilatur, & ex hoc defe-
 ctu denegatur institutio præsen-
 tato, art. 15. n. 10. & 11. p. 60
 Constito de libertate beneficij,
 quælibet præsentantis quasipos-
 sessio resoluitur, ibid. n. 12. ibid.
 Constito de initio libertatis benefi-
 cij destruitur quasipossessio præ-
 sentantis, n. 12. ibid.
 Libertas capellanæ ex instrumento
 foundationis probatur, art. 16. n. 1.
 p. 63.
 Quando lex vnum supponit, & al-
 terum disponit non potest verifi-
 cari dispositio, nisi prius verifi-
 cetur suppositio, art. 16. n. 19. cum
 seqq. p. 66
 Impedimentum ob recursum ad
 Regem quantum fuerit, & dura-
 verit, facilimè exactorum inspe-
 ctione

& Verborum.

- ctione probatur, d. art. 16. n. 53.
 p. 71.
- N**
- N** On nomen fictum appositum, sed
 effectus actus, qui geritur at-
 tendendus est, art. 7. n. 21. p. 34
 Inhibitioni habenti effectum per-
 petuæ si à iudice imponatur no-
 men temporalis, & superfefforia, &
 non est attendendum, n. 24. ibid.
- P**
- P** riuatio præsupponit habitum,
 art. 2. n. 42. & 43. p. 11
 Pro consuetudine probata præsumit
 lex, ex iusta, & rationabili causa
 fuisse introductam, ibid. n. 59. p. 14
 Præsumptionem iuris, qui pro se habet,
 alia non eget probatione, ibid.
 n. 60. ibid.
 Probatio, quæ non percutit punctum
 litis, nec prodest, nec suffragatur,
 art. 3. n. 9. & 10. p. 18. & 19
 Præscriptio, nec possessio cadere non
 possunt super re non existente in
 rerum natura, art. 3. n. 28. p. 21
 Præscriptio dari non potest contra
 actionem nondum natam, ibid.
 n. 29. & ex n. 26. ibid.
 Præscriptio de nihilo seruit, quan-
 documque constiterit de liber-
 tate beneficij, ibid. n. 30. ibid.
 Etiam si sit immemorialis, ibid. n. 31.
 ibid.
 Præscriptio non prodest præscribenti
 docto de initio libertatis beneficij,
 d. art. 3. n. 32. ibid.
 Præscriptione an, & quando adquiri
 possit ius patronatus late distingui-
 tur, ibid. ex n. 37. cum multis seqq.
 p. 22.
 Præscriptio immemorialis corrumpit
 semper, quod appareat ex funda-
 tione ius patronatus ab origine
 non fuisse creatum, d. art. 3. n. 46.
 47. 48. & 49. p. 23
 Præscribens contra tenorem instru-
 menti, quod penes se habet, dicitur
 esse in vera mala fide, exclu-
 dente quasipossessionis adquisitio-
 nem, art. 6. n. 3. & 4. p. 30
 Habens scientiam foundationis dis-
 ponentis de iure patronatus in
 fauorem hæredis, & præscri-
 bens vt gentilitium, ob malam
 fidem præscriptio nihil operatur
 art. 6. n. 7. ibid.
 Mala fides præscribentium quotie-
 scumque constiterit, aut aliter de
 Salgado Tom. 111.
- iniusto principio appareat, etiam
 possessio immemorialis iuris pa-
 tronatus, non suffragatur, d. art.
 6. n. 8. ibid.
 Patronus laicus plures accumulatiue
 præsentans, si vnus sit incapax
 vni ex aliis institutio facienda erit,
 art. 7. n. 26. p. 34
 Papa conferens alicui beneficium
 ignorans incapacitatem, non in-
 telligitur super ea dispensare,
 art. 13. n. 18. p. 52
 Præsentati ius ad beneficium causa-
 tur, & deriuatur à quasipossessio-
 ne præsentantis, art. 15. n. 2. cum
 seqq. p. 59
 Ius præsentati procedens à causa, &
 radice infecta nihil prodesse po-
 test, ibid. n. 6. & seqq. & à n. 3. ib.
 Præsentatus non potest plus consequi
 à præsentante, quam iste habeat,
 ibid. n. 7. ibid.
 Desidia iudicum Abbatialis Digni-
 tatis occasionem præbuit poten-
 tioribus vsurpandi ius præsen-
 tandi nullo titulo illis assistente,
 art. 15. n. 21. 22. & 23. p. 61
 Prouisione Regia iam per Senatum
 abolita vtens grauer delinquit,
 art. 16. n. 11. p. 65
- Q**
- Q** uasipossessionem centum qua-
 draginta annorum præsentandi
 ad beneficium per consanguineum
 tanquam iuris patronatus gentili-
 tij, reiecit Rota, constito ex fun-
 dationis instrumento esse iuris pa-
 tronatus hæreditarij, art. 11. n. 10.
 & 11. p. 45
 Possidentis animus applicatus ad rem
 cum qualitate, hac deficiente, non
 remanet subiectum, cui applicetur
 illa possessio, ibid. n. 15. p. 46
 Diuersa est possessio, rei qualifica-
 tæ, alia, & diuersa est possessio
 rei simplicis sine qualitate, art. 11.
 n. 16. ibid.
 Constito de non qualitate rei, quam
 sub qualitate, quis erroneè possi-
 debat, nullum ei ius ex tali pos-
 sessione quæritur, ibid. n. 17. p. 47
 Qualitate rei possessæ extincta, ex-
 tinguitur possessio, & nec transit
 ad simplicem tanquam rem di-
 uersam, d. art. 11. n. 19. ibid.
 De quasipossessione vnus rei, non
 bene infertur ad aliam rem di-
 uersam, ibid. n. 20. ibid.
- h Possessio

Index Rerum,

- Possessio de vna re ad aliam non migrat, d. art. 11. n. 21. *ibid.*
- Quasipossessio apprehensa per errorem respicientem causam possidendi, licet quoad petitorium sit vitiosa, quoad iudicium manutentionis suffragatur, art. 12. n. 1. & 2. *p. 48*
- Quasipossessio presentandi quantumvis legitime quaesita inter compatronos, nullatenus suffragatur contra Ordinarium, nec in petitorio, nec in possessorio summarissimo, d. art. 12. n. 3. *ibid.*
- Error, & falsa causa tangens ipsammet rem impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes iuris effectus tam in petitorio, quam in manutentione, *ibid.* n. 4. *ibid.*
- Quasipossessio iuris presentandi beneficium tanquam gentilitium, cum non sit erronea, & falsa causa tangens ipsammet rem ad nullum iudicium prodest, art. 12. n. 5. *ibid.*
- Actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente actus corrumpit, *ibid.* n. 6. *p. 49*
- In comprobationem supra dictorum optima adducitur Rotæ decisio, *ibid.* n. 7. *ibid.*
- Admissio presentationum deseruit ad acquirendam quasipossessionem presentandi, art. 13. n. 27. *p. 54*
- Non tamen ad impedimentum Ordinarij, vt quodcumque possit de beneficij libertate agere, d. art. 13. n. 28. *ibid.*
- Quasipossessio quaelibet presentandi in nullo iudicio siue plenario, siue manutentionis officit Ordinario, nec contra eum potest opponi, art. 14. n. 8. *p. 56*
- Quasipossessio iuris presentandi multum attenditur, & presentato precise danda institutio beneficij art. 15. n. 1. *p. 59*
- Quasipossessio presentandi non admittitur contra Ordinarium agentem de libertate beneficij, art. 3. n. 4. 5. & 6. & 7. *p. 18*
- Ex simplici clausula foundationis velle pretendere quasipossessionem presentandi, inane est, *ibid.* n. 14. 15. & 16. *p. 19*
- In capellania, de qua agitur, ab origine foundationis defecit ius patronatus, d. art. 3. n. 17. *ibid.*
- Ius patronatus non acquiritur ex simplici fundatione, absque Ordinarij consensu, & approbatione, *ibid.* n. 18. & 19. *p. 20*
- Ius patronatus non assumit initium à fundatione; sed à consensu Ordinarij, *ibid.* n. 20. *ibid.*
- Ius patronatus non praesumitur creatus in fundatione, nisi expresse ab ea appareat, d. art. 3. n. 22. *ibid.*
- Ius patronatus non accedente auctoritate Episcopi, non dicitur esse in hereditate fundatoris, *ibid.* n. 23. *ibid.*
- Ius patronatus non probatur ex sola fundatione, nisi accedat consensus Ordinarij, *ibid.* n. 24. *ibid.*
- Consensus Ordinarij requisitus ad creationem iuris patronatus, non inducitur ex admissione presentationum ab eo facta, *ibid.* n. 25. *ibid.*
- Quasipossessio rei non existentis in rerum natura acquiri non potest, art. 3. n. 26. *ibid.*
- Nec seminarij nondum erecti, *ibid.* n. 27. *p. 21*
- Super non ente, nec possessio, nec praescriptio cadere possunt, *ibid.* n. 28. *ibid.*
- Qualitas non potest esse sine subiecto, d. art. 3. n. 35. & 36. *p. 22*
- Quasipossessio iuris presentandi legitime quaesita, attenditur inter ipsos presentantes ad beneficium, art. 4. n. 1. & 2. *p. 24*
- Et eius presentatio inter ceteros praefertur, *ibid.* n. 2. *ibid.*
- Quasipossessio iuris presentandi de nihilo seruit contra Ordinarium contententem libertatem beneficij, *ibid.* n. 4. *ibid.*
- Nec adhuc tunc prodest possidendi ad manutentionem, d. art. 4. n. 5. *ibid.*
- Nisi agatur de patronatu Regio, *ibid.* n. 6. & 7. *p. 25*
- Quasipossessio iuris presentandi admittitur, quando ius patronatus non reuocatur in dubium, *ibid.* n. 8. & 9. *ibid.*
- Quasipossessio presentandi attenditur, quando iudicium non agitur cum Ordinario, *ibid.* n. 10. *ibid.*
- Vbi apparet de non existentia iuris patronatus, quasipossessio iuris presentandi

& Verborum.

- presentandi ad nihilum redditur, d. a. 4. n. 11. & n. 12. & 13. *p. 26*
- Eandem quasipossessionem prodesse contra compatronos, & non prodesse contra Ordinarium, repugnantiam pati videtur, *ibid.* n. 19. *p. 27*
- Potest quis iuste possidere quoad vnum, & iniuste, quoad alios, *ibid.* n. 20. & 21. *ibid.*
- Tres instantiae dantur, quarum quaelibet destruit quasipossessionem presentandi, etiam data existentia iuris patronatus, art. 5. n. 1. *p. 28*
- Quasipossessio presentandi legitime quaesita, & iuxta iuris regulas, attenditur inter ipsos presentantes, art. 4. n. 2. *p. 24*
- Et eius presentatio ceteris praefertur, *ibid.* n. 3. *ibid.*
- Quasipossessio presentandi de nihilo seruit contra Ordinarium contententem libertatem beneficij, *ibid.* n. 4. *ibid.*
- Nec tunc prodest possidenti ad manutentionem, *ibid.* n. 5. *ibid.*
- Quasipossessio presentandi quantumcumque legitime quaesita per patrem, non transfertur in filium, etiam haeredem, art. 5. n. 1. *p. 28*
- Nisi iste possessionem actualem apprehendat presentando in aliqua vacatione subsequente, d. art. 5. n. 3. *ibid.*
- Cum haeredes facti sumus omnia iura ad nos transeunt, praeter quam possessio, quae nisi actualiter apprehendatur, ad nos non transit, d. art. 5. n. 4. *ibid.*
- Animus, quo retinetur possessio, extinguitur cum defuncto, n. 5. *ibid.*
- Quasipossessio presentandi non transit in successorem, etiam filium, etiam stante statuto, vt possessio defuncti transferatur in successorem ipso iure, d. art. 5. n. 6. *ibid.*
- Quia tale statutum non admittitur contra Ecclesiam, nec in foro Ecclesiastico, *ibid.* n. 7. *ibid.*
- Filia, quae nititur presentationibus patris, post cuius mortem non praesentauit, nihil agit, *ibid.* n. 8. *ibid.*
- Etiam si ipsa filia haeredem sui patris se esse probet, *ibid.* n. 9. *p. 29*
- Quasipossessio patris alia est, alia possessio filiae, etiam haeredis, d. art. 5. n. 10. *ibid.*
- Quasipossessio presentandi transit in successorem, si ius patronatus sit annexum Dignitati, vel maioratu, & de ratione, d. art. 5. n. 11. *ibid.*
- Quasipossessio iuris presentandi nunquam acquiritur cum mala fide, art. 6. n. 1. & 2. *ibid.*
- Presentato per existentem in quasipossessione presentandi, cum mala fide denegatur institutio, art. 6. n. 5. *p. 30*
- Et datur presentato à vero patrono habente ius patronatus in proprietate, *ibid.* n. 6. *ibid.*
- In materia iuris patronatus ad obseruandam quasipossessionem, idem est constare de proprietate per instrumentum authenticum, quod per rem iudicam, vel confessionem partis, d. art. 6. n. 9. *ibid.*
- Vltimus status pro Ordinario collatore interrumpit quasipossessionem presentandi antecedentem, art. 7. n. 1. *p. 32*
- Status vltimus Ordinarij attenditur, vt praefertur cuiuslibet quasipossessioni antecedenti, art. 7. n. 2. *ibid.*
- Quasipossessio presentandi sicut vnico actu acquiritur, pariter vnico actu contrario amittitur, *ibid.* n. 3. *ibid.*
- Ordinarius acquirit quasipossessionem contra patronum, constico, contulisse beneficium tanquam liberum, d. art. 7. n. 4. *ibid.*
- Ex actu vltimo liberae collationis denegatur institutio presentato ab habente quasipossessionem antecedentem, *ibid.* n. 6. *ibid.*
- Quasipossessio Ordinarij ex sententia lata iure deuoluto, non est perpetua, sed pro illa vice deuolutionis, d. art. 7. n. 8. *ibid.*
- Sententia negans absolute ius patronatus applicatio prouisionis facta per eam Ordinario, pariter debet esse absoluta, *ibid.* n. 9. *p. 33*
- Quasipossessio patris non transfertur in eius filiam, quae actualem non apprehendit possessionem iuris presentandi, art. 9. n. 1. *p. 37*
- Qualitas iuris patronatus haereditarij est naturalis, & à iure inducta, art. 10. n. 10. *p. 41*

Index Rerum,

Qualitas iuris patronatus gentilitij est accidentalis ad nulum fundatoris, *ibid.* n. 11. *ibid.*
 Qualitas, & causa, ex qua quis dedit ius suum in iudicio attendenda est ad terminationem, d. art. 10. n. 18. p. 42
 A quasipossessione presentantis ad beneficium causatur, & derivatur ius presentanti, art. 15. n. 1. & 2. p. 19
 Quasipossessionis presentantis defectus influit in presentatum ab eo, d. art. 15. n. 3. *ibid.*
 Quasipossessione presentantis quomodo destructa, presentato denegatur institutio, *ibid.* n. 10. p. 60
 Quasipossessio presentantis quaesita cum mala fide, sicuti non admittitur, ita pariter excluditur presentatus ab eo, art. 15. n. 14. *ibid.*
 Quasipossessio presentantis semel interrupta, sicut non prodest ad presentandum, ita ab eo presentatur, negatur institutio, d. art. 15. n. 15. *ibid.*
 Quasipossessio presentandi ad beneficium ex causa iuris patronatus gentilitij constituto esse hereditarium, si ius non prodest presentanti, ita nec presentato, d. art. 15. n. 16. *ibid.*
 Ita è conuerso, n. 17. *ibid.*
 Quasipossessio per errorem adepta, & ex causa falsa respiciente ipsam rem, non acquiritur, d. art. 15. n. 18. *ibid.*
 Defectus omnes quasipossessionis relati in hoc art. 15. concurrunt in presentante ad capellaniam, de qua agitur, *ibid.* n. 19. p. 61
 Et per necesse influunt in ius presentanti, ne institui possit, d. art. 15. n. 20. *ibid.*
 Et ad hunc eundem finem emanauit constitutio Synodalis Diocesis Abbatiae Compluti Regij, *ibid.* n. 21. *ibid.*
 D. constitutio Synodalis refertur ad litteram, ex qua constat, plures Capellanas stare iniuste usurpatas, n. 22. *ibid.* & n. 23. *ibid.*
 Quasipossessio presentandi, nec presentanti, nec presentato prodest, contra Ordinarium agentem de libertate Capellaniae, a. 16. n. 2. p. 64
Res qualificata diuersae naturae, & speciei est, cuius simplex, art.

11. n. 17. cum seqq. pag. 47.
 Resoluto iure dantis resoluitur ius accipientis, art. 15. num. 9. & ex n. 2. cum seqq. p. 59. & 60
 Recursu ad Regem, pendente gesta per iudicem Ecclesiasticum non subiiciuntur vitio nullitatis, vel attentati, art. 16. n. 55. 56. & 57. p. 72
Solemnitas, quae requiritur in construendo eadem requiritur in destruendo, art. 2. n. 12. 13. & 14. p. 7
 Sententia nulla non meretur executionem, sed permittit appellationem causantem attentata, art. 2. n. 20. 21. & seqq. p. 8
 Sententia lata termino probatorio pendente, nulla est, & admittit appellationem suspensiuam, art. 2. num. 28. p. 9
 Quia iudex debebat tunc superferre, *ibid.*
 Sententia lata super negotio, in quo iudex post lapsum terminum probatorium admittit testes; nulla est, admittens appellationem suspensiuam, & deuolutiuam, d. art. 2. n. 46. p. 12
 Etsi de consuetudine exequendi sententias constaret Senatui, n. 47. *ibid.*
 Et etiam in iudiciis priuilegiatis, alias permittentibus executionem, praedicta nullitas appellationem suspensiuam admittit, *ibid.*
 Sententiae nullae non includuntur in consuetudine permittente executionem, sed ab ea excluduntur, art. 3. num. 1. p. 17
 Sententia collationis lata spreto iure patronatus, seu quasipossessione legitime quaesita, nulla est ipso iure, d. art. 3. n. 2. *ibid.*
 Et ab ea appellatio admittenda quoad utrumque effectum, *ibid.* num. 3. p. 18
 Nisi appareat nullum esse ius patronatus ab origine erectionis Capellaniae, *ibid.* n. 4. *ibid.*
 Sententia declarans beneficium esse liberae collationis, à qua non fuit appellatum, bene probat libertatem beneficij, art. 7. n. 5. p. 32
 Sententia lata iure deuoluto non parat perpetuum praedictum quasipossessori, sed pro illa vice tantum, art. 7. n. 7. & 8. *ibid.*
 Sententia

& Verborum.

Sententia negans absolute ius patronatus, applicatio collationis facta per eam Ordinario, pariter debet esse absoluta, & sine limitatione, *ibid.* n. 9. p. 33
 Sententia negans ius patronatus, alia applicatione non facta Ordinario, tacite includit collationem Ordinario pertinentem de iure, *ibid.* n. 10. *ibid.*
 Sententiae verba debent impropropriari, ut rei de qua agitur conueniant, art. 7. n. 14. *ibid.*
 Et ne mutant substantiam rei, *ibid.* n. 15. *ibid.*
 Sententiae verbum vitiosum non conueniens actis processus, tanquam ineptum deletur ab ea, *ibid.* n. 16. *ibid.*
 Sententia recipit declarationem ex actis processus, *ibid.* n. 17. *ibid.*
 Et secundum naturam actus intelligenda, etiam eius verba impropriando. *ibid.*
 Non omne verbum iudicis, in sententia prolatum vim sententiae habet, d. art. 7. n. 18. *ibid.*
 Iudex in sententia dicens, *per hanc nostram sententiam diffinitiuam.* Non ideo dicitur diffinitiuam, si sui natura est interlocutoria, *ibid.* n. 19. & sequent. p. 34
 Inepta iudicis assertio in sententia non est attendenda, d. art. 7. n. 20. & seqq. *ibid.*
 Sententia applicans collationem Ordinario ex causa deuolutionis, quae ex actis non apparet, causa uti inepta deletur, manente sententia illa, art. 7. n. 27. *ibid.*
 Sententia ferri nequit super causa non deducta iudicio, art. 10. num. 20. & 21. p. 43
 Sententia lata inter compatronos, etsi annuntiet ius patronatus ad aliquem pertinere, non praedictat libertati beneficij, art. 14. n. 9. p. 56
 Pluribus determinauit Rota per decisiones relatas ad litteram, d. art. 14. *ibid.* & n. 10. *ibid.*
 Sententiae latae inter compatronos super pertinentia iuris presentandi multum defertur inter ipsos ad probationem existentiae iuris patronatus, art. 14. n. 12. p. 57
 Si sententia ista sic annuntians ius patronatus sit antiqua ultra centum annos, *ibid.* n. 13. *ibid.*

Ex iis centum annis deducitur tempus litis motae pro libertate beneficij, *ibid.* num. 14. num. 15. & 16. *ibid.*
 Sententiae antiquae ultra centum annos enuntiantes ius patronatus solum attenditur inter compatronos, non contra libertatem beneficij, cui nec immemorialis quasi possessio officit, dict. art. 14. num. 17. *ibid.*
 Sententia lata super existentia iuris patronatus, assistente Fiscali pro libertate beneficij, adhibita plena causae cognitione, omnibus praedictat, si sit translata in rem iudicatam, art. 14. n. 18. *ibid.*
 S. Congregationis declaratio ad idem refertur, *ibid.* n. 19. p. 58
 Sententia lata super existentia iuris patronatus, constituto de fundatione non fuisse creatum iuste fertur pro libertate beneficij, *ibid.* num. 20. *ibid.*
 Sententia, quae non compatitur cum actis, nec ex eis iustificatur, nulla est ipso iure, art. 16. num. 5. & 6. p. 64
 Sententia lata ex falsa causa, quae talis detegitur ex actis, nulla est ipso iure, *ibid.* n. 7. *ibid.*
 Consuetudo exequendi sententias non habet locum in nullis, sed in validis, *ibid.* n. 9. & 8. *ibid.*
 Sententia ob desertionem transit in rem indicatam, art. 16. n. 12. 14. & 15. p. 65.
 Sententia translata in rem iudicatam, non curatur, nec tractatur de attentatis, *ibid.* num. 32. p. 68
 Duae mirabiles decisiones ad litteram ad idem recensentur, *ibid.* n. 33. 34. & 35. *ibid.*

T

Terminum ad aliquid faciendum sibi assignatum, qui non seruat suo iuri renuntiare videtur, art. 16. num. 24. p. 67
 In executione sententiae translatae in rem iudicatam ob desertionem, seruantur quatuor termini ad docendum de diligentibus gestis in prosecutione appellationis, *ibid.* n. 36. p. 69
 Multi sunt in iure casus, in quibus non seruantur dicti termini, d. art. 16. n. 37. *ibid.*

Index Rerum & Verborum.

- Iudex certus ex inspectione actorum factam fuisse diligentiam in prosecutione appellacionis, non tenetur seruare solitos terminos, *ibid.*n.38. *ibid.*
- Celebris ad idem refertur ad litteram Rotæ decisio, n.39. *ibid.*
- Quatuor isti termini dumtaxat seruantur, quando tractatur de exequenda sententia, quæ ob desertionem transiit in iudicatum, secus quando agitur tantum de declaranda desertione, & transitu in rem iudicatam, d.a. 16. n.43.
- Termini fatales non currunt pendente recurfu ad Regem, *ibid.*n.46.47. & 48. p.70
- Terminus appositus rei, tunc suspenditur, quando super ipsa remouetur controuersia, *ibid.*n.49.
- Articulus motus super re, cui est præfixus terminus. Tunc illum suspendit, quando est probabilis, & non calumniosus, *ibid.*n.50.& 51. p.71
- Terminus ablati ab impedimento suppletur quantum abstulit impedimentum, & non amplius, *ibid.*n.52.& 53. *ibid.*
- V**
- V**tilitas huius tractatus commendatur, profecturi tam Iudicis Ecclesiasticis, quam Regis Cancellariis, art.1.n.1. p.2
- Exclusiuus iuris præsentandi dum agitur de libertate beneficij, *ibid.*num.2. *ibid.*
- Subtiliter exhaustus ex visceribus materiæ iuris patronatus, *ibid.*n.3. *ibid.*
- Tractatu hoc cessabit contagium præsentationum ad ius patronatus vsurpatum, d.art.1.n.4. *ibid.*
- Breuis proponitur species litis, ex qua exhauritur tractatus iste, *ibid.*n.5.& 6. *ibid.*
- Verum esse non potest, quod falso nititur fundamento, art. 3. n. 34. p.22.
- Verba iudicis debent intelligi secundum mentem iuris, a.7.n.13.p.33.
- Verba sententiæ debent impropriari, vt de re, de qua agitur conueniant *ibid.*n.14. *ibid.*
- Et ne mutant substantiam rei, n.15. *ibid.*
- Verbum sententiæ vitiosum non conueniens actis processus, tanquam ineptum debet ab ea deleri, art.7.n.16. *ibid.*
- Non omne verbum à iudice sententiæ prolatum vim sententiæ habet, *ibid.*n.18.& seqq. *ibid.*
- Verba supervacanea, sæpe scribi solent, sine virtute aliquid operandi, d.art.7.n.22. p.34
- In vnione beneficiorum cum quietata possessione, consensus capituli præsumitur interuenisse, art.11.n.5. p.45
- Constituto tamen ex instrumento vnionis, non interuenisse consensum capituli præsumptio cessat, & vnio resoluitur, *ibid.*n.6.& 7. *ibid.*
- Violentiæ causa cessante, cessat recursus ad Regem, art.16.n.29.p.67.
- Visitator capellaniæ an possit approbare enuntiatiuam factam à possessore, se ad præsentationem alicuius possidere, art.9.n.2. p.37
- Ex visitationis libris enuntiantibus ius patronatus ad aliquem pertinere, ius patronatus non probatur, *ibid.*n.3. *ibid.*
- Visitationis libri enuntiantes pertinentiam iuris præsentandi, probant inter ipsos compatronos. Non tamen deseruiunt ad probandum iuris patronatus existentiam, d.art.9.n.4. *ibid.*
- Visitationis libri, vt faciant aliquod indicium pro existentia iuris patronatus, quibus egeant requisitis, *ibid.*n.5. *ibid.*
- Visitator nullam habet potestatem approbandi, vel reprobandi ius patronatus enuntiatum per Capellanos visitatos, d.art.9.n.3.& seqq. p.39.

F I N I S.

